श्री सत्याषाढ सूत्र प्रयोगः
(प्रथमो भागः)

ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸூத்ர ப்ர(

[முதல் பாகம்]

தொகுப்பாளர்

A. V. ராமநாத அய்யர்

மயிலாடுதுறை

வெளியிட்டோர்

ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸூத்ர அனுஷ்டான

கதிராமங்கலம்

பொருளுதவி

தர்மாத்மா பத்மஸ்ரீ வைத்யஸுப்ரமண்ய அய்ய

சென்னை

ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸூத்ர ப்ரயோகம்
(முதல் பாகம்)
1983
700 பிரதிகள்

அச்சிட்டோர் :
ரமணி ப்ரதர்ஸ் (பிரிண்டர்ஸ்)
No. 4, C. P. ராமஸ்வாமி அய்யர் தெரு,
சென்னை - 600 018

ப்ரதிகள் கிடைக்குமிடம் :
K. R. ஸ்ரீனிவாஸ அய்யர் (K R S)
1/74, பெருமாள் கோவில் தெரு,
கதிராமங்கலம் - 612 106
(தஞ்சை மாவட்டம்)

काञ्चीकामकोटिपीठाधिपति श्रीचन्द्रशेखरेन्द्रसरस्वतीस्वामिपादाः

॥ श्रीः ॥

श्रीमत्परमहंस परिव्राजकाचार्यवर्य
श्रीमच्छंकर भगवत्पादप्रतिष्ठित
श्रीकाञ्ची कामकोटि पीठाधिप जगद्गुरु
श्रीमच्चन्द्रशेखरेन्द्र सरस्वती श्रीपादादेशानुसारेण
श्रीमज्जयेन्द्रसरस्वतीश्रीपादैः क्रियते नारायणस्मृतिः ।

अस्माकमैहिकामुष्मिकप्रेयःश्रेयोलाभाय मूलकारणं शास्त्रविहितस्वस्वकर्मानुष्ठानमेवेति श्रुतिस्मृत्यभ्युपगतः सिद्धान्तः । 'स्वे स्वे कर्मण्यभिरतः संसिद्धिं लभते नरः' इति श्रीभगवद्गीता ।

श्रुतिस्मृतिवाक्यात्मकप्रमाणमूलकत्वेन आपस्तम्ब-सत्याषाढादिमुनिभिः श्रौत-गृह्यादिसूत्राणि विरचितानि । आपस्तम्बगृह्यसूत्रानुसारिकर्मप्रयोगबोधकग्रन्थाः बहुलाः उपलभ्यन्ते । किन्तु दक्षिणप्रान्ते सत्याषाढसूत्रानुसारिणां न्यूनसंख्याकत्वात् एतत्सूत्रमूलकग्रन्थाः दुर्लभाः विद्यन्ते ।

एतां स्थितिं विलोक्य एतत्सूत्रानुसारिप्रयोगग्रन्थप्रकाशने बद्धश्रद्धैः मायूरक्षेत्राभिजनश्री. अ. वे. रामनाथार्यप्रमुखैः सत्याषाढप्रचारसभायाः निर्वाहकैः अधुना प्रथमतया सन्ध्यानुष्ठानोपाकर्मश्राद्धादिप्रयोगघटितो भागः प्रकाश्यते इति विदित्वा मोदामहे ।

सत्याषाढसूत्रीयाः एतद्ग्रन्थसाहाय्येन स्वकर्माण्याचरन्तः भगवदनुग्रहात् प्रेयःश्रेयःपरम्पराः अवाप्नुयुरित्याशास्महे ।

नारायणस्मृतिः

यात्रास्थानम् - कर्नूल् (आन्ध्रप्रदेशे)
रुधिरोद्गारि सं० आश्विनशुद्धदशमी

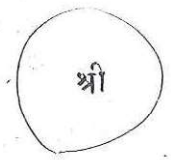

ஸ்ரீமத் பரமஹம்ஸ பரிவ்ராஜகா சார்யவர்ய
ஸ்ரீமச்சங்கர பகவத்பாதப்ரதிஷ்டித
ஸ்ரீ காஞ்சி காமகோடி பீடாதிபதி ஜகத்குரு
ஸ்ரீமச் சந்த்ரசேகரேந்த்ர ஸரஸ்வதீ-
ஸ்ரீ பாதாதேசாநுஸாரேண
ஸ்ரீமஜ் ஜயேந்த்ர ஸரஸ்வதீ ஸ்ரீ பாதை:
நாராயணஸ்மரணை செய்யப்படுகிறது.

இவ்வுலகில் அடைய வேண்டியயோகக்ஷேமபலங்களையும் மேல் உலகில் அடையவேண்டிய ஞான-ஆனந்த சுகத்தையும் நாம் அடைவதற்கு சாஸ்திரத்தில் சொன்னபடி தன்தன் தர்மத்தைச் செய்வதுதான் முக்கியமான காரணம். அவ்விதம் தன்தன் தர்மத்தில் முற்றிலும் ஈடுபட்டவன் தான் நன்கு காரிய சித்தியை அடைகிறான் என்று பகவத் கீதை சொல்கிறது.

வேதம், ஸ்மிருதி, மீமாம்சை ஆகிய ப்ரமாண க்ரந்தங்களை ஆதாரமாகக் கொண்டுதான் ஆபஸ்தம்பர் ஸத்யாஷாடர் முதலிய முனிவர்களால் ச்ரௌத-ஸூத்ரம் க்ருஹ்ய-ஸூத்ரம் முதலிய க்ரந்தங்கள் இயற்றப்பட்டிருக்கின்றன.

ஆபஸ்தம்பக்ருஹ்யஸூத்ரத்தைப் பின்பற்றி தர்மங்களின் முறையை தெரிவிக்கும் க்ரந்தங்கள் அதிகமாக காணப்படுகின்றன. ஆனால் தென்னாட்டில் ஸத்யாஷாட ஸூத்ரத்தை பின்பற்றுகிறவர்கள் குறைவானபடியால் இந்த ஸூத்ரத்தை மூலமாகக் கொண்ட ப்ரயோகங்கள் அறிதாக இருக்கின்றன.

இந்த நிலைமையை அறிந்து இந்த ஸூத்ரத்தையனுசரித்துள்ள ப்ரயோகத்தை வெளியிடுவதில் ஈடுபாடு கொண்டவர்களும், ஸத்யாஷாடஸூத்ரப்ரசாரஸபையை

நடத்தி வருகிறவர்களும் மாயூரம் (மாயவரம்) க்ஷேத்ரத்தில் வஸிக்கிறவர்களும் ஆகிய ஸ்ரீ அ. வை. ராமநாத அய்யர் முதலியவர்களால் ஸந்த்யோபாஸனை, ஆவணியாவட்டம் (வேதாரம்பம்), ச்ராத்தம் முதலிய ப்ரயோகங்களுடன் கூடிய முதல் பாகம் இப்போது முதலாவதாக வெளியிடப் படுகிறது என்று அறிந்து ஸந்தோஷப்படுகிறோம்.

ஸத்யாஷாட ஸூத்ரத்தை பின்பற்றுகிறவர்கள் இந்த க்ரந்தத்தின் உதவியினால் தன் தர்மங்களை செய்து கொண்டு பகவானுடைய அனுக்ரஹத்தால் மேன்மேலும் யோக க்ஷேமங்களையும், ப்ரம்மானந்தத்தையும் அடைவார்கள் என்று ப்ரார்த்திக்கிறோம்.

யாத்ராஸ்தானம்
கர்னூல் (ஆந்திரப்ரதேசம்)
ருத்ரோத்காரி ஸம்
ஆச்வின சுத்த தசமீ

நாராயண ஸ்மிருதி :

His Holiness Jagadguru
SRI SANKARANANDHENDRA SARASWATHI
Sri Sankaracharya Swamigal of Kanchi Kamakoti Peetam

அறிமுகம்

ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸூத்ரமானது ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட மகரிஷியால் இயற்றப்பட்டது. ஹிரண்ய கேசியர் என்ற பெயரும் அவருக்கு உண்டு. இந்த ஸூத்ரத்தை அனுஷ்டித்து வருபவர்கள் ஹிரண்யகேசியர் என்று அழைக்கப்படுவர். இவர்களை பதினெட்டு கிராமத்துக் கேசியாள் என்றும் சொல்வதுண்டு. தற்போது இந்த ஸூத்ரத்தை அனுஷ்டிப்பவர்கள் தமிழ் நாட்டில் சிறுபான்மையோராகவும் வடமாகாணங்களில் பெரும் பான்மையோராகவும் இருக்கின்றார்கள். இந்த ஸூத்ரக்காரர்கள் குடும்ப யோக க்ஷேமத்தின் காரணமாக பல இடங்களில் தனித்தனியே வசிக்கின்றனர். இவர்களுக்கு இந்த ஸூத்ரப் பிரகாரம் கர்மாக்களை செய்து வைக்க நன்குணர்ந்த உபாத்யாயர்கள் கிடைக்கும் வாய்ப்பு மிக மிகக் குறைந்து விட்டது. தற்போது ஸத்யாஷாட ஸூத்ரப்ரயோகப் புத்தகம் எங்கும் கிடைக்கவில்லை. அபூர்வமாக ஒரு சிலரிடம் க்ருஹ்ய ஸூத்ர காரிகை புத்தகம் மாத்திரம் இருக்கிறது. இந்த ஸூத்ரம் மறைந்து விடாமல் தொடர்ந்து இதை அனுஷ்டிக்க ஹிரண்ய கேசியர்களில் பலபேர் இதற்கு ஒரு நிரந்தர ஏற்பாடு செய்யப்பட வேண்டுமென்று ஆர்வத்துடன் கூறினார்கள்.

ஆகவே இதற்கு ஒரு முடிவான தீர்மானம் கொண்டு வர வேண்டும் என்கிற நோக்கத்துடன் 1975ம் வருஷம் செப்டம்பர் மாதம் 7ந் தேதி -- ராக்ஷஸ, ஆவணி 22உ மாயூரம் தாலூகா கொறுக்கை கிராமத்தில் இந்த ஸூத்ரத்தை அனுஷ்டிப்பவர்களில் பலர் பத்தொன்பது கிராமங்களிலிருந்து வந்து கூடி ஒரு அமைப்பு ஏற்படுத்தி அதற்கு "ஸத்யாஷாட ஸூத்ர அனுஷ்டான ஸபா" என்று பெயரிட்டார்கள்.

இந்த ஸபை கர்மாக்களை சரிவரச் செய்வதற்கு தேவையான புத்தகங்களை அச்சிட்டு வெளியிடுவதை நோக்கமாகக் கொண்டு உள்ளது. இதன் முன்னோடியாக இந்தப் புத்தகத்தில் கண்டுள்ள விஷயங்களை அச்சிட்டு வெளியிடுவதென்று தீர்மானித்து, இந்தப் பணியை நிறைவேற்ற குரும்பகரம் ஸ்ரீ N. ஸ்ரீனிவாஸய்யர், கதிராமங்கலம் ஸ்ரீ K. R. ஸ்ரீனிவாஸய்யர் இருவருக்கும் அங்கீகாரம் அளிக்கப்பட்டது.

இந்தப் புத்தகத்தில் உள்ள விஷயங்களைத் தொகுத்து கையெழுத்துப் பிரதி தயார் செய்து தரும்படி மாயூரம் ஸ்ரீ A.V. ராமநாதய்யர் அவர்களிடம் கேட்டுக் கொண்டதின்பேரில், அவர்கள் தனது பல வேறு அலுவல்களுக்கிடையில் சிரமம் பாராமல் தமிழிலும் தேவநாகரிலிபியிலும் எழுதி முடிக்கும் தறுவாயில் சென்னை தர்மாத்மா பத்மஸ்ரீ வைத்ய ஸுப்ரமண்ய அய்யர் அவர்கள் இது விஷயம் கேள்விப்பட்டு இந்தக் கையெழுத்துப் பிரதியைப் பார்வையிட்டு, தமது சொந்த செலவில் புத்தகம் அச்சிட்டு ஸபைக்கு வழங்குவதாக தாமாகவே முன்வந்தார். இது போன்று பல ஸௌத்ரப்ரயோகப் புத்தகங்களையும் தர்ம சாஸ்த்ர க்ரந்தங்களையும் தமது சொந்த செலவில் பிரசுரித்து ப்ராம்ஹண ஸமூகத்திற்கு சாச்வத உதவி செய்து வரும் தர்மாத்மா அவர்கள் நமது ஸமூகத்திற்கும் சாச்வதமான இப் பேருதவியை செய்து உதவியதற்கு இந்த ஸபை என்றென்றும் அவர்களுக்கு கடமைப் பட்டிருக்கிறது. அன்னாருக்கு இந்த ஸபை தனது நன்றியையும் தெரிவித்துக் கொள்ளுகிறது.

நமது ஸ்ரீ A. V. ராமநாதய்யர் அவர்கள் இப்புத்தகத்தைத் தொகுத்து ப்ரூப் பார்த்துத் திருத்தி புத்தக வெளியீட்டுக்கு உதவியதற்கு அன்னாருக்கு ஸபை தனது பாராட்டுக்களையும், நன்றியையும் தெரிவித்துக் கொள்ளுகிறது.

நமது ஸபையின் சுற்றறிக்கையை சென்ற 20-12-1980ம் தேதி ஜகத்குரு ஸ்ரீ காஞ்சி காமகோடி பீடாதிபதி ஸ்ரீ சங்கரா சார்ய ஸ்வாமிகள் அவர்கள் தனது த்வாரகா முகாமில் பார்வை யிட்டு ஸந்தோஷித்து ஸபைக்கு அருளாசி வழங்கி உத்ஸாக மூட்டினார்கள். தற்போது நமது ஜகத்குரு ஸ்ரீ காஞ்சி காமகோடி பீடாதிபதி ஸ்ரீ சங்கராச்சார்ய ஸ்வாமிகள் அவர்கள் இந்த ஸௌத்ர ப்ரயோகப் புத்தகத்தில் உள்ளபடி அவரவரது ஸ்வ கர்மாக்களை சரிவர செய்து ஸகல க்ஷேமங்களையும் பெற்று வாழ நமது ஸமூகத்திற்கு பரமகருணையுடன் ஸ்ரீ முகம் அனுக்ரஹித் துள்ளார்கள். அன்னாரது பொற்பாதங்களில் இப்புத்தகத்தைச் சமர்ப்பிக்கின்றோம்.

மிகவும் குறுகிய காலத்தில் தங்களது சிரமங்களைப் பாராட்டாமல் தேவநாகரி தமிழ் இரு லிபிகளிலும் இப் புத்தகத்தை நல்ல முறையில் அச்சிட்டுக் கொடுத்து உதவிய

சென்னை ராஜன் கம்பெனி/ரமணி பிரதர்ஸ் அவர்களுக்கும் ஸபை மிகவும் கடமைப்பட்டிருக்கிறது.

இந்தப் பிரசுரத்தைத் தொடர்ந்து ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸௌத்ர பூர்வ அபர ப்ரயோக புத்தகம் வெளியிட முயற்சிகள் மேற்கொள்ளப்பட்டு வருகிறது. அதற்குத் தேவைப்படும் நிதி திரட்ட இந்தப் புத்தகத்தின் பிரதிகளை ரூபாய் 7/-க்கு விற்பனை செய்து இதன் மூலம் கிடைக்கும் தொகையை மூலதன மாகக் கொண்டு இதர புத்தகங்கள் அச்சிட்டு வெளியிட நமது ஸபை ஆவலுடன் இருக்கிறது. ஆகவே ஸமூகத்தினர் ஒவ்வொரு வரும் ப்ரதிகளை விலைக்கு வாங்கி ஆதரிக்க வேணுமாய்க் கேட்டுக் கொள்ளுகிறோம்.

புத்தகம் வேண்டுவோர் ஸபையின் கார்யாலயத்துடன் தொடர்பு கொள்ளக் கேட்டுக் கொள்ளப்படுகிறார்கள்.

தங்கள்

N. ஸ்ரீநிவாஸன்
குரும்பகரம்

K. R. ஸ்ரீநிவாஸன்
கதிராமங்கலம்

அங்கீகாரம் பெற்ற அமைப்பாளர்கள்

ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸௌத்ர அனுஷ்டான ஸபா

கார்யாலயம் :

1/74, பெருமாள் கோவில் தெரு,
கதிராமங்கலம் S.O. 612 106
(தஞ்சை மாவட்டம்).
7-10-1983

நூன்முகம்

பிராம்ஹணர்களாகிய நாம் நல் வாழ்க்கையை கைக்கொண்டு வாழ புராதன ருஷிகள் கருணையுடன் க்ருஹ்ய ஸூத்ரங்களை அருளியிருக்கின்றனர். இவை வேதவாக்குகளைக் கொண்டு தர்மசாஸ்திரம், கல்ப ஸூத்ரம் இவற்றின் உதவியோடு தொகுக்கப்பட்டதாகும். அவ்விதம் அருளப்பெற்ற ஸூத்ரங்களில் ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட மஹருஷியின் ஸூத்ரமும் ஒன்றாகும். இந்த ஸூத்ரத்தை பின் பற்றுபவர்களுக்கு 'தேசியர்', என்ற ஸமூகப் பெயர் உண்டு. ஆகவே இச் சமூகத்தினர் தொன்று தொட்டு இந்த ஸூத்ரத்தின் படியே தமது நித்ய நைமித்திக கர்மாக்களை அனுஷ்டித்து வந்துள்ளனர்.

இந்த ஸூத்ரத்தை பின்பற்றும் சமூகத்தினர் தென்னாட்டில் ஆங்காங்கு பரவலாகவும் குறிப்பாக தஞ்சை மாவட்டத்தில் பல கிராமங்களிலும் வாழ்ந்து வருகிறார்கள் என்ற பொழுதிலும் பொதுவாக குறைந்த அளவிலேயே சமூகத்தினரின் எண்ணிக்கை உள்ளது. ஆனால் மஹாராஷ்ட்ர ப்ரதேசத்தில் அதிகமானவர்கள் இந்த ஸூத்ரத்தையே பின்பற்றி வருகின்றனர்.

தென்னாட்டில் உள்ள நமது சிறிய ஸமூகத்தில் மற்றொரு குறைபாடு— கர்மாக்களை இந்த ஸூத்ரத்தின்படி செய்து வைக்கும் உபாத்தியாயர்கள் மிகவும் குறைந்து விட்டனர். ஒரு சிலரே இருக்கின்றனர். அவர்களால் ஸமூகத்தினர் எல்லோருக்கும் உதவியாக இருக்க முடிவதில்லை. முக்ய காரணம், கிராமங்களில் உள்ளவர்கள் — தற்கால வேலை வாய்ப்புகளுக்கு ஏற்ற வாறு சிதறலாக பல நகர்களிலும் குடி பெயர்ந்து விட்டது ஒன்றாகும். இப்படி வெளியேறியவர்கள் பொதுவாக வேறு ஸூத்ரங்களை அதிகமாக கையாளும் உபாத்தியாயர்களின் உதவியைத் தேட வேண்டிய நிர்பந்த நிலை ஏற்பட்டு விட்டது. அதனால் பிற ஸூத்ரங்களின் வழக்குகள் நமது ஸூத்ர ப்ரயோகத்தில் கலந்து-இந்த ஸூத்ரமே மறைந்து விடுமோ என்ற அச்சுறு நிலைமை உருவாகியுள்ளது.

"சிகை, புண்ட்ரம், ஸூத்ரம், மதாசாரம் இவைகளை

தொகுப்பாளர் :

A. V. ராமநாத அய்யர்

அவரவர் முன்னோர்கள் கொண்டாடியபடியே அனுஷ்டிப்பது நன்மையைத் தரும்''

शिक्षां पुष्टं च सूत्रं च समयाचारमेव च ।
पूर्वैराचरितं कुर्यात् अन्यथा पतितो भवेत् ॥

என்ற தர்மசாஸ்த்ர வசனம் இருப்பதால் நமது சொந்த ஸூத்ர மாகிய 'ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸூத்ரத்தின் படியே 'ஹிரண்ய கேசியர்' எல்லோரும் கர்மாக்களை செய்து எல்லா நன்மைகளையும் பெற்று வாழ்ந்து வர உதவும் வகையில் ''ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸூத்ர ப்ரயோகம்' என்ற நூலை தொகுத்து வெளியிட வேண்டிய அவச்யம் ஏற்பட்டுள்ளது. முதலில் தனது நித்ய கடமைகளினால் தேவ பித்ருக்களை ஆராதித்து இக பர ஸுகங்களை பெறுவது உசித மென்பதால் இத் தொகுப்பில் ஸந்த்யோபாஸனை தொடங்கி பித்ரு ப்ரீதிகரமான ச்ராத்த கர்மா வரை வெளியிடப் பட்டுள்ளது. முக்யமான 'பூர்வம் — அபரம்' பற்றி அடுத்த தொகுப்பில் வெளியிட முயற்சி கையாளப்பட்டு வருகிறது.

ஸமூகத்தினருக்கு மிகவும் அத்யாவச்யமான இத்தொகுப் புகளை வெளியிட வேண்டும், அதன் மூலம் 'ஹிரண்ய கேசிய ஸமூகத்திற்கு ஒரு சிறந்த தொண்டு செய்யவேண்டுமென்ற ஆர்வத்துடன் ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸூத்ர அநுஷ்டான ஸபையினர் இப் புனித கைங்கர்யத்தில் இறங்கினர். அவர்களது இப்பணியில் அடியேனையும் ஈடுபடுத்தினர். அதன் விளைவாக இம்மாபெரும் பொறுப்பை நிறை வேற்றிக் கொடுக்கும் பணி என்னிடம் ஒப்பு விக்கப்பட்டது. அவர்களால் ஒப்புவிக்கப்பட்ட பொறுப்பை என்னால் முடிந்த வரை செய்து கொடுக்க ஏற்று இதைத் தொகுத் துள்ளேன். இவ்விதம் இத்தொண்டு செய்வதற்கான உத்ஸாகத் தையும் வாய்ப்பையும் எனக்கு அளித்து உதவிய ஸ்ரீஸத்யாஷாட ஸூத்ர அனுஷ்டான ஸபையினருக்கு எனது நன்றியை செலுத்த கடமைப் பட்டுள்ளேன்.

இத்தொகுப்பை உபயோகிக்கும் பெரியோர்கள் இதில் காணப்படும் குற்றங்களை நீக்கி குணத்தை க்ரஹிக்கும்படி வேண்டுகிறேன்.

இந்நூலை கையாளும் 'ஹிரண்யகேசியர்' இதை நன்கு பயன்படுத்தி கர்மாக்களை முறையே செய்து சகல க்ஷேமங்களையும் பெற்று தங்களது ஸமூகச் சிறப்பை நிலை பெறச் செய்வார்கள் என்று ஸ்ரீ தக்ஷிணாமூர்த்தியை அப்யர்த்திக்கிறேன்.

ஸ்ரீலக்ஷ்மி

A. V. ராமநாத அய்யர்

No. 8, வள்ளலார் இரட்டைத் தெரு
மயிலாடுதுறை
15-10-1983

முன்னுரை

கர்மானுஷ்டானங்களில் அநேக ஸூத்ரங்கள், அவற்றில் ஸ்ரீ ஸத்யாஷாட ஸூத்ரம் என்பதும் ஒன்று. இந்த ஸூத்ரத்தை அனுசரிப்பவர்கள் தென்னாட்டில் ரொம்ப குறைவு. மகாராஷ்ட்ர தேசத்தில் சிலர் இருக்கிறார்கள். இந்த ஸூத்ரம் பண்ணி வைக்கும் உபாத்யாயர்களும் ரொம்ப குறைந்து விட்டதால் இதில் சிலர் வேறு ஸூத்ரத்தை அனுசரித்து கர்மாக்களை செய்கிறார்கள், என்று நான் கேள்விப்பட்டேன். ஆபஸ்தம்ப ஸூத்ரத்தில் பூர்வ ப்ரயோகம், அபரப்ரயோகம் இந்த இரண்டையும் ஸ்ரீ அண்ணு அவர்களால் தமிழ் அர்த்தத்துடன் எழுதப்பட்டு ஸ்ரீ சிருங்கேரி ஜகத்குரு ஸனாதன தர்மவித்யா ஸமிதி வெளியிட்டிருக்கிறது. இன்னும் ஹோம விதானம், போதாயன ப்ரும்ஹ யக்ஞம் இப்படி பல நூல்களையும் ஸமிதி வெளியிட்டிருக்கிறது. கர்மாக்கள் செய்து வைப்பதற்கு முக்கியமாக வடநாட்டில் உள்ள க்ரஹஸ்தர்களுக்கு சாஸ்திரிகளே கிடைக்காமல் இருப்பதால் முக்கியமான கர்மாக்களுக்கு உபயோகப்படும் மந்திரங்கள் அடங்கிய புஸ்தகங்களை வெளியிடுவது இந்த ஸமிதியின் நோக்கங்களில் ஒன்று. இந்த ஸத்யாஷாட ஸூத்ரம் தெரிந்தவர்கள் குறைந்து வருவதால் இந்த ஸூத்ரத்தின் முக்கிய மந்திரங்களையும் தமிழிலேயே வெளியிடும் நோக்கத்துடன் முதலாவதாக இந்த புஸ்தகம் வெளியிடப் படுகிறது. இந்த கைங்கர்யத்தை செய்ய ஸமிதிக்கு உபகாரம் செய்த ப்ரும்மஸ்ரீ ஏ. வி. ராமநாத அய்யர் அவர்களுக்கு ஸமிதியின் சார்பாக நன்றியை தெரிவித்துக்கொள்கிறேன்.

வை. வைத்யசுப்ரமண்யம்.

'நவஸுஜா'
வெங்கட கிருஷ்ணா சாலை
சென்னை-600 028
26-11-'83

विषयानुक्रमणिका

सं		पृष्ठसंख्या
1	यज्ञोपवीतधारणम्	1
2	सन्ध्यावन्दनम्	2
3	ब्रह्मयज्ञः	8
4	हिरण्यकेशिनां वेदोपाकरणप्रयोगः	11
5	अमातर्पणम्	25
6	समिदाधानम्	30
7	अग्निसन्धानम्	31
8	औपासनम्	35
9	स्थालीपाकः	37
10	अग्नि - आत्मसमारोपणम्	47
11	अग्नि - समित्समारोपणम्	47
12	अग्न्यवरोपणम्	47
13	पुण्याहवाचनम्	48
14	श्राद्धप्रयोगः	51
15	पिण्डप्रदानम्	74
16	परेऽहनि तर्पणम्	76

॥ ओं ॥ श्रीः ॥

॥ श्री सत्याषाढगुरुचरणारविन्दाभ्यां नमः ॥

॥ यज्ञोपवीतधारणम् ॥

आचमनम् ॥ प्राणायामः ॥ संकल्पः ॥

शुक्लाम्बर . . . . . शान्तये ॥ ओं भूः . . . . . सुवरोम् ॥

ममोपात्तसमस्तदुरितक्षयद्वारा परमेश्वराज्ञया परमेश्वरप्रीत्यर्थं मम समस्त-पापक्षयार्थं श्रौतस्मार्तविहितनित्यकर्मानुष्ठानयोग्यतासिद्धयर्थं ब्रह्मतेजोऽभिवृद्धयर्थं यज्ञोपवीतधारणं करिष्ये ॥

ओम् अस्यश्री यज्ञोपवीतधारणमहामन्त्रस्य परब्रह्म ऋषिः, त्रिष्टुप् छन्दः,
परमात्मा देवता । यज्ञोपवीतधारणे विनियोगः ।

यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेः यत्सहजं पुरस्तात् ।
आयुष्यमग्र्यं प्रतिमुञ्च शुभ्रं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः ॥

यज्ञोपवीतं धृत्वा आचम्य । यज्ञस्य उपवीतेन उपव्ययामि । दीर्घायुत्वाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय । यशसे ब्रह्मणे ब्रह्मवर्चसायत्वा । सर्वेषां वेदानां आधिपत्याय ॥

जीर्णयज्ञोपवीतं विसृजेत् ।

उपवीतं भिन्नतन्तु जीर्णं कश्मलदूषितम् । विसृजामि न हि ब्रह्म वर्चो दीर्घायुरस्तु मे ॥

आचामेत् ॥

॥ सन्ध्यावन्दनम् ॥

आचमनम्— अच्युताय नमः । अनन्ताय नमः । गोविन्दाय नमः ॥
केशव - नारायण - माधव - गोविन्द - विष्णो - मधुसूदन - त्रिविक्रम - वामन
श्रीधर - हृषीकेश - पद्मनाभ - दामोदर ॥

प्राणायामः— ओं भूः ओं भुवः ओँ सुवः ओं महः ओं जनः ओंतपः ओँ सत्यं । ओं तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् । ओमापो ज्योतीरसोऽमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्सुवरोम् ॥

संकल्पः—ममोपात्तसमस्तदुरितक्षयद्वारा श्री परमेश्वरप्रीत्यर्थं காலையில் प्रातस्सन्ध्यां उपासिष्ये, பகலில் माध्याह्निकं करिष्ये, மாலையில் सायंसन्ध्यां उपासिष्ये, என்று ஸங்கல்பம் । பிறகு ओं केशवाय नमः என்று மோதிர விரலால் ஜலத்தில் ப்ரணவத்தை எழுதி நெற்றிக்கிட வேண்டும்.

मार्जनम् —ओं आपो हि ष्ठा मयोभुवः । ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे । यो वश्शिवतमो रसः । तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः । तस्मा अरं गमाम वः । यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः । ओं भूर्भुवस्सुवः [जलेन आत्मानं परिषिञ्च]

अपः प्राशनम्—காலையில் सूर्यश्च मा मन्युश्च मन्युपतयश्च मन्युकृतेभ्यः । पापेभ्यो रक्षन्ताम् । यदह्ना पापमकार्षम् । मनसा वाचा हस्ताभ्याम् । पद्भ्यां उदरेण शिश्ना । रात्रिस्तदवलुंपतु । यत्किञ्च दुरितं मयि । इदमहं माममृतयोनौ । सूर्ये ज्योतिषि जुहोमि स्वाहा ॥

மத்தியானம் आपः पुनन्तु पृथिवीं पृथिवी पूता पुनातु माम् ।
पुनन्तु ब्रह्मणस्पतिर्ब्रह्म पूता पुनातु माम् ॥

यदुच्छिष्टमभोज्यं यद्वा दुश्चरितं मम ।
सर्वं पुनन्तु मामापोऽसतां च प्रतिग्रहꣳस्वाहा ॥

மாலையில் अग्निश्च मा मन्युश्च मन्युपतयश्च मन्युकृतेभ्यः । पापेभ्यो रक्षन्ताम् । यदह्ना पापमकार्षम् । मनसा वाचा हस्ताभ्याम् । पद्भ्यां उदरेण शिश्ना । अहस्तदवलुंपतु । यत्किञ्च दुरितं मयि । इदमहं माममृतयोनौ । सत्ये ज्योतिषि जुहोमि स्वाहा ॥

पुनः मार्जनम्—दधिक्राव्ण्णो अकारिषम् । जिष्णोरश्वस्य वाजिनः । सुरभि नो मुखाकरत् । प्र ण आयूꣳषि तारिषत् । आपो हि ष्ठा मयोभुवः । ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे । यो वश्शिवतमो रसः । तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः । तस्मा अरंगमाम वः । यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः । ओं भूर्भुवस्सुवः । (जलेन आत्मानं परिषिञ्च)

अर्घ्यप्रदानमन्त्रः—ओं । भूर्भुवस्सुवः । तत्सवितुर्वरेण्यम् । भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ (முறை-தமிழில் உள்ளபடி)

असावादित्यो ब्रह्म । ब्रह्मैव सत्यम् । ब्रह्मैवाहमस्मि ॥

तर्पणम्—आदित्यं तर्पयामि । सोमं तर्पयामि । अङ्गारकं तर्पयामि । बुधं तर्पयामि । बृहस्पतिं तर्पयामि । शुक्रं तर्पयामि । शनैश्चरं तर्पयामि । राहुं तर्पयामि । केतुं तर्पयामि । केशवं तर्पयामि । नारायणं तर्पयामि । माधवं तर्पयामि । गोविन्दं तर्पयामि । विष्णुं तर्पयामि । मधुसूदनं तर्पयामि । त्रिविक्रमं तर्पयामि । वामनं तर्पयामि । श्रीधरं तर्पयामि । हृषीकेशं तर्पयामि । पद्मनाभं तर्पयामि । दामोदरं तर्पयामि ॥

आचमनम्—

जपः

संकल्पः—शुक्लाम्बर + + + शान्तये ॥ प्राणायामः ॥

ममोपात्तसमस्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं

प्रातः—प्रातस्सन्ध्या-गायत्रीमहामन्त्रजपं करिष्ये ।

माध्याह्ने—माध्याह्निक ,, ,, ,, ,, ।

सायं—सायंसन्ध्या ,, ,, ,, ,, ।

प्राणायामः—प्रणवस्य ऋषिर्ब्रह्मा देवी गायत्री छन्दः, परमात्मा देवता ।

भूरादिसप्तव्याहृतीनां अत्रि भृगु कुत्स वसिष्ठ गौतम काश्यप आङ्गीरसा ऋषयः, गायत्री उष्णिक् अनुष्टुप् बृहती पङ्क्ति त्रिष्टुप् जगत्यः छन्दांसि, अग्नि वायु अर्क बागीश वरुण इन्द्र विश्वेदेवा देवताः ।

सावित्र्या ऋषिः विश्वामित्रः, देवी गायत्री छन्दः, सविता देवता ।

गायत्रीशिरसो ब्रह्मा ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः परमात्मा देवता ।

प्राणायामजपे विनियोगः

प्राणायामजपः [दश वारम्]

गायत्र्यावाहनम् :—

आयातु वरदा देवी अक्षरं ब्रह्म संमितम् । गायत्रीं छन्दसां माता इदं ब्रह्म जुषस्व नः । ओजोऽसि सहोऽसि बलमसि भ्राजोऽसि देवानां धाम नामासि विश्वमसि विश्वायुः सर्वमसि सर्वायुः अभिभूरों गायत्रीं आवाहयामि, सावित्रीं आवाहयामि, सरस्वतीं आवाहयामि ॥

सावित्र्या ऋषिः विश्वामित्रः, देवीगायत्रीछन्दः,

सविता देवता, गायत्रीमहामन्त्रजपे विनियोगः ।

ध्यानम्—

मुक्ताविद्रुमहेमनीलधवळच्छायैर्मुखैस्त्रीक्षणैः

युक्तामिन्दुकलानिबद्धमकुटां तत्त्वार्थवर्णात्मिकाम् ।

गायत्रीं वरदाभयाङ्कुशकशाः शुभ्रं कपालं गदां

शङ्खं चक्रमथारविन्दयुगलं हस्तैर्वहन्तीं भजे ॥

यो देवः सवितास्माकं धियो धर्मादिगोचराः ।

प्रेरयेत् तस्य यत् भर्गः तद्वरेण्यमुपास्महे ॥

गायत्रीमहामन्त्रः—ओं । भूर्भुवस्सुवः । तत्सवितुर्वरेण्यम् । भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

गायत्र्युद्वासनम्

प्रातः—प्रातस्सन्ध्यागायत्र्युपस्थानं करिष्ये ।

मध्याह्ने—माध्याह्निक ,, ,, ,,

सायं—सायंसन्ध्या ,, ,, ,,

उत्तमे शिखरे जाते भूम्यां पर्वतमूर्धनि ।

ब्राह्मणेभ्योऽभ्यनुज्ञाता गच्छ देवि यथा सुखम् ॥

प्रार्थना—प्रातः—मित्रस्य चर्षणी धृतः श्रवो देवस्य सानसिम् । सत्यं चित्रश्रवस्तमम् । मित्रो जनान् यातयति प्रजानन्मित्रो दाधार पृथिवीमुत द्याम् । मित्रः कृष्टीरनिमिषाऽभिचष्टे सत्याय हव्यं घृतवद्विधेम । प्र स मित्र मर्तो अस्तु प्रयस्वान् यस्त आदित्य शिक्षति व्रतेन । न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनमँहो अश्नोत्यन्तितो न दूरात् ॥

माध्याह्ने—आसत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयन् अमृतं मर्त्यञ्च । हिरण्ययेन सविता रथेनाऽऽदेवो याति भुवना विपश्यन् । उद्वयं तमसस्परि पश्यन्तो ज्योतिरुत्तरम् । देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् । उदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यम् । चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः । आ प्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्ष॰सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च । तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् । पश्येम शरदश्शतं, जीवेम शरदश्शतं, नन्दाम शरदश्शतं, मोदाम शरदश्शतं, भवाम शरदश्शतं, शृणवाम शरदश्शतं, प्रब्रवाम शरदश्शतं, अजीतास्याम शरदश्शतं ज्योक् च सूर्यं दृशे । य उदगान्महतोऽर्ण-वाद्विभ्राजमानस्सरिरस्य मध्यात्समावृषभो लोहिताक्षस्सूर्यो विपश्चिन्मनसा पुनातु ॥

सायं—इमं मे वरुण श्रुधी हव मद्या च मृडय । त्वामवस्युराचके । तत्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः । अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुश॰स मा न आयुः प्रमोषीः । यच्चिद्धि ते विशो यथा प्रदेव वरुण व्रतम् । मिनीमसि द्यविद्यवि । यत्किञ्चेदं वरुण दैव्ये जनेऽभिद्रोहं मनुष्याश्चरामसि । अचित्ती यत्तव धर्मा युयोपिम मा नस्तस्मादेनसो देव रीरिषः । कितवासो यद्रिरिपुर्न दीवि यद्वाघा सत्यमुत यन्न विद्म । सर्वा ता विष्य शिथिरेव देवाधा ते स्याम वरुण प्रियासः ॥

दिग्देवतावन्दनम्—सन्ध्यायै नमः, सावित्र्यै नमः, गायत्र्यै नमः, सरस्वत्यै नमः, सर्वाभ्यो देवताभ्यो नमः ।

कामोऽकार्षीन्मन्युरकार्षीन्नमो नमः

अभिवादये . . . . . आर्षेयप्रवरान्वित—गोत्रः—सूत्रः——शाखाध्यायी—शर्मानामाहं अस्मि भोः ॥

प्राच्यै दिशे नमः, दक्षिणायै दिशे नमः, प्रतीच्यै दिशे नमः, उदीच्यै दिशे नमः, ऊर्ध्वायै नमः, अधरायै नमः, अन्तरिक्षाय नमः, भूम्यै नमः, ब्रह्मणे नमः, विष्णवे नमः, यमाय नमः ॥

यमाय धर्मराजय मृत्यवे चान्तकाय च ।
वैवस्वताय कालाय सर्वभूतक्षयाय च ।
औदुंबराय दध्नाय नीलाय परमेष्ठिने ।
वृकोदराय चित्राय चित्रगुप्ताय वै नमः ॥
चित्रगुप्ताय वै नम ओं नम इति ॥

[மேற்கு நோக்கி]

ऋतँ सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।
ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नमः ॥

[வடக்கு நோக்கி]

नर्मदायै नमः प्रातः नर्मदायै नमो निशि । नमोऽस्तु नर्मदे तुभ्यं त्राहि मां विषसर्पतः ॥ जरत्कारोर्जरत्कार्वां समुत्पन्नो महायशाः । अस्तीकस्सत्य-सन्धो मां पन्नगेभ्योऽभिरक्षतु ॥

अपसर्प सर्प भद्रं ते दूरं गच्छ महायशः । जनमेजयस्य यज्ञान्ते अस्तीकवचनं स्मरन् ॥

காலை,பகல்—கிழக்கு நோக்கி: மாலை மேற்கு நோக்கி:—

नमस्सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूतिस्थितिनाशहेतवे । त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरिञ्चिनारायणशङ्करात्मने ॥ ध्येयस्सदा सवितृमण्डल-मध्यवर्ती नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः । केयूरवान् मकरकुण्डलवान् ।

किरीटी हारी हिरण्मयवपुः धृतशङ्खचक्रः ॥ शङ्खचक्रगदापाणे द्वारकानिलयाच्युत । गोविन्द पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम् ॥ आकाशात् पतितं तोयं यथा गच्छति सागरम् । सर्वदेवनमस्कारः केशवं प्रतिगच्छति ॥ श्री केशवं प्रतिगच्छत्योन्नम इति ॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्याऽऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात् । करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि ॥ प्रायश्चित्तान्यशेषाणि तपः-कर्मात्मकानि वै । यानि तेषामशेषाणां कृष्णानुस्मरणं परम् ॥ कृष्ण कृष्ण कृष्ण ॥

ஜபம் செய்த இடத்தில் ப்ரோக்ஷணம்:

अद्यानो देव सवितः प्रजावत्सावीस्सौभगम् । परा दुष्वप्नियꣳसुव । विश्वानि देव सवितर्दुरितानि परासुव । यद्भद्रं तन्न आसुव ॥

॥ ब्रह्म यज्ञः ॥

आचम्य । शुक्लाम्बर ..... शान्तये ॥ ओं भूः . . . . . सुवरोम् ॥

ममोपात्तसमस्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वराज्ञया परमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्रह्मयज्ञ करिष्ये । ब्रह्मयज्ञेन यक्ष्ये । विद्युदसि विद्य मे पाप्मानं ऋतात् सत्यं उपैमि ॥ ओं भूः तत्सवितुर्वरेण्यम् । ओं भुवः भर्गो देवस्य धीमहि । ओꣳसुवः धियो यो नः प्रचोदयात् । ओं भूः तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । ओं भुवः धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ओꣳ सुवः तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ओं भूर्भुवस्सुवः तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ओं । अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥ हरिः ओं ॥ हरिः ओं । इषे त्वोर्जे त्वा वायवस्थोपायवस्थ देवो वस्सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणे ॥ हरिः ओं ॥ हरिः ओं ॥ अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये । निहोता सत्सि बर्हिषि ॥ हरिः ओम् ॥ हरिः ओम् । शन्नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये । शंयो रभिस्रवन्तु नः ॥ हरिः ओम् ॥

स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवास्स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिस्स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥

पयः पृथिव्यां पय ओषधीषु पयो दिव्यन्तरिक्षे पयोधाम् । पयस्वतीः प्रदिशः सन्तु मह्यम् ॥

विष्णो रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोश्श्नप्त्रे स्थो विष्णोस्स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा ॥

अग्निर्देवता वातो देवता चन्द्रमा देवता वसवो देवता रुद्रा देवताऽऽदित्या देवता विश्वेदेवा देवता मरुतो देवता बृहस्पतिर्देवतेन्द्रो देवता वरुणो देवता ॥

सत्यं तपःश्रद्धायां जुहोमि ॥

ओं नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम ओषधीभ्यः । नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे बृहते करोमि ॥ [एवं त्रिः]

वृष्टिरसि वृश्च मे पाप्मानं ऋतात् सत्यमुपागाम् ॥ देव ऋषि पितृ तर्पणं करिष्ये—

ब्रह्माणं तर्पयामि । प्रजापतिं तर्पयामि । बृहस्पतिं तर्पयामि । अग्निं तर्पयामि । वायुं तर्पयामि । सूर्यं तर्पयामि । चन्द्रमसं तर्पयामि । नक्षत्राणि तर्पयामि । इन्द्रं राजानं तर्पयामि । यमं राजानं तर्पयामि । वरुणं राजानं तर्पयामि । सोमं राजानं तर्पयामि । वैश्रवणं राजानं तर्पयामि । वसूंस्तर्पयामि । रुद्रांस्तर्पयामि । आदित्यां-स्तर्पयामि । विश्वान्देवांस्तर्पयामि । साद्ध्यांस्तर्पयामि । ऋभूंस्तर्पयामि । भृगूंस्त-र्पयामि । मरुतस्तर्पयामि । अथर्वणस्तर्पयामि । अङ्गिरसस्तर्पयामि । कल्पं तर्पयामि ॥

निवीती—विश्वामित्रं तर्पयामि । जमदग्निं तर्पयामि । भरद्वाजं तर्पयामि । अत्रिं तर्पयामि । वसिष्ठं तर्पयामि । अरुन्धतीं तर्पयामि । कश्यपं तर्पयामि । कृष्णद्वै-पायनं तर्पयामि । जातूकर्ण्यं तर्पयामि । तरुक्षं तर्पयामि । तृणबिन्दुं तर्पयामि ।

वर्मिणं तर्पयामि । वरूथिनं तर्पयामि । वाजिनं तर्पयामि । वाजश्रवसं तर्पयामि । सत्यश्रवसं तर्पयामि । सुश्रवसं तर्पयामि । सुतश्रवसं तर्पयामि । सोमशुष्मायणं तर्पयामि । सत्यव्रतं तर्पयामि । बृहद्युक्थं तर्पयामि । वामदेवं तर्पयामि । वाजिरत्नं तर्पयामि । हर्यश्वायनं तर्पयामि । उदमयं तर्पयामि । गौतमं तर्पयामि । ऋणंजयं तर्पयामि । ऋतंजयं तर्पयामि । कृतंजयं तर्पयामि । धनंजयं तर्पयामि । बभ्रुं तर्पयामि । उग्ररुणं तर्पयामि । त्रिवर्षं तर्पयामि । त्रिधातुं तर्पयामि । शीव्रं तर्पयामि । हव्यवाहनं तर्पयामि । पराशरं तर्पयामि । विष्णुं तर्पयामि । रुद्रं तर्पयामि । स्कन्दं तर्पयामि । काशीश्वरं तर्पयामि । ज्वरं तर्पयामि । धर्मं तर्पयामि । अर्थं तर्पयामि । कामं तर्पयामि । क्रोधं तर्पयामि । वसिष्ठं तर्पयामि । इन्द्रं तर्पयामि । त्वष्टारं तर्पयामि । कर्तारं तर्पयामि । धर्त्तारं तर्पयामि । धातारं तर्पयामि । मृत्युं तर्पयामि । सवितारं तर्पयामि । गायत्रीं तर्पयामि । सावित्रीं तर्पयामि । सरस्वतीं तर्पयामि ।

கீழ் வரும் 5 தர்பணங்களையும் முழங்கையால் ஜலம் விழும்படி செய்யவும்.

प्रजापतिं काण्डऋषिं तर्पयामि । सोमं काण्डऋषिं तर्पयामि । अग्निं काण्डऋषिं तर्पयामि । विश्वान्देवान् काण्डऋषींस्तर्पयामि । स्वयंभुवं काण्डऋषिं तर्पयामि ।

सदसस्पतिं तर्पयामि । ऋग्वेदं तर्पयामि । यजुर्वेदं तर्पयामि । सामवेदं तर्पयामि । अथर्ववेदं तर्पयामि । इतिहासपुराणं तर्पयामि ।

प्राचीनावीती—वैशंपायनं तर्पयामि । लिङ्गं तर्पयामि । तित्तिरं तर्पयामि । उखं तर्पयामि । अगस्त्यं तर्पयामि । कौण्डिन्यं तर्पयामि । पदकारं तर्पयामि । वृत्तिकारं तर्पयामि । सूत्रकारांस्तर्पयामि । सत्याषाढं तर्पयामि । प्रवचनकृतैस्तर्पयामि । आचार्यांस्तर्पयामि । वानप्रस्थांस्तर्पयामि । ऋषींस्तर्पयामि । ऊर्द्ध्वरेतसस्तर्पयामि । एकपत्नीस्तर्पयामि ।

இத்துடன் ஜீவபித்ருகர் நிறுத்தி—ஆசமனம்: ।
மற்றவர்கள்—

पितॄन् स्वधानमस्तर्पयामि । पितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि । प्रपितामहान् स्वधा नमस्तर्पयामि । मातृस्स्वधा नमस्तर्पयामि । पितामहीस्स्वधानमस्तर्पयामि । प्रपितामहीस्स्वधानमस्तर्पयामि । मातामहान् स्वधानमस्तर्पयामि । मातुः पितमहान् स्वधानमस्तर्पयामि । मातुः प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि । मातामहीस्स्वधानमस्तर्पयामि । मातुःपितामहीस्स्वधानमस्तर्पयामि । मातुः प्रपितामहीस्स्वधानमस्तर्पयामि । ज्ञाताज्ञातपितॄन् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

उपवीती—ह॰सश्शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ॥ नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत् ॥ आचामेत् ॥

॥ हिरण्यकेशिनां वेदोपाकरणप्रयोगः ॥

श्रावणदिनम्—

उपाकर्म तु कर्तव्यं श्रवणापक्षहस्तभे ।
श्रावण्यां पौर्णमास्यां वा ततो भाद्रपदे पुनः ।
आषाढयां वापि तत्कार्यं बोधायनमताश्रयात् ।
हस्तस्य पौर्णमास्याश्च प्राधान्यं तु विकल्पितम् ॥

स्थलं—

देवालये नदीतीरे शुचौ देशे सभास्थले ।
उपविश्य यथाशास्त्रं श्रावणञ्च विनिर्दिशेत् ॥

ச்ராவண தினத்தன்று காலை—

कामोऽकार्षीन्मन्युरकार्षीन्मन्त्रजपसंकल्पः ।

शुक्लाबर ..... शान्तये । प्राणायामः । ममोपात्त ..... प्रीत्यर्थं तैष्यां पौर्णमास्यां अध्यायोत्सर्जनाकरणप्रायश्चित्तार्थं कामोऽकार्षीन्मन्युरकार्षीन्महामन्त्रजपं करिष्ये ॥ इति संकल्प्य, यथाशक्ति प्राणायाम्य अष्टोत्तरशतं तज्जपः कार्यः ॥

महासंकल्पः—

अस्य श्री महापुरुषस्याऽनिवार्यवीर्यस्याखिललोकसृष्टिकर्तुः परमेश्वरस्य नित्य निरुपम निरवधिकाप्रमेय महिम महित मायाशक्त्या म्रियमाण महाजलौघ मध्ये परिभ्रमतां क्रमादशगुणोत्तरैरप्तेजोवाय्वाकाशाहंकारमहदव्यक्तात्मकसप्तावरणैः परिवेष्टितानां अनन्तकोटिब्रह्माण्डानां एकतमे अस्मिन्महति ब्रह्माण्डमण्डले आदिशक्तिकूर्मानन्तोपरिभागप्रतिष्टितानां पाताळ महातल रसातल तलातल सुतल वितलातलाख्य सप्तलोकानामूर्ध्वभागे भुवर्लोक सुवर्लोक महोलोक जनोलोक तपोलोक सत्यलोकाख्यषड्लोकानां अधोभागे ऐरावत पुण्डरीक वामन कुमुदांजन पुष्पदन्त सार्वभौम सुप्रतीकाख्य अष्टदिग्वेतण्डशुण्डादण्डोत्तंभिते, अयोध्या मधुरा माया काशी काञ्ची अवन्ती द्वारवती अशोकवती भोगवती सिद्धवती अमरावती तेजोवती संयमिनी रक्षोवती सिंधुमती प्रभृति पुण्यपुरी विराजिते, इन्द्राग्नि यम निरृऋति वरुण वायु कुबेर ईशानाख्य अष्टदिक्पालपालिते, अनलानिल प्रत्यूष प्रभास सोमाध्वर ध्रुवापाख्य अष्टवसुविराजिते, सूर्य चन्द्र अङ्गारक बुध बृहस्पति शुक्र शनैश्चर राहु केत्वाख्य नवग्रहपरिपालिते, आवह निवह संवह अनुवह प्रवह उद्वह परिवहाख्य सप्त मरुत्संचार संजीवित जीव निकुंबे, विन्ध्यारण्य दण्डकारण्य चंपकारण्य श्वेतारण्य नैमिशारण्य द्वैतारण्य गुहारण्य देवदारुवन इक्षुवन कदलिकावनाख्य दशारण्य परिमण्डिते, शिव शम्भु पिनाकि गिरिश हर स्थाणु भर्ग भैरव सदाशिव कपालि विश्वेश्वराख्य एकादश रुद्र विद्योदिते, मित्र अर्यम त्वष्टृ धातृ विवस्वत् अरुण भग अंशुमत् इन्द्र पर्जन्य विष्णु पूषाख्य द्वादश आदित्य प्रकाशिते, भिण्डिपाल दंड भुसुण्ठि नालीक मुसल चक्र लवित्र कालरात्रि दुघण बाणस्थूण शक्ति तोमर परिघ पट्टस मौष्टिक कुन्द दशकण्टक प्रास पाश मुद्गर शतघ्नी सीर गदा गोशीर्ष मयूखी यापन

पिनाकासि धेनुकास्तरेळा हस्तामुक्त वज्राख्य द्वात्रिंशत् आयुध मण्डल मण्डितदोर्दण्ड हरिश्चन्द्र नल पुरुकुत्स पुरूरवस् सगर कार्तवीर्याख्य षट् चक्रवर्ति श्रीराम जमदग्नि दिलीप अङ्ग गयामंबरीष शशिबिन्दु शिबि मांधातृ मरुत्त भरत ययाति पृथु भगीरथ रन्तिदेव सुहोत्राख्य षोढश महाराज पालिते, विशालाक्षी मीनाक्षी कामाक्षी सिंहिका शङ्करी कुब्जिका महालक्ष्मी महादेवी महाकाळी पार्वती सुप्रभा अमराम्बिका विन्ध्यवासिनी योगिनी हिमरूपिणी माणिक्यदेवी कादवेयी पूर्णिकाख्य अष्टादश पीठदेवी समलङ्कृते, यम नियम आसन प्राणायाम प्रत्याहार ध्यान धारण समाधि अष्टाङ्गयोगनिष्ठागरिष्ठ वसिष्ठ वालखिल्य विश्वामित्र वाल्मीकि जमदग्नि च्यवन दुर्वासः कपिल मौद्गल्य कौण्डिन्य कश्यप गार्ग्य गौतम आङ्गिरस दक्ष पराशर जैमिनि पतञ्जलि कण्व बोधायन आश्वलायन कात्यायन द्राह्यायण वैशंपायन आपस्तंब जाबालि मार्कण्डेय माण्डव्य हिरण्यकेश सत्याषाढ भरद्वाज सनक सनन्दन सुनत्कुमार सनत्सुजात अगस्त्य शौनकादि अनेक मुनिराजि विराजिते, मलय महेन्द्र सह्य शुक्तिमदक्षवद्विन्ध्य पारियात्राख्य सप्त कुलाचल वलयिते, ऋश्यमूक मतङ्ग किष्किन्ध माल्यवत् हिरण्यशृङ्गाख्य पञ्चमहानगसमधिष्ठिते, लवण इक्षु सुरा सर्पिः दधि क्षीर शुद्धोदकाख्य सप्त समुद्र संवृते, वेद वेदाङ्ग इतिहास आगम न्याय काव्य अलङ्कार नाटक गान कवित्व कामशास्त्र द्यूत नैपुण्य देशभाषाज्ञान लिपिकर्म वाचक समस्तावधान स्वरशास्त्र शकुन सामुद्रिका रत्नपरीक्षा अश्वलक्षण गजलक्षण मल्लविद्या पाकशास्त्र दोहन गन्धवाद धातुवाद खनीवाद रसवाद अग्निस्तम्भ जलस्तम्भ वायुस्तम्भ खड्गस्तम्भ वश्याकर्षण मोहन विद्वेषण उच्चाटन मारण कालवञ्चन वाणिज्य पाशुपाल्य कृषि आसवकर्म लावुक युद्ध मृगया रतिकौशल

अदृश्यकरणी द्यूतकरणी चित्र लोह पाषाण मृदारुवेणु चर्माम्बरक्रिया चौर्य औषधसिद्धि मन्त्रसिद्धि स्वरवञ्चना दृष्टिवञ्चना अञ्जन जलप्लवन वाक्सिद्धि घुटिका-सिद्धि पादुकासिद्धि इन्द्रजाल महेन्द्रजालाख्य चतुष्षष्टिविद्या निषद्यायमान निरवद्य विद्वज्जन विद्योतिते, अङ्ग वङ्ग कलिङ्ग काश्मीर काम्भोज कामरूप सौवीर सौराष्ट्र महाराष्ट्र नेपाल केरल सिंहल चोल पाञ्चाल कोसल कुन्तल उज्जाला साल्व मगध मालव मत्स्य वत्स मद्र मैङ्ग सिन्धु आन्ध्र गान्धार लाट वराट कर्णाटक द्रमिड पाण्डय पुलिङ्ग बर्बर विदर्भ केकय कुरु किरात दशार्ण कोङ्कण यवन शूरसेन घूर्जर विदेह चेदि भोज अवन्त्यादि षट् पञ्चाशत् देश समलङ्कृते, भागीरथी भीमरथी सरस्वती गौतमी नर्मदा यमुना कृष्णवेणी वेणुका तुङ्गभद्रा चन्द्रभागा वरुणा मलापहा कावेरी कपिला कौण्डिनी कृतमाला विपाशा तापिनी पूर्णिमा ताम्रपर्णी वेगवती हेमवती वेत्रवती नेत्रवती विशोका कौशिकी गण्डकी गोमुखी पिनाकिनी क्षीरनदी पुण्यदाद्यनेक महानदी विराजिते, वाराणसी चिदम्बर श्रीशैल अहोबल वेङ्कटाचल सेतु जम्बुकेश्वर कुम्भघोण हालास्य गजारण्य गोकर्ण अवर्तपुर अनन्तशयन अमरगिरि यादवगिरि करिगिरि ककुद्गिरि श्वेतगिरि नीलगिरि गोवर्धनगिरि गया प्रयाग जयेश्वरादि अनेक पुण्यक्षेत्र संयुते, ब्राह्मी माहेश्वरी कौमारी वैष्णवी वाराही इन्द्राणी चामुण्डाख्य सप्त मातृका विराजिते, सावित्री सत्यवती दमयंती मदयन्ती लोपामुद्रा सुकन्या केशिनी सुशीला अनसूया अरुन्धती प्रभृति महापतिव्रता सन्दोह समलङ्कृते, रम्य रमणक द्वारका सिंहल कैवल्य मलयाश्व भद्रकेतु गोविलावन्त्य पुष्कर ऋषभ रैवत निम्लोचनीयाम्य पारावार लङ्का सौर कृतमालाख्य अष्टादश उपद्वीप विराजिते, पञ्चाशत्कोटि विस्तीर्णे अस्मिन् भूमण्डले सुन्दरतर चन्दन मन्दार कोविदार कुटज वट पाटल

करवीर कुरण्टक कण्टकी पिप्पल कर्पूर कदली खर्जूर नारिकेल रसाल तमाल ताळ हिन्दोळ कृतमाल सरल बकुल वञ्जुल पुन्नाग जम्बू जम्बीर निंब कदम्ब सारङ्ग लवङ्ग रुद्राक्ष इक्षु कपित्थ अश्वत्थ बिल्व भल्लातक सल्लकी बदरी लिकुच चम्पक केतक कुद्दाल बन्धूक सिन्धुवार पिचुमन्द उदुम्बर पलाश पारिजाताद्यने-कानोकहनिवह निरन्तर मनोहर नन्दनवन व्रीडावह क्रीडावन विहरदेवदानव गन्धर्व किंनर किंपुरुष सिद्ध साद्धय विद्याधर यक्ष राक्षसादि दिव्यजननिवास समलङ्कृत शीताचल बिन्दु मुकुन्द मन्दर कलिन्द वैकङ्कत मणिशैल चक्रशैल महम कपिल महाशैल पञ्चशैल गजशैल भद्रशैल वसुधार वसुमार कुमार कालञ्जर पाण्डर पुष्कर वैदूर्य पारियात्र सहस्रशिखर मयूर ताम्राभ शिखिवास सुरहंस नाग कुमुद मकुट त्रिकूट शङ्खकूट महामेघ सुमेघ सुगन्ध गन्धमादन सुपार्श्व सुषेग सुपक्ष कनकविरजादि केसर शिखरि विसर भासुर मेरुधराधरस्य दक्षिण-दिग्भागे, जम्बू प्लक्ष कुश क्रौञ्च शाक शाल्मलि पुष्कराख्य सप्तद्वीपानां मध्ये, जम्बूद्वीपे, भारत किंपुरुष हरीलावृत भद्राश्व केतुमाल हिरण्यक रमणक कुरुवर्षाख्य नववर्षाणां मध्ये भारतवर्षे, इन्द्र कशेरु ताम्र गभस्ति पुन्नाग गन्धर्व सौम्य वरुण भरताख्य नव खण्डानां मध्ये भरतखण्डे, निरतिशय जनि निरूढ निखिलजन कलुष निकर तिमिर खर किरण सदृश कवेरकन्यका कमनीय कृपीटपूर परिरिङ्गदभङ्गुर मङ्गलतर तुङ्गतरङ्ग परंपरा परिगत पवमान परिस्पन्द परमपावन प्रचुरतर निखिलसस्य समृद्धि समेतमान कर्णाटजन पदाधिष्ठान सह्याभिधान गिरिवरिष्ठस्य उपरिभागे, दण्डकारण्ये अस्मिन् भास्करक्षेत्रे शङ्ख चक्र गदा शार्ङ्ग नंदकाख्य पञ्च महायुधधरस्य, दिव्यरत्न खचित किरीट हार केयूर नूपुर मकर कुण्डल प्रमुख प्रस्फुरत् अप्राकृत

भूषणावली विभूषितस्य, चतुरानन पुरन्दर प्रमुख सकल सुरासुर विसर शिरस्तटी विराजमान मकुटतट घटित दिव्य मरीचि परंपरा नीराजितोपान्त चरणांभोरुहस्य, निखिल लोकानुजिघृक्षास्वीकृत मत्स्य कूर्म वराह नरसिंह वामन भार्गवराम श्रीराम बलराम कृष्ण बौद्ध कल्क्यादि अनेक अवतार वैभवस्य, प्रह्लाद नारद पराशर पुण्डरीक व्यास अंबरीष शुक शौनक भीष्म दाल्भ्य रुक्माङ्गद अर्जुन विभीषण वसिष्ठ बलि हनुमदाख्य षोढश महाभागवत विमलतर हृदयान्तराल निरन्तर निरर्गल दोला विहार समासक्तस्य, गर्भस्थानेककोटि ब्रह्माण्ड मण्डलस्य, भगवतो लक्ष्मीपतेः नारायणस्य, नाभीसरोजमध्य समुद्भूतस्य, चराचरात्मक निखिल प्रपञ्च निर्माण कपट नाटक सूत्रधारस्य शारद नीरद पारद सच्छाय वाग्देवता निरर्गल निरन्तर विहरण विलास भवनायमान वदनारविन्दस्य, सरसतर सारस निकर भासुर मानस सरोवर विहरण लालस मानस राजहंस वाहनस्य, श्रीपरमेश्वराज्ञया प्रवर्तमानस्य आद्य ब्रह्मणः, प्रथम परार्धे पञ्चाशद्वर्षेषु अतीतेषु, द्वितीय परार्धे प्रथम वर्षे प्रथम मासे, प्रथम पक्षे प्रथमदिवसे अहनि द्वितीये यामे तृतीये मुहूर्ते प्रथम प्राणायाम समये पार्थिव कूर्म प्रलयानन्त श्वेतवराह ब्राह्म सावित्राख्य सप्त कल्पानां मध्ये श्वेतवराह कल्पे, स्वायंभुव स्वारोचिष उत्तम तामस रैवत चाक्षुष वैवस्वत सूर्य सावर्णि धर्मसावर्णि दक्षसावर्णि रुद्र-सावर्णि ब्रह्मसावर्णि इन्द्रसावर्णि देवसावर्ण्याख्य चतुर्दश मन्वन्तराण मध्ये, सप्तमे वैवस्वतमन्वन्तरे, सप्तविंशति महायुगेषु अतीतेषु अष्टाविंशति तमे महायुगे, कृत त्रेता द्वापर कलियुगाख्य चतुर्युगाणां मध्ये अष्टाविंशति सहस्रोत्तर सप्तदशलक्षाब्दे कृतयुगे, षण्णवति सहस्रोत्तर द्वादश लक्षाब्दे त्रेतायुगे, चतुष्षष्टि सहस्रोत्तर अष्टलक्षाब्दे द्वापरयुगे च समतीते, द्वात्रि-

शत्सहस्रान्वित चतुर्लक्षाब्दे वर्तमाने कलियुगे, प्रथमभागे, युधिष्ठिर विक्रम शालिवाहन विजयाभिनन्दन नागार्जुन कलिभूपाख्य शाकपुरुषमध्यपरिगणित शालीवाहन शके, बौद्धावतारे, ब्राह्म दैव पित्र प्राजापत्य बार्हस्पत्य सौर चान्द्र सावन नाक्षत्रमानाख्य नवमान मध्य परिगणितैः सौर चान्द्रमस सावन नाक्षत्रमानैः अन्विते, प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये-नामसंवत्सरे-अयने-ऋतौ-मासे शुक्लपक्षे-वासरयुक्तायां-नक्षत्रयुक्तायां अस्यां पूर्णिमायां शुभतिथौ अनाद्यविद्या वासनया प्रवर्तमाने अस्मिन् महति संसारचक्रे विचित्राभिः कर्मगतिभिः विचित्रासु योनिषु पुनः पुनः अनेकधा जनित्वा केनापि पुण्यकर्मविशेषेण इदानी-न्ततमानुष्ये द्विजन्मविशेषं प्राप्तवतः मम सृष्टिकालमारभ्य एतत्कालपर्यन्तं बाल्ये वयसि कौमारे यौवने वार्धके च जाग्रत्स्वप्न सुषुप्ति अवस्थासु मनोवाक्काय कर्मेन्द्रिय ज्ञानेन्द्रिय व्यापारैः काम क्रोध लोभ मोह मद मात्सर्यादिभिः प्रकाशकृत महापातक चतुष्टय व्यतिरिक्तानां रहस्यकृत महापातकानां, ब्रह्महत्या सुरापान स्वर्णस्तेय गुरुतल्पगमनानां, महापातकातिदिष्टातिपातकानां, संसर्गि भाव आज्ञापयितृत्व अनुग्राहकत्व प्रयोजकत्व निमित्त उपदेष्टत्व अनुमन्तृत्व प्रोत्साह-कत्वादीनां उपपातकानां, सोमयागस्थ क्षत्रिय वैश्य वध अविज्ञातगर्भवध ऋतुमतीवध अत्रेयगोत्रस्त्रीवध दीक्षितस्त्रीवधादीनां ब्रह्महत्यासमानानां, गुर्वाक्षेप सुहृद्वध अधीत नाशनादीनां सुरापानसमानानां, उत्कर्षापकर्ष अनृतभाषण अभक्ष्यभक्षण पुष्पवतीमुखास्वादनादीतां स्वर्णस्तेयसमानानां, रक्ताश्वहरण अमर्त्यस्त्रीहरण निक्षेपद्रव्यहरणादीनां गुरुतल्पकसमानानां, सखिपत्नी कुमारी सगोत्रजा गमन अन्त्यजागमन सयोनिगमन सूतस्त्री गमनादीनां उपपातकानां, सामान्यगोवध बाल्यत्व ब्राह्मण व्यतिरिक्त साधारण द्रव्यस्तेय ऋणपातक अनपाकरण अनाहिताग्नित्व पुण्यविक्रय भृतकाद्ध्ययन भृतकाद्ध्यापन परदारपरत्व वार्द्धुष्य लवणविक्रय क्षत्रिय विट् क्षुद्र स्त्री वध निंदिताधर्योपजीवन नान्तिक्य व्रतलोप सुतविक्रय धान्यकुप्य पशुस्तेय अयाज्ययाजन पितृ मातृ सुतत्याग तटाकाऽऽरामविक्रय कन्यादूषण परिवित्तिकयाजन परिवित्तिकन्या-

प्रदान कौटिल्य आत्मार्थक्रियारंभ मद्यपस्त्रीगमन तदाश्रमवास परान्नपरिपुष्टत्व असच्छास्त्राभिगमन भार्याविक्रयादीनां संकरीकरणानां, अजवध मीनाहिमहिषी वधादीनां मलिनीकरणानां, क्रिमि कीट वयोवध मद्यानुगतभोजन फल पुष्पचौर्यादीनां अपात्रीकरणानां, निंदितधनादान कुत्सितजीवन असम्भाष्य भाषणादीनां जातिभ्रंशकराणां, मद्याघ्राण ब्राह्मणपीडन जैह्मयपुंमैथुनादीनां प्रकीर्णकानां, उत्तमकर्मपरित्याग निन्दितकर्मनिषेवण इन्द्रियानिग्रह परमर्मभेदन श्रौतस्मार्तनित्यकर्मानुष्ठानलोप ग्रहखण्डन अकालभोजन क्लीब व्रात्य वार्द्धुषिक शूद्र कुष्ठि यति पति गणक गणिकागणान्नग्रहण अष्टमी चतुर्दशी दिवाभोजन द्वादशी दशमी पूर्वकाल भानुवाररात्र्यन्न एकादश्यन्न वामहस्तान्न वटादि निषिद्धपात्रान्न भोजन शूद्रपक्वतंडुल चंडालस्फाटितान्न भोजन ग्रामयाजकान्न बंधुमेलन उच्छिष्टान्न पर्युषितान्न श्ववराहादि अस्पृश्यजन्तुस्पृष्टभांड पक्वान्न मक्षिकाकेशास्थि दूषितान्न कुंडान्न गोलकान्न उच्छिष्टान्न चिकित्सकान्न जैनान्न तुरुष्कान्न कारागृहवासान्न अपाङ्क्तेय पङ्क्ति भोजन खरोष्ट्रयुक्तयानारोहण साक्षात् खरारोहण वृक्षारोहण निषिद्ध पक्षि मृग मत्स्य मांस भक्षण विधिरहितपशु मांसभक्षण उद्धृतसार पिण्याक भक्षण वृथा कृसर यावक पायसापूप हस्तदत्त शाक भक्षण फलशाक भक्षण छर्दित रेतो विण्मूत्र भक्षण स्वायंभुव वैदिक व्यतिरिक्त चंडेशाधिकृत शिवनिर्माल्य भक्षण कलत्र शूद्रोच्छिष्ट भक्षण आरालि पक्व भक्षण दिवास्वस्त्रीसङ्गमन म्लेच्छ रथकार ध्वजकार लोहकार स्त्रीगमन विधवा दासी गर्भिणी प्रव्रजितपतिका स्त्रीगमन ग्रामान्त्यजागमन अन्यावरुद्ध स्त्रीगमन तिर्यग्यो-निगमन गृहस्थ कपिलादिगोराहित्य पितृ मात्रादि स्वकर्तृक नित्यनैमित्तिक श्राद्ध अन्न आम हिरण्यादि श्रद्धराहित्य धौतवस्त्र परिवर्तन शौचाचमन सन्ध्यावन्दनवेला नियमराहित्य नग्नस्नानपान अशुद्धजलस्नानपान सूर्योदयास्तमयस्वाप दिवास्वाप अकालस्वाप गुरुविषय हुंकार करण पादघात ब्राह्मणतिरस्कार आर्तदंडोद्यमन सौराष्ट्रादि दुर्देशगमन असहायमार्गगमन परताडन भर्त्सन जीर्ण मलिन अमेध्यायस्पृश्यस्पृष्टाऽशुद्ध वस्त्रधारण अनपराध भार्या दासी दास भृत्य

ताडन भर्त्सन एकपङ्क्ति उपविष्ट विषमप्रदान उदकाहरण मार्गहन्तृ वकन्या विघ्नकरण विवाहयोग्यवरदूषण गुरुब्राह्मणदूषण सद्वृत्तिपरित्यागपूर्वक द्रव्यार्जन स्वयं कृषि जीवन चण्डालकारित कृषि फलित धान्योपजीवन अन्य कारित प्रपाजलपान खरोष्ट्रविड्वराहादि क्षीरपान दिवावशिष्ट भक्षण अभ्यंगाऽवशिष्ट तैलपान निषिद्धकाल तैलाभ्यंग दुर्मरण प्रयुक्त शस्त्र धारण परस्त्री साभिलाष निरीक्षण क्षत्रिय वैश्य शूद्रादि अभिवादन परोपकार तृण गुल्म नाशन मन्त्र तन्त्र कर्मलोप तिष्ठन्मूत्रपुरीषोत्सर्जन गो मांस गन्धाघ्राण चण्डालस्पर्शनदर्शन संभाषण तुरुष्कद्रव्योपजीवन तुरुष्कगृहनिवासानां सूर्यग्रहणादि पुण्यकालेषु कुरुक्षेत्रादिषु प्रतिग्रहाणां महिषी मेषी कृष्णाजिन उभयतोमुखी तुलापुरुष कालपुरुष गोप्रतिग्रह स्वाध्यायरहितत्व रहितस्वाध्यायाध्येतृत्व नित्य नैमित्तिक नानाविध निषिद्धकालेषु स्वाध्याय शास्त्राध्येतृत्व व्यवहार पक्षपात ब्राह्मणक्षेत्र तदन्यक्षेत्र गृहसीमाकुल्या नदी तटाक कूपाद्यपहरण, मनुष्य पक्षि बन्धन ब्रह्मचारी परिव्राट् च्छास्त्र वेद निष्ठाकरण परोपतापकरण अनर्हासनप्रदान वाक्पारुष्य दण्डपारुष्य अकालदन्तधावन अकालक्षौर मित्रद्रोह स्वामिद्रोह परमेश्वरादि स्मरणराहित्यादीन. चण्डाल शूद्र स्त्री सम्भाषण यथेच्छगमन नदीतरण गोस्पर्शन देवालय आरामादि गमन कूटकादिनिर्माण तृणच्छेदन शष्पहरणादीनां देवालयागारदहन विषशस्त्रादि बलात्करण बालपीडन गर्भध्वंसन विहंगाण्डप्रभेदन ग्रहणकाल पर्वकाल संभोगादीनां एकपुत्र पक्षपात गुणवत्पुत्र निन्दा पूर्वक कन्या सम्मान-नादीनां बहुपुत्राढ्य सपत्नी असूयाकरण असूयया पङ्क्ति भेदकरण वृथा शुष्कान्न पर्युषितान्नदान बालनिष्ठुर भाषण अन्यस्त्री रति भङ्ग करणादीनां सर्पस्तम्भन मारण उच्चाटन शुकशारिका मार्जारादि अस्पृश्य जनिपीढादीनां अस्नान भोजन पर्वकाल रात्रिभोजन पर्युषितान्नभोजन अनवरत ताम्बूलचर्वण प्रपाजलपान मलिनवस्त्रधारणादीनां, विधवानां केशरक्षण पुण्यतीर्थानिषेवण सुगन्धधारित्व कस्तूर्यादि अनुलेपनादि पुष्पधारण नीलचित्र वस्त्रधारण कांस्यपात्रभोजन एकभुक्तराहित्य एकादशी शिवरात्र्यादि पुण्यदिन उपवासराहित्य देवतास्मरणराहित्य

सच्छास्त्र कथा श्रवण पुराणश्रवणराहित्य उत्तिष्ठमान जलपान भर्तृदूषण पापकर्मनिरीक्षण नानाविष विद्धयुक्त कर्माकरणादीनां एवं नवानां नवविधानां बहूनां बहुविधानां सर्वेषां पापानां सद्यः अपनोदनार्थं [illegible] क्षेत्रे देव [illegible]ण सन्निधौ— न[illegible] [illegible]गीमार[illegible] [illegible]कर्म करिष्ये ॥ [illegible]दंगं—नदीस्नानमहं क[illegible] ॥ —[इति सङ्कल्प्य [illegible]त्वा धौत शुक्लांबरावृतः [illegible] [illegible]]

यज्ञोपवीतधार[illegible] [illegible] आचम्य । शुक्लाम्बर . . . . . शान्तये ॥ ममोपात्त . . . . . श्री[illegible] श्रौतस्मार्त विहित नित्य कर्मानुष्ठान योग्यतासिद्धयर्थं ब्रह्मतेजोभिवृद्ध्यर्थं [illegible]तधारणं करिष्ये । इति संकल्प्य]

यज्ञो[illegible] परमं पवित्रं प्रजापतेः य[illegible] पुरस्तात् आयुष्यं अग्र्यं प्रतिमुञ्च शुभ्रं [illegible]ज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः ॥

[illegible]पवीतेन उपव्ययामि दीर्घायुत्वाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय यशसे ब्रह्मणे ब्रह्मवर्चसाय सर्वे[illegible] वेदानां आधिपत्याय इति [पुनराचामेत्] उपवीतं भिन्नतन्तु जीर्णं कश्मलदूषितं । विसृजामि नहि ब्रह्म वर्चो दीर्घायुः अस्तु मे ॥ [इति प्राक्तनं उपवीतं विसृजेत्] (अत्र ब्रह्मचारिणां विशेषः) या दुरितात् परिबाधमाना शर्मवरूथे पुनती नः आगात् प्राणापानाभ्यां बलं आवहंती स्वसा देवानां सुभगा मेखलेयम् [इति मेखलाम्]

मित्रस्य चक्षुः धरुणं धरीयः तेजो यशस्वि स्थविरं समिद्धं अनाहनस्यं वसनं जरिष्णु परीदं वाजि अजिनं दधेऽहम् [इति अजिनम्]

कश्चित् आयुः प्रदरां कृणोतु । अग्निर्मे पुष्टिं प्रतरां दधातु । इन्द्रो मरुद्भिरिह मे दधातु । आदित्यो मे वसुभिरादधातु ॥ [इति दण्डं च बिभृयात्]

—०—

ब्रह्म यज्ञः— . . . . . பக்கப்படி:

श्रावणहोमः - (शुचौ समे देशे उल्लिख्य भूर्भुवस्सुवरों इति अग्निं प्रतिष्ठाप्य परिस्तीर्य प्रोक्षणीसंस्कारं कृत्वा प्रणीताप्रणयनानन्तरं ब्रह्माणं वरयेत् । अथ अग्नेः उत्तरतः तंडुलोपरि प्रतिष्ठिते अलङ्कृते कुम्भे श्री वेदव्यासं आवाह्य आसनादि षोढशोपचारान्तं कुर्यात् । ततः आज्यसंस्कारादि मुखान्तं कृत्वा)

प्रधानहोमः—प्रजापतये काण्डऋषये स्वाहा । प्रजापतये काण्डऋषय इदं न मम ॥ सोमाय काण्डऋषये स्वाहा । सोमाय काण्डऋषय इदं न मम ॥ अग्नये काण्डऋषये स्वाहा । अग्नये काण्डऋषय इदं न मम ॥ विश्वेभ्यो देवेभ्यः काण्डऋषिभ्यः स्वाहा । विश्वेभ्यो देवेभ्यः काण्डऋषिभ्य इदं न मम ॥ स्वयंभुवे काण्डऋषये स्वाहा । स्वयंभुवे काण्डऋषय इदं न मम ॥ सावित्र्यै स्वाहा । सावित्र्या इदं न मम ॥ ऋग्वेदाय स्वाहा । ऋग्वेदाय इदं न मम ॥ यजुर्वेदाय स्वाहा । यजुर्वेदाय इदं न मम ॥ सामवेदाय स्वाहा । सामवेदाय इदं न मम ॥ अथर्ववेदाय स्वाहा । अथर्ववेदाय इदं न मम ॥ सदसस्पतिं अद्भुतं प्रियं इन्द्रस्य काम्यम् सनिं मेधामयासिषं स्वाहा । सदसस्पतय इदं न मम ॥

अध्ययनारंभः

गणानांत्वा . . . . ॥

इषे त्वा उर्जे त्वा वायवस्थ उपायवस्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणे आप्यायध्वं अघ्नियाः देवभागं ऊर्जस्वतीः पयस्वतीः प्रजावतीः अनमीवाः अयक्ष्माः मावः स्तेन ईशत माऽघशंसः रुद्रस्य हेतिः परिवः वृणक्तु ध्रुवा अस्मिन् गोपतौ स्यात बह्वीः यजमानस्य पशून् पाहि ॥

यज्ञस्य घोषदसि प्रत्युष्टं रक्षः प्रत्युष्टाः अरातयः प्रेयमगात् धिषणा बर्हिरच्छ मनुना कृता स्वधया वितष्टा त आवहंति कवयः पुरस्तात् देवेभ्यः

जुष्टं इह बर्हिः आसदे देवानां परिषूतमसि वर्षवृद्धमसि देवबर्हिः मा त्वा ऽन्वक् मा तिर्यक् पर्वते राद्धयासं आच्छेत्ता ते मारिषं देवबर्हिः शतवल्शं विशेह सहस्रवल्शाः ॥ २ ॥ विवयं रुहेम पृथिव्याः संपृचः पाहि सुसंभृता त्वा संभरामि अदित्यै रास्नासि इन्द्राण्यै सन्नहनं पूषा ते ग्रंथिं गृभ्णातु स ते माऽऽस्थात् इन्द्रस्य त्वा बाहुभ्यां उद्यच्छे बृहस्पतेः मूर्ध्ना हरामि उर्वन्तरिक्षं अन्विहि देवंगममसि ॥ ३ ॥

शुन्धध्वं दैव्याय कर्मणे देवयज्यायै मातरिश्वनः घर्मोसि द्यौरसि पृथिव्यसि विश्वधाया असि परमेण धाम्ना दृगूंहस्व माह्राः वसूनां पवित्रमसि शतधारं वसूनां पवित्रमसि सहस्रधारं हुतस्तोकः हुतोद्प्सः अग्नये बृहते नाकाय वाहा द्यावापृथिवीभ्यां सा विश्वायुः सा विश्वव्यचाः सा विश्वकर्मा संपृच्यध्वं ऋतावरीः ऊ र्मिणीः मधुमत्तमाः मन्द्राःधनस्य सातये सोमेन त्वा आतनच्मि इन्द्राय दधि विष्णो हव्यं रक्षस्व ॥ ४ ॥

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयं वेषाय त्वा प्रत्युष्टग्ं रक्षः प्रत्युष्टाः अरातयः धूरसि धूर्व धूर्वन्तं धूर्व तं योऽस्मान् धूर्वति तं धूर्व यं वयं धूर्वामः त्वं देवानामसि सस्नितमं पप्रितमं जुष्टतमं वहितमं देवहूतमं अहूतमसि हविर्द्धानं दृगूंहस्व मा ह्राः मित्रस्य त्वा चक्षुषा प्रेक्षे मा भेः मा संविक्थाः ॥ ५ ॥ मात्वा हिंसिषं उरु वाताय देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे अश्विनोः बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां इदं देवानां इदमुनस्सह स्फात्यै त्वा नाऽरात्यै सुवरभि विख्येषं वश्वानरं ज्यौतिः दृगूंहन्तां दुर्याः द्यावापृथिव्योः उर्वन्तरिक्षं अन्विहि अदित्यास्त्वा उपस्थे सादयामि अग्ने हव्यं रक्षस्व ॥ ६ ॥ हरिः ओम् ॥

ब्रह्म संधत्तं तन्मे जिन्वतम् । क्षत्रं सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम् । इषं सन्धत्तं तांमे जिन्वतम् । ऊर्जं सन्धत्तं ताम्मे जिन्वतम् । रयिं सन्धत्तं ताम्मे जिन्वतम् । पुष्टिं सन्धत्तं तांमे जिन्वतम् । प्रजां सन्धत्तं ताम्मे जिन्वतम् । पशून् सन्धत्तं तान्मे जिन्वतम् । स्तुतोऽसि जनधाः । देवास्त्वा शुक्रपाः प्रणयन्तु । सुवीराः प्रजाः प्रजनयन् परीहि ॥ हरिः ओम् ॥

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैः तुष्टुवाग्ंसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः । स्वस्ति न इन्द्रः वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यः अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नः बृहस्पतिः दधातु । आपमापामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः । अग्निः वायुश्च सूर्यश्च ॥ हरिः ओम् ॥

संज्ञानं विज्ञानं प्रज्ञानं जानत् अभिजानत् । सङ्कल्पमानं प्रकल्पमानं उपकल्पमानं उपक्लृप्तंकल्पम् । श्रेयोवसीयः आयत्संभूतं भूतम् । चित्रः केतुः प्रभानाभान् संभान् । ज्योतिष्मान् तेजस्वान् आतपन् तपन् अभितपन् । रोचनः रोचमानः शोभनः शोभमानः कल्याणः । दर्शा द्रष्टा दर्शता विश्वरूपा सुदर्शना । आप्यायमाना प्यायमाना ऽऽप्याया सूनृतेरा । आपूर्यमाणा पूर्यमाणा पूरयन्ती पूर्णा पौर्णमासी । दाता प्रदाताऽऽनन्दो मोदः प्रमोदः । आवेशयन् निवेशयन् संवेशनस्सग्ं शान्तश्शान्तः । हरिः ओम् ॥

अग्निमीले पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥ हरिः ओम् ॥ अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये । निहोता सत्सि बरहिषि । हरिः ओम् ॥

शन्नो देवीरभिष्टये आपो भवन्तु पीतये । शंयोरभिस्रवन्तु नः । हरिः ओम् ॥

यज्ञं व्याख्यास्यामः स त्रिभिर्वेदैः विधीयते ऋग्वेदेन यजुर्वेदेन सामवेदेनेति सर्वैरग्निष्टोमः ॥ हरिः ओम् ॥

प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा अनुगमयित्वा आग्निहोत्रिकमपोदूह्य वोदित आदित्ये गार्हपत्यादाहवनीयमुद्धृत्य ममाग्ने वर्च इत्यन्वादधाति ॥ हरिः ओम् ॥

अथातस्सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः धर्मज्ञसमयः प्रमाणं वेदाश्च ॥ हरिः ओम् ॥

उपनयनं व्याख्यास्यामः ॥ सप्तवर्षं ब्राह्मणमुपनयत्येकादशवर्षं राजन्यं द्वादशवर्षं वैश्यम् ॥ हरिः ओम् ॥

अथ वर्णसमाम्नायः । अथ नवादितः समानाक्षराणि द्वे द्वे सवर्णे ह्रस्वदीर्घे । न प्लुत पूर्वं षोढशादितः स्वराः । हरिः ओम् ॥

अ इ उ ण् - ऋऌक् - ए ओ ङ् - ऐ औ च् - ह य व र ट् - लण् - ञ म ङ ण न म् - झ भ ञ् - घ ढ ध ष् - ज ब ग ड द श् - ख फ छ ठ थ - च ट त व् - क प य् - श ष स र् - ह ल् इति माहेश्वराणि सूत्राणि अणादिसंज्ञार्थानि ॥ वृद्धिरादैच् अदेङ्गुणः । हरिः ओम् ॥ सिद्धे शब्दार्थसंबंधे ॥ हरिः ओम् ॥ अथ शब्दानुशासनम् ॥ हरिः ओम ॥ धी श्री स्त्रीं । ब रा सा यू । का गु हा र् । व सु धा सू । सा ते क्वत् । कदा स ज् । किं व द भ् । न ह स न् । गृ ल् । गन्ते । हरिः ओम् ॥ समाम्नायस्समाम्नातः स व्याख्यातव्यः तमिमं समाम्नायं निघण्टव इत्याचक्षते ॥ हरिः ओम ॥

हरिः ओम् ॥ गीर्णश्श्रेयः धेनवश्श्रीः रुद्रस्तु नम्यः भवो हि याज्यः धन्येयं नारी धनवान् पुत्रः ॥ हरिः ओम् ॥ आसीदिदं तमोभूतमप्रज्ञातमनक्षरं अप्रतर्क्यमनिर्देश्यं प्रसुप्तमिव सर्वतः ॥ हरिः ओम् ॥

हरिः ओम् । आद्यं पुरुषं ईशानं पुरुहूतं पुरुष्टुतम् । हरिः ओम् ॥ ऐश्वरं परमं तत्वं आदिमध्यान्तवर्जितम् । हरिः ओम् ॥ विष्णोस्सकाशात् उद्भूतं जगत् तत्रैव च स्थितम् । हरिः ओम् ॥ अथातो धर्मजिज्ञासा ॥ हरिः ओम् ॥ अथातो ब्रह्मजिज्ञासा ॥ हरिः ओम् ॥

जयादि प्रभृति ब्रह्मोद्वासनान्तं कृत्वा

वेदव्यासं यथास्थानं प्रतिष्ठाप्य तत्प्रसादं ब्राह्मणाशिषं च गृहीत्वा गृहं यायात् ॥

+

परेद्युःगायत्रीजपसङ्कल्पः—

पवित्रपाणिः दर्भेष्वासीनः दर्भान्धारयमाणः [देशकालावनुकीर्त्य] अपवित्रः . . . . परमेश्वरप्रीत्यर्थं मिथ्याधीत प्रायश्चित्तार्थं संवत्सर दोषवदपतनीयप्रायश्चित्तार्थं अष्टोत्तरसहस्रसङ्ख्यागायत्रीमहामन्त्रजपं करिष्ये ॥ इति सङ्कल्प्य यथाशक्ति कृतप्राणायामः जपेत्—जपानन्तरं उपस्थाय आचामेत् ॥

॥ ओम् ॥

॥ तत्सत् ॥

+

॥ अमातर्पणम् ॥

आचम्य ॥ पवित्रपाणिः ॥

शुक्लांबर . . . . . शान्तये ॥ ओं भूः . . . . सुवरोम् ॥ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोपिवा । यस्स्मरेत् . . . . . पुण्यतिथौ (प्राचीनावीती)— गोत्राणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां अस्मत् पितृ पितामह प्रपितामहानां मातृ पितामही प्रपितामहीनां—गोत्राणां सपत्नीक मातामह मातुः पितामह मातुः प्रपितामहानां उभयवंशपितॄणां अक्षयतृप्त्यर्थं अमावास्यापुण्यकाले वर्गद्वय पितॄन् उद्दिश्य दर्शश्राद्धं हिरण्यरूपेण अद्य करिष्ये ॥ (उपवीती) अपउपस्पृश्य । (प्राचीनावीती) अमावास्यापुण्यकाले अस्मिन् मया क्रियमाणे हिरण्यरूप दर्शश्राद्धे वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां अस्मत् वर्गद्वयपितॄणां इदमासनम् । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥ हिरण्यगर्भ गर्भस्थं हेम बीज विभावसोः । अनन्तपुण्यफलदं अतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ इदं आग्नेयं हिरण्यं — गोत्राणां पितृपितामह

प्रपितामहानां मातृपितामहीप्रपितामहीनां—गोत्राणां सपत्नीक मातामह मातुः पितामह मातुः प्रपितामहानां अक्षयतृप्त्यर्थं अस्मिन् मया क्रियमाणे हिरण्यरूप दर्शश्राद्धे वर्गद्वयपितॄणां अक्षयतृप्त्यर्थं तुभ्यमहं संप्रददे ॥ [उपवीती] देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च । नमस्स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ॥ [प्राचीनावीती] वर्गद्वय पितृभ्यो नमः ॥ [उपवीती] नमस्कारः देवाताभ्यः . . . . . नमो नमः ॥

(प्राचीनावीती) अनेन मया कृतेन हिरण्य रूप दर्श श्राद्धेन वर्गद्वय पितरः प्रीयन्ताम् ॥ (उपवीती)

तिल तर्पणम् ॥ अद्य पूर्वोक्त एवङ्गुण विशेषण विशिष्टायां अस्यां अमावास्यायां पुण्यतिथौ (प्राचीनावीती)—गोत्राणां वसु रुद्रादित्य स्वरूपाणां पितृ पितामह प्रपितामहानां मातृ पितामही प्रपितामहीनां—गोत्राणां वसु रुद्रादित्य स्वरूपाणां सपत्नीक मातामह मातुः पितामह मातुःप्रपितामहानां च अक्षय तृप्त्यर्थं अमावास्यापुण्यकाले वर्गद्वयपितॄन् उद्दिश्य दर्शश्राद्धाङ्गं तिलतर्पणं करिष्ये ॥ (उपवीती) अपउपस्पृश्य – (प्राचीनावीती) आयात पितरः सोम्याः गम्भीरैः पथिभिः पूर्व्यैः । प्रजां अस्मभ्यं ददतो रयिञ्च दीर्घायुत्वञ्च शतशारदञ्च ॥ अस्मिन् कूर्चे वर्गद्वय पितॄन् आवाहयामि ॥ सकृदाच्छिन्नं बर्हिः ऊर्णामृदुस्योनं पितृभ्यस्त्वा भराम्यहम् ॥ अस्मिन् सीदन्तु मे पितरः सोम्याः पितामहाः प्रपितामहाश्चानुगैः सह ॥ वर्गद्वयपितॄणां इदमासनम् । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ।

उदीरतां अवर उत्परास उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः । असुं य ईयुः अवृका ऋतज्ञाः तेनोऽवन्तु पितरो हवेषु ॥ —गोत्रान् — शर्मणः वसु रुपान् पितॄन् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

अङ्गिरसोनः पितरो नवग्वा अथर्वाणो भृगवस्सोम्यासः । तेषां वयꣳ सुमतौ यज्ञियानामपि भद्रे सौमनसे स्याम ॥ —गोत्रान् — शर्मणः वसुरूपान् पितॄन् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

आयन्तु नः पितरः मनोजवसः अग्निष्वात्ताः पथिभिः देवयानैः ॥ अस्मिन् यज्ञे स्वधयामदन्तु अधिब्रुवन्तु ते अवन्तु अस्मान् ॥ — गोत्रान् — शर्मणः वसु रुपान् पितॄन् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

ऊर्जं वहन्तीः अमृतं घृतं पयः कीलालं परिस्रुतं स्वधास्थ तर्पयत मे पितॄन् ॥ — गोत्रान् — शर्मणः रुद्र रूपान् पितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

पितृभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधानमः । पितामहेभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधानमः । प्रपितामहेभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधानमः । अक्षन् पितरः ॥ — गोत्रान् — शर्मणः रुद्र रूपान् पितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

येचेह पितरः ये च नेह याꣳश्च विद्म याꣳ उचन प्रविद्म । अग्ने तान् वेत्थ यदि ते जातवेदः तया प्रत्तꣳस्वधया मदन्ति ॥ — गोत्रन् — शर्मणः रुद्ररूपान् पितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

मधुवाता ऋतायते मधुक्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीः नः सन्त्वोषधीः । —गोत्रान—शर्मणः आदित्य रूपान् प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

मधुनक्तं उतोषसि मधुमत्पार्थिवꣳरजः । मधुद्यौः अस्तुनः पिता ॥ —गोत्रान्—शर्मणः आदित्य रूपान् प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

मधुमान्नो वनस्पतिः मधुमाꣳअस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु नः ॥ —गोत्रान् —शर्मणः आदित्य रूपान् प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

—गोत्राः—नाम्नीः / दाः वसुरूपाः मातृः स्वधानमस्तर्पयामि ॥ एवं त्रिः
—गोत्राः—नाम्नीः / दाः रुद्र रूपाः पितामहीः स्वधनमस्तर्पयामि ॥ एवं त्रिः ॥
—गोत्राः—नाम्नीः / दाः आदित्य रूपाः प्रपितामहीः स्वधानमस्तर्पयामि ॥
एवं त्रिः ॥

उदीरतां अवर उत्परास उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः । असुं य ईयुः अवृकाः ऋतज्ञाः तेनोऽवन्तु पितरो हवेषु ॥ —गोत्रान्—शर्मणः वसुरूपान् मातामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ।

अङ्गिरसो नः पितरो नवग्वा अथर्वाणो भृगवस्सोम्यासः । तेषां वयꣳसुमतौ यज्ञियानां अपि भद्रे सौमनसे स्याम । — गोत्रान् — शर्मणः वसु रूपान् मातामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

आयन्तु नो मातुः पितरः मनोजवसः अग्निष्वात्ताः पथिभिः देवयानैः । अस्मिन् यज्ञे स्वधयामदन्तु अधिब्रुवन्तु ते अवन्तु अस्मान् ॥ - गोत्रान् - शर्मणः वसुरूपान् मातामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

ऊर्जं वहन्तीरमृतं घृतं पयः कीलालं परिस्रुतं स्वधास्थ तर्पयत मे मातुः पितॄन् । —गोत्रान्—शर्मणः रुद्र रूपान् मातुः पितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

मातुः पितृभ्यःस्वधाविभ्यः स्वधानमः । मातुःपितामहेभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधानमः । मातुः प्रपितामहेभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधानमः । अक्षन् मातुः पितरः । - गोत्रान् - शर्मणः रुद्र रूपान् मातुः पितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

ये चेह मातुः पितरो येच नेह या ꣳश्च विद्म याꣳ उ च न प्रविद्म । अग्ने तान् वेत्थ यदि ते जातवेदः तया प्रत्तꣳ स्वधया मदन्ति ॥ —गोत्रान्—शर्मणः रुद्र रूपान् मातुः पितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

मधुवाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीः नः सन्त्वोषधीः ॥
—गोत्रान्— शर्मणः आदित्यरूपान् मातुः प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

मधुनक्तं उतोषसि मधुमत् पार्थिवꣳ रजः । मधु द्यौः अस्तु नः पिता ॥
—गोत्रान्— शर्मणः आदित्यरूपान् मातुः प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

मधुमान्नो वनस्पतिः मधुमाꣳ अस्तु सूर्यः । माध्वीः गावो भवन्तु नः ।
—गोत्रान्— शर्मणः आदित्यरूपान् मातुः प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥
—गोत्राः—नाम्नीः/दाः वसुरूपाः मातामहीः स्वधानमस्तर्पयामि ॥ एवं त्रिः ॥
—गोत्राः—नाम्नीः/दाः रुद्ररूपाः मातुः पितामहीः स्वधानमस्तर्पयामि ॥ एवं त्रिः ॥
—गोत्रा—नाम्नीः/दाः आदित्यरूपाः मातुः प्रपितामहीः स्वधानमस्तर्पयामि ॥
एवं त्रिः ॥

ऊर्जं वहन्तीः अमृतं घृतं पयः कीलालं परिस्रुतं स्वधास्थ तर्पयत मे (वर्गद्वय) पितॄन् ॥ (उपवीती) देवाताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च । नमः स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ॥ (प्राचीनावीती) वर्गद्वय पितृभ्यो नमः ॥ (उपवीती) नमस्कारः । देवताभ्यः . . . . नमो नमः ॥ (प्राचीनावीती) उत्तिष्ठत पितरः प्रेतशूराः यमस्य पन्थां अनवेता पुराणम् । धत्तात् अस्मासु द्रविणं यच्च भद्रं प्रणो ब्रूतात् भागधान् देवतासु ॥ अस्मात् कूर्चात् वर्गद्वय पितृत् यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि ॥ ऊर्जं वहन्तीः अमृतं घृतं पयः कीलालं परिस्रुतं स्वधास्थ तर्पयत मे वर्गद्वय पितॄन् ॥ येषां न माता न पिता न बन्धुः न अन्यगोत्रिणः । ते सर्वे तृप्तिं आयान्तु मया उत्सृष्टैः कुशोदकैः ॥ तृप्यत तृप्यत तृप्यत ॥ पवित्रं विसृज्य आचामेत् ॥

॥ समिदाधानम् ॥

शुक्लाम्बर—शान्तये ॥ ओंभूः — सुवरोम् ॥ ममोपात्त समस्त दुरित क्षयद्वारा परमेश्वराज्ञाया परमेश्वर प्रीत्यर्थं प्रातः समिदाधानं करिष्ये । सायं समिदाधानं करिष्ये ॥

यथा ह तत् वसवः गौर्यञ्चित् पदिषितामसुञ्चता यजत्राः । एवात्वमस्मत् प्रमुञ्चान्य॰हः प्रातार्यग्ने प्रतरान्न आयुः ॥ अदितेऽनु मन्यस्व । अनुमतेऽनुमन्यस्व । सरस्वतेऽनुमन्यस्व । देवसवितः प्रसुव । (परिषेचनम्)

भूस्स्वाहा अग्नय इदं न मम। भुवः स्वाहा कायव इदं न मम । सुवस्स्वाहा सूर्याय इदं न मम । ओं भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा प्रजापतय इदं न मम ॥ एषा ते अग्ने समित् तया वर्धस्वचाचप्यायस्व वर्द्धिषीमहि च वयं आचप्यासिषीमहि स्वाहा । मेधाम्म इन्द्रो ददातु मेधांदेवी सरस्वती । मेधाम्मे अश्विनावुभावाधत्तां पुष्करस्रजा स्वाहा । अपसरासु च या मेधा गन्धर्वेषु च यन्मनः । दैवीं मेधा मनुष्यता सा मां मेधा सुरभिः जुषता॰ स्वाहा ॥ आमां मेधां सुरभिः विश्वरूपा हिरण्यवर्णा जगती जगम्या । ऊर्जस्वती पयसा पिन्वमाना सामां मेधा सुप्रतीका जुषता॰ स्वाहा ॥ यथाह तद्वसवो गौर्यञ्चित्पदिषितामसुञ्चता यजत्राः । एवात्वमस्मत् प्रमुञ्चान्य॰हः प्रातार्यग्ने प्रतरान्न आयुः ॥

अदितेऽन्वमँ॰स्थाः । अनुमतेऽन्वमँ॰स्थाः । सरस्वतेऽन्वमँ॰स्थाः । देवसवितः प्रासावीः ॥ स्वाहा—यत्ते अग्ने तेजस्तेनाहन्तेजस्वी भूयासम् । यत्ते अग्ने वर्चस्तेनाहं वर्चस्वी भूयासम् । यत्ते अग्ने हरस्तेनाह॰ हरस्वी भूयासम् । मयि मेधां मयि प्रजां मय्यग्निः तेजो दधातु । मयि मेधां मयि प्रजां मयीन्द्र इन्द्रियन्दधातु ।

मयि मेधां मयि प्रजां मयि सूर्यो भ्राजो दधातु ॥ अग्नये नमः ॥ मन्त्र हीनं क्रिया हीनं भक्तिहीनं हुताशन । यद्धुतं तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते ॥ प्रायश्चित्तानि अशेषाणि तपःकर्मात्मकानि वै । यानि तेषां अशेषाणां कृष्णानुस्मरणं परम् ॥ श्रीकृष्णाय नमः । अभिवादये . . . . भोः ॥ निवेदनम् ॥ सर्वोपचाराः ॥

मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः । वीरान्मा नो रुद्र भामितो वधीर्हविष्मन्तो नमसा विधेम ते ॥ भस्मोद्धूलनं कृत्वा ॥ मेधावी भूयासम् । तेजस्वी भूयासम् । ओजस्वी भूयासम् । वर्चस्वी भूयासम् । ब्रह्मवर्चसी भूयासम् । आयुष्मान् भूयासम् । अन्नादो भूयासम् । स्वस्तिमान् भूयासम् ॥

स्वस्ति श्रद्धां यशः प्रज्ञां विद्यां बुद्धिं श्रियं बलम् । आयुष्यं तेज आरोग्यं देहि मे हव्यवाहन ॥ देहि मे हव्यवाहनोन्नम इति ॥

आचामेत् ॥

॥ अग्निसन्धानम् ॥

शुक्लाम्बर — शान्तये । ओंभूः — सुवरोम् ।

शुभे दिने शोभने मुहूर्ते आद्यब्रह्मणः द्वितीय परार्द्धे श्वेतवराह कल्पे वैवस्वत मन्वन्तरे अष्टाविंशति तमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारत वर्षे भरत खण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनां षष्ट्याः संवत्सराणां मध्ये - नाम संवत्सरे - अयने - ऋतौ - मासे - पक्षे - तिथौ — वासरयुक्तायां - नक्षत्र युक्तायां शुभ तिथौ श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं अनया मम धर्मपत्न्या सह अनेक काल विच्छिन्न औपासन अग्निसन्धानं करिष्ये ॥ अप उपस्पृश्य ॥

परिस्तरणं कृत्वा ।। मयि गृह्णामि अग्रे अग्निं रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय । मयि प्रजां मयि वर्चो दधामि अरिष्टाःस्याम तनुवा सुवीराः ।। यो नो अग्निः पितरो हृत्स्वन्तरमर्त्यो मर्त्याꣳ आविवेश । तमात्मन् परिगृह्णीमहे वयं मा सो अस्माꣳ अवहाय परागात् ॥ (आत्मन्यग्निं गृहीत्वा उत्तरेणाग्निं दर्भान् संस्तीर्य यथार्हं द्रव्याणि प्रयुनक्ति । दर्वीमाज्यस्थालीं प्रोक्षणीमितरदर्वीं च सादयित्वा । प्रोक्षणीपात्रमादाय अक्षतैः सह उदकं पूरयित्वा त्रिरुत्पूय ।)

தந்த்ரங்கள் தமிழில் உள்ளபடி.

अथ अग्निं परिषिञ्चति । अदितेऽनुमन्यस्व । अनुमतेऽनुमन्यस्व । सरस्वतेऽनुमन्यस्व । देवसवितः प्रसुव । भूः स्वाहा । अग्नय इदं न मम । भुवः स्वाहा । वायव इदं न मम । सुवः स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥ ओं भूः भुवः सुवः स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ यन्म आत्मनः मिन्दाऽभूत् अग्निः तत्पुनराहाः जातवेदा विचर्षणिः स्वाहा । अग्नये जातवेदस इदं न मम ॥ पुनरग्निः चक्षुरदात् पुनरिन्द्रः बृहस्पतिः । पुनर्मे अश्विना युवञ्चक्षुराधत्तमक्ष्योः स्वाहा ॥

अग्निं इन्द्रं बृहस्पतिं अश्विभ्यं इदं न मम ॥ तन्तुं तन्वन् रजसः भानुमन्विहि ज्योतिष्मतः पथो रक्ष धिया कृतान् । अनुल्बणं वयत जोगुवां अपो मनुर्भव जनया दैव्यं जनं स्वाहा ॥ अग्नये तन्तुमत इदं न मम ॥ उदबुध्यस्वाग्ने प्रतिजागृह्येन मिष्टापूर्तं सꣳसृजेथामयञ्च । पुनः कृण्वꣳस्त्वा पितरं युवानं अन्वाताꣳसीत्त्वयि तन्तुमेतꣳस्वाहा ॥ अग्नये तन्तुमत इदं न मम ॥ त्रयस्त्रिꣳशत् तन्तवो ये वितन्निरे य इमं यज्ञꣳस्वधया ददन्ते तेषां छिन्नं प्रत्येतत् दधामि स्वाहा घर्मो देवाꣳ अप्येतु स्वाहा ॥ अग्नये तन्तुमत इदं न मम ॥ अग्ने अभ्यावर्तिन् अभिन आवर्तस्वायुषा वर्चसा सन्या मेधया प्रजया धनेन स्वाहा ॥

अग्नये अभ्यावर्तिन इदं न मम ॥ अग्ने अङ्गिरः शतन्ते सन्त्वावृतः सहस्रन्त उपावृतः । तासां पोषस्य पोषेण पुनर्नो नष्टमाकृधि पुनर्नो रयिमाकृधि स्वाहा ॥ अग्नये अभ्यावर्तिन इदं न मम ॥ पुनः ऊर्जा निवर्तस्व पुनः अग्न इषा आयुषा ॥ पुनर्नः पाहि विश्वतः स्वाहा । अग्नये अभ्यावर्तिन इदं न मम ॥ सह रय्या निवर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्वप्स्निया विश्वतस्परि स्वाहा ॥ अग्नये अभ्यावर्तिन इदं न मम ॥ भूःस्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥ भुवःस्वाहा । वायव इदं न मम ॥ सुवःस्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥ ओं भूः भुवः सुवः स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ अयाश्चाग्नेऽस्यनभिशस्तीश्च सत्यमित्त्वमया असि । अयसा मनसा घृतः अयसा हव्यमूहिषेऽयानो धेहि भेषजꣳ स्वाहा ॥ अग्नये अयस इदं न मम । मनो ज्योतिः जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञꣳसमिमन्दधातु । या इष्टा उषसः निम्रुचश्च ताः सन्दधामि हविषा घृतेन स्वाहा ॥ मनसे ज्योतिष इदं न मम ॥ प्रजापते नत्वदेतानि अन्यः विश्वा जातानि परिता बभूव । यत्कामास्ते जुहुमः तन्नो अस्तु वयꣳस्याम पतयो रयीणाꣳ स्वाहा ॥ प्रजापतय इदं न मम ॥ सप्त ते अग्ने समिधः सप्तजिह्वाः सप्तऋषयः सप्तधाम प्रियाणि । सप्त होत्राः सप्तधात्वा यजन्ति सप्तयोनीः आपृणस्वा घृतेन स्वाहा ॥ अग्नये सप्तवत इदं न मम ॥ चित्तिस्रुक् । चित्तमाज्यम् । वाग्वेदिः । आधीतं बर्हिः । केतो अग्निः । विज्ञातमग्निः । वाक्पतिर् होता । मन उप वक्ता । प्राणो हविः । सामाध्वर्युः । वाचस्पते विधे नामन्न् । विधेमते नाम । विधेस्त्वमस्माकन्नाम । वाचस्पतिः सोमं पिबतु । आस्मासु नृम्णन्धात् स्वाहा ॥ अग्नये दश होत्र इदं न मम ॥ इमं मे वरुण श्रुधी हवं अद्याच मृडय । त्वां अवस्युः आचके स्वाहा ॥ वरुणाय इदं न मम ॥ तत्त्वायामि ब्रह्मणा वन्दमानः तदाशास्ते यजमानः हविर्भिः । अहेडमानः वरुण इह बोधि ऊरुशꣳस मान आयुः प्रमोषीः

स्वाहा ॥ वरुणाय इदं न मम ॥ त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडः
अवयासिसीष्ठाः ॥ यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषाᳬसि प्रमुमुग्धि अस्मत्
स्वाहा ॥ अग्नी वरुणाभ्यां इदं न मम ॥ स त्वन्नो अग्ने अवमो भवोती नेदिष्ठो
अस्या उषसो व्युष्टौ । अवयक्ष्व नो वरुणᳬरराणः वीहि मृडीकᳬ सुहवो न एधि
स्वाहा ॥ अग्नी वरुणाभ्यां इदं न मम ॥ त्वमग्ने अयास्ययासन् मनसा हितः ।
अयासन् हव्यमूहिषे अयानो धेहि भेषजᳬस्वाहा ॥ अग्नये अयस इदं न मम ॥
प्रजापते नत्वदेतानि अन्यो विश्वा जातानि परि ता बभूव । यत्कामास्ते जुहुमः तन्नो
अस्तु वयᳬस्याम पतयो रयीणाᳬस्वाहा ॥ प्रजापतय इदं न मम ॥ यदस्य कर्मणः
अत्यरीरिचं यद्वा न्यूनं इहाकरम् ॥ अग्निष्टत् स्विष्टकृत् विद्वान् सर्वᳬस्विष्टᳬसुहुतं
करोतु मे अग्नये स्विष्टकृते सुहुतहुते सर्वहुत आहुतीनां कामानाᳬ समर्द्धयित्रे
स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृत इदं न मम ॥ भूःस्वाहा ॥ अग्नय इदं न मम ॥
भुवःस्वाहा । वायव इदं न मम ॥ सुवः स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥ ओं
भूः भुवः सुवः स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम । अस्मिन् अग्नि सन्धान होम
कर्मणि अनेक काल सायं प्रातराहुतीनां अकरण प्रायश्चित्तार्थं सर्व
प्रायश्चित्त होमं होष्यामि ॥ ओं भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा । प्रजापतय इदं न
मम ॥ अनेक दर्श पूर्णमास स्थालीपाकातिपत्ति प्रायश्चित्तार्थं सर्वप्रायश्चित्त
होमं होष्यामि ॥ ओं भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा ॥ प्रजापतय इदं न मम । मध्ये
संभावित समस्त वैकल्य प्रायश्चित्तार्थं केशवादि द्वादश होमं करिष्ये । केशवाय
स्वाहा । केशवाय इदं न मम ॥ नारायणाय स्वाहा । नारायणाय इदं न मम ॥
माधवाय स्वाहा । माधवाय इदं न मम ॥ गोविन्दाय स्वाहा । गोविन्दाय इदं न
मम ॥ विष्णवे स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ मधुसूदनाय स्वाहा । मधुसूदनाय
इदं न मम ॥ त्रिविक्रमाय स्वाहा । त्रिविक्रमाय इदं न मम ॥ वामनाय स्वाहा ।

वामनाय इदं न मम ॥ श्रीधराय स्वाहा । श्रीधराय इदं न मम ॥ हृषीकेशाय
स्वाहा । हृषीकेशाय इदं न मम ॥ पद्मनाभाय स्वाहा । पद्मनाभाय इदं न मम ॥
दामोदराय स्वाहा । दामोदराय इदं न मम ॥ विष्णवे स्वाहा । विष्णव इदं
न मम ॥ आज्यपात्रं उत्तरतो निधाय । प्राणायामः । परिषेचनम् ॥ अदिते
अन्वमᳬस्थाः । अनुमते अन्वमᳬस्थाः ॥ सरस्वते अन्वमᳬ स्थाः ॥ देवसवितः
प्रासावीः ॥

अद्य पूर्वोक्त एवङ्गुण विशेषण विशिष्टायां अस्यां शुभ तिथौ परमेश्वराज्ञया
परमेश्वरप्रीत्यर्थं अनेक सायं प्रातः आहुतीनां अकरण प्रायश्चित्तार्थं औपासन
द्रव्य प्रतिनिधित्वेन स्थालीपाक द्रव्य प्रतिनिधित्वेन च यत्किञ्चित् दक्षिणादानं
करिष्ये ॥ अप उपस्पृश्य ॥

हिरण्यगर्भ गर्भस्थं हेम बीजं विभावसोः । अनन्त पुण्य फलदं अतश्शान्तिं
प्रयच्छ मे ॥ इदं आग्नेयं हिरण्यं औपासन द्रव्य प्रतिनिधित्वेन स्थालीपाक द्रव्य
प्रतिनिधित्वेन च यत्किञ्चित् ब्राह्मणाय संप्रददे ॥

॥ औपासनम् ॥

शुक्लांबर . . . . . शान्तये ॥ ओं भूः . . . . सुवरोम् ॥ ममोपात्त
. . . . परमेश्वर प्रीत्यर्थं प्रातरौपासनं होमं होष्यामि / सायमौपासनं होमं होष्यामि ॥

परिषेचनम् ॥ अदिते अनुमन्यस्व । अनुमते अनुमन्यस्व । सरस्वते
अनुमन्यस्व । देव सवितः प्रसुव ।

अग्नेः ध्यानं प्रवक्ष्यामि सर्वहोमार्थं सिद्धये ।
द्विमुखं चैकहृदयं चतुःश्रोत्रं द्विनासिकम् ॥

आस्यद्वयं च षण्नेत्रं सप्तहस्त समन्वितम् ।
मेषारूढं चतुरश्रृङ्गं त्रिपादं च जटाधरम् ॥

स्वाहां च दक्षिणे पार्श्वे स्वधां देवीञ्च वामतः ।
बिभ्रदक्षिणहस्तेषु शक्तिमन्नं स्रुवं स्रुचम् ॥

तोमरं व्यजनं वामे घृतपात्रं तु धारयन् ।
आत्माभिमुखमासीनं देवं ध्यायेत् हुताशनम् ॥

चत्वारि शृङ्गा त्रयो अस्य पादा द्वे शीर्षे सप्त हस्तासो अस्य । त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो देवो मर्त्याꣳ आविवेश । एष हि देवः प्रदिशः अनुसर्वाः पूर्वो हि जातः स उ गर्भे अन्तः । स विजायमानः स जनिष्यमाणः प्रत्यङ्मुखाः तिष्ठति विश्वतो मुखः ॥ (सर्वतोमुख) प्राङ्मुखा देव अग्ने मम अभिमुखो भव ॥ अग्निं अलंकृत्य ॥ इन्द्राय नमः अग्नये नमः यमाय नमः निर्ऋतये नमः वरुणाय नमः वायवे नमः सोमाय नमः ईशानाय नमः अग्नये नमः आत्मने नमः सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः ॥ होष्यामि । जुहुधि । सूर्याय स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥ प्रजापतये स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ (இரவில்) अग्नये स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥ प्रजापतये स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ भूस्वाहा । अग्नय इदं न मम । भुवस्वाहा । वायव इदं न मम ॥ सुवस्स्वाहा । सूर्याय इदं न मम । भूर्भुवस्सुवस्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥

अदिते अन्वमꣳस्थाः । अनुमते अन्वमꣳस्थाः । सरस्वते अन्वमꣳस्थाः ॥ देव सवितः प्रासावीः । स्वाहा ॥ अग्नेः उपस्थानं करिष्ये ॥

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ॥ युयोध्यस्मत् जुहुराणमेनः भूयिष्ठान्ते नम उक्तिं विधेम ॥ अग्नये नमः ।

मन्त्र हीनं क्रिया हीनं भक्ति हीनं हुताशन । यदूधुतन्तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते ॥ प्रायश्चित्तानि अशेषाणि तपः कर्मात्मकानि वै । यानि तेषां अशेषाणां कृष्णानुस्मरणं परम् ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ अभिवादये. . . . भोः ॥

ममोपात्त समस्तदुरितक्षयद्वारा परमेश्वराज्ञया परमेश्वरप्रीत्यर्थं प्रातः/सायं औपासन सादगुण्यार्थं अनाज्ञात त्रय मन्त्र जपं करिष्ये ॥

अनाज्ञातं यदाज्ञातं यज्ञस्य क्रियते मिथु । अग्ने तदस्य कल्पय त्वꣳहि वेत्थ यथा तथम् ॥ पुरुष सम्मितो यज्ञो यज्ञः पुरुष सम्मितः । अग्ने तदस्य कल्पय त्वꣳहि वेत्थ यथा तथम् ॥ यत्पाकत्रा मनसा दीनदक्षा न । यज्ञस्य मन्वते मर्तासः । अग्निष्टत् होता क्रतुविद् विजानन् यजिष्ठो देवाꣳ ऋतुशो यजाति ॥ इदं विष्णुः विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढमस्य पाꣳसुरे ॥

॥ होमान्ते यज्ञेश्वरपूजनम् ॥

बृहत्साम क्षत्रभृत् वृद्धवृष्णियं त्रिष्टुभौजः शुभितं उग्रवीरम् । इन्द्रस्तोमेन पञ्चदशेन मध्यमिदं वातेन सगरेण रक्ष ॥

इति भस्मा धृत्वा आचामेत् ॥

॥ स्थालीपाकः ॥

शुक्लांबर . . . . शान्तये ॥ ओं भूः . . . . सुवरोम् ॥ शुभेदिने शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीय परार्द्धे श्वेतवराह कल्पे वैवस्वत मन्वन्तरे अष्टाविꣳशति तमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारत वर्षे भरत खण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनां षष्ट्याः सम्वत्सराणां मध्ये—नाम सम्वत्सरे—अयने—ऋतो—मासे—पक्षे—तिथौ—वासर युक्तायां—नक्षत्र युक्तायां शुभ

योग शुभ करण एवङ्गुण विशेषण विशिष्टायां अस्यां शुभ तिथौ श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं अनया मम धर्म पत्न्या सह पूर्णमास/दर्श स्थालीपाकेन यक्ष्ये ॥

चरुं निष्पाद्य । परिस्तरणं कृत्वा । हविरुत्तरतः प्रतिष्ठाप्याभिघार्य ।

मयि गृह्णामि अग्रे अग्निं रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय । मयि प्रजां मयि वर्चो दधामि अरिष्टाःस्याम तनुवा सुवीराः ॥ यो नो अग्निः पितरो ह्रत्स्वन्तरमर्त्यो मर्त्याꣳ आविवेश । तमात्मन्परिगृह्णीमहे वयं मा सो अस्माꣳ अवहाय परागात् ॥

(ह) என்பது தொடங்கி தமிழில் உள்ளபடி.

. . . . . அस्मिन् पूर्णमास/दर्श स्थालीपाक होम कर्मणि ब्रह्माणं त्वां वृणे ॥ ब्रह्मणे नमः । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥ वरुणस्य इदमासनम् । अप उप स्पृश्य ॥—பாக்கி தமிழில் உள்ள படி परिषेचनम् ॥ अदिते अनुमन्यस्व । अनुमते अनुमन्यस्व । सरस्वते अनुमन्यस्व । देव सवितः प्रसुव ॥ अस्मिन् पूर्णमास / दर्श स्थालीपाक होम कर्मणि ब्रह्मन् इध्मं आधास्ये । (ओं आधत्स्व) अयं त इध्म आत्मा जातवेदसः तेन इन्धस्व वर्द्धस्व च इन्धि वर्द्धय च अस्मान् प्रजया पशुभिः ब्रह्मवर्चसेन अन्नाद्येन समेधय स्वाहा । अग्नये जातवेदस इदं न मम ॥ इतर दर्व्या जुहोति । वायव्यादाग्नेयान्तम्—प्रजापतये मनवे स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ प्रधान दर्व्या जुहोति । नैर्ऋत्यादैशानान्तम्—इन्द्राय स्वाहा । इन्द्राय इदं न मम ॥ अग्नये स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥ सोमाय स्वाहा । सोमाय इदं न मम ॥ अग्नये स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥ युक्तोवह जातवेदः पुरस्तात् अग्ने विद्धि कर्म क्रियमाणं यथेदं त्वं भिषग् भेषजस्य असि कर्त्ता त्वया गा अश्वान् पुरुषान् सनेमि स्वाहा ॥ अग्नये जातवेदस इदं न मम ॥

या तिरश्ची निपद्यसे अहं विधरणी इति । तां त्वा घृतस्य धारया अग्नौ सꣳराधिनीं यजे स्वाहा ॥ सꣳराधिन्या इदं न मम ॥ सꣳराधिन्यै देव्यै स्वाहा । संराधिन्यै देव्या इदं न मम ॥ प्रसाधिन्यै देव्यै स्वाहा । प्रसाधिन्यै देव्या इदं न मम ॥ ओं भूः स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥ भुवः स्वाहा । वायव इदं न मम ॥ सुवः स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥ ओं भूः भुवः सुवः स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥

चरुहोमः—चरुमभिघार्य । प्रतिष्ठितं इतर दर्व्या अभिघार्य । दर्व्यां उपस्तीर्य द्विरबदाय अभिघार्य । ओं अग्नये स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥

सकृदवदाय द्विरभिघार्य । ओं अग्नये स्विष्टकृते स्वाहा । अग्नये स्विष्टकृत इदं न मम ॥

इमं मे वरुण श्रुधीहवं अद्याच मृडय । त्वां अवस्युः आचके स्वाहा । वरुणाय इदं न मम ॥ तत्त्वायामि ब्रह्मणा वन्दमानः तदाशास्ते यजमानः हविर्भिः । अहेडमानः वरुण इह बोधि ऊरुशꣳस मान आयुः प्रमोषीः स्वाहा ॥ वरुणाय इदं न मम ॥ त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडः अवयासिसीष्ठाः । यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानः विश्वा द्वेषाꣳसि प्रमुमुग्धि अस्मत् स्वाहा । अग्नी वरुणाभ्यां इदं न मम ॥ स त्वन्नो अग्ने अवमः भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ । अवयक्ष्व नो वरुणꣳ ररणो वीहि मृडीकꣳ सुहवो न एधि स्वाहा । अग्नी वरुणाभ्यां इदं न मम ॥ त्वमग्ने अयास्यायासन् मनसा हितः । अयासन् हव्यमूहिषे अयानो धेहि भेषजꣳ स्वाहा । अग्नये अयस इदं न मम ॥

प्रजापते न त्वदेतानि अन्यो विश्वा जातानि परि ता बभूव । यत्कामास्ते जुहुमः तन्नो अस्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाꣳ स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ . . . . एतत्कर्मसमृध्यर्थं जयादि होमं करिष्ये ॥ चित्तञ्च स्वाहा । चित्ताय इदं न मम ॥ चित्तिश्च स्वाहा । चित्त्या इदं न मम ॥ आकूतञ्च स्वाहा । आकूताय इदं न मम ॥ आकूतिश्च स्वाहा । आकूत्या इदं न मम ॥ विज्ञातञ्च स्वाहा । विज्ञाताय इदं न मम ॥ विज्ञानञ्च स्वाहा । विज्ञानाय इदं न मम ॥ मनश्च स्वाहा । मनस इदं न मम ॥ शक्वरीश्च स्वाहा । शक्वरीभ्य इदं न मम ॥ दर्शश्च स्वाहा । दर्शाय इदं न मम ॥ पूर्णमासश्च स्वाहा । पूर्णमासाय इदं न मम ॥ बृहच्च स्वाहा । बृहत इदं न मम ॥ रथन्तरञ्च स्वाहा । रथन्तराय इदं न मम ॥ प्रजापतिः जयान् इन्द्राय वृष्णे प्रायच्छत् उग्रः पृतनाज्येषु तस्मै विशः समनमन्त सर्वाः स उग्रः स हि हव्यो बभूव स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ अग्निः भूतानां अधिपतिः स माऽवत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रेऽस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳस्वाहा । भूतानां अधिपतये अग्नय इदं न मम ॥ इन्द्रो ज्येष्ठानां अधिपतिः स माऽवत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । ज्येष्ठानां अधिपतये इन्द्राय इदं न मम ॥ यमः पृथिव्या अधिपतिः समाऽवत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रेऽस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । पृथिव्या अधिपतये यमाय इदं न मम ॥ वायुः अन्तरिक्षस्य अधिपतिः समाऽवत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । अन्तरिक्षस्य अधिपतये वायव इदं न मम ॥ सूर्यो दिवः अधिपतिः समाऽवत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रेऽस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । दिवो ऽधिपतये सूर्याय इदं न मम ॥

चन्द्रमा नक्षत्राणां अधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳस्वाहा । नक्षत्रणां अधिपतये चन्द्रमस इदं न मम ॥ बृहस्पतिः ब्रह्मणोऽधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रे अस्यां अशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । ब्रह्मणोऽधिपतये बृहस्पतय इदं न मम ॥ मित्रः सत्यानां अधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । सत्यानां अधिपतये मित्राय इदं न मम ॥ वरुणोऽपां अधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳस्वाहा । अपां अधिपतये वरुणाय इदं न मम ॥ समुद्रः स्रोत्यानां अधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳस्वाहा । स्रोत्यानामधिपतये समुद्राय इदं न मम ॥ अन्नꣳ-साम्राज्यानां अधिपति तन्मावत्वस्मिन् ब्रह्मान् अस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳस्वाहा । साम्राज्यानां अधिपतये अन्नाय इदं न मम ॥ सोम ओषधीनां अधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन् अस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳस्वाहा । ओषधीनां अधिपतये सोमाय इदं न मम ॥ सविता प्रसवानां अधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन् अस्मिन् क्षत्रे अस्यामाशिषि अस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳस्वाहा । प्रसवानां अधिपतये सवित्र इदं न मम ॥ रुद्रः पशूनां अधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन् अस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । पशूनां अधिपतये रुद्राय इदं न मम ॥ (अप उप स्पृश्य) ॥ त्वष्टा रूपाणां अधिपतिः समावत्वस्मिन् ब्रह्मन्नस्मिन् क्षत्रे अस्यां अशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । रूपाणां अधिपतये

त्वष्टृ इदं न मम ॥ विष्णुः पर्वतानां अधिपतिः समाव्त्वस्मिन् ब्रह्मन् अस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । पर्वतानां अधिपतये विष्णव इदं न मम ॥ मरुतो गणानां अधिपतयः तेषाऽवन्त्वस्मिन् ब्रह्मन् अस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । गणानां अधिपतिभ्यो मरुद्भ्य इदं न मम ॥ पितरः पितामहाः परेऽवरे तताः ततामहा इह मा अवत । अस्मिन् ब्रह्मन् अस्मिन् क्षत्रे अस्यां आशिष्यस्यां पुरोधायां अस्मिन् कर्मन् अस्यां देवहूत्याꣳ स्वाहा । पितभ्य इदं न मम ॥ अप उर स्पृश्य ॥ ऋतावाडृतधामा अग्निः गन्धर्वः तस्य ओषधयः अप्सरस ऊर्जो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । ओषधीभिः अप्सरोभिः सहिताय अग्नये गन्धर्वाय इदं न मम ॥ ताभ्यः स्वाहा ॥ अग्निना गन्धर्वेण सहिताभ्य ओषधीभ्यः अप्सरोभ्य इदं न मम ॥ सꣳहितो विश्वसामा सूर्यो गन्धर्वः तस्य मरीचयः अप्सरस आयुवो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । मरीचिभिः अप्सरोभिः सहिताय सूर्याय गन्धर्वाय इदं न मम ॥ ताभ्यः स्वाहा ॥ सूर्येण गन्धर्वेण सहिताभ्यः मरीचिभ्यः अप्सरोभ्य इदं न मम ॥ सुषुम्नः सूर्यरश्मिः चन्द्रमा गन्धर्वः तस्य नक्षत्राणि अप्सरसो भेकुरयो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । नक्षत्रैः अप्सरोभिः सहिताय चन्द्रमसे गन्धर्वाय इदं न मम । ताभ्यः स्वाहा । चन्द्रमसा गन्धर्वेण सहिताभ्यः नक्षत्रेभ्यः अप्सरोभ्य इदं न मम ॥ सुपर्णो यज्ञो गन्धर्वः तस्य दक्षिणा अप्सरसः स्तवा नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । दक्षिणाभिः अप्सरोभिः सहिताय यज्ञाय गन्धर्वाय इदं न मम । ताभ्यःस्वाहा । यज्ञेन गन्धर्वेण सहिताभ्यः दक्षिणाभ्यः अप्सरोभ्य इदं न मम ॥ प्रजापतिः विश्वकर्मा मनो गन्धर्वः तस्य

ऋक्सामानि अप्सरसो बह्वयो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । ऋक्सामैः अप्सरोभिः सहिताय मनसे गन्धर्वाय इदं न मम । ताभ्यस्स्वाहा । मनसा गन्धर्वेण सहिताभ्यः ऋक्सामेभ्यः अप्सरोभ्यः इदं न मम ॥ इषिरो विश्वव्यचा वातो गन्धर्वः तस्य आपो ऽप्सरसो मुदा नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । अद्भिः अप्सरोभिः सहिताय वाताय गन्धर्वाय इदं न मम । ताभ्यस्स्वाहा ॥ वातेन गन्धर्वेण सहिताभ्यः अद्भ्यः अप्सरोभ्यः इदं न मम ॥ भुवनस्य पते यस्य त उपरि गृहा इह च । स नो रास्वाज्यानिꣳ रायस्पोषꣳ सुवीर्यꣳ सम्वत्सरीणाꣳ स्वस्तिꣳ स्वाहा । भुवनस्य पत्य इदं न मम ॥ परमेष्ठी अधिपतिः मृत्युः गन्धर्वः तस्य विश्वं अप्सरसो भुवो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । विश्वेन अप्सरोभिः सहिताय मृत्यवे गन्धर्वाय इदं न मम । ताभ्यः स्वाहा । मृत्युना गन्धर्वेण सहिताभ्यः विश्वस्मा अप्सरोभ्य इदं न मम ॥ सुक्षितिः सुभूतिः मदकृत् सुवर्वान् पर्जन्यो गन्धर्वः तस्य विद्युतः अप्सरसो रुचो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । विद्युद्भिः अप्सरोभिः सहिताय पर्जन्याय गन्धर्वाय इदं न मम । ताभ्यः स्वाहा । पर्जन्येन गन्धर्वेण सहिताभ्यो विद्युद्भ्यः अप्सरोभ्य इदं न मम ॥ दूरेहेतिः अमृडयः मृत्युः गन्धर्वः तस्य प्रजा अप्सरसो भीरुवो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । प्रजाभिः अप्सरोभिः सहिताय मृत्यवे गन्धर्वाय इदं न मम । ताभ्यः स्वाहा ॥ मृत्युना गन्धर्वेण सहिताभ्यः प्रजाभ्यः अप्सरोभ्य इदं न मम ॥ चारुः कृपणकाशी कामो गन्धर्वः तास्य आधयः अप्सरसः शोचयन्तीः नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा । आधिभिः अप्सरोभिः सहिताय कामाय गन्धर्वाय इदं न मम । ताभ्यः स्वाहा ।

कामेन गन्धर्वेण सहिताभ्यः आधिभ्यः अप्सरोभ्य इदं न मम ॥ स नो भुवनस्य पते यस्य त उपरि गृहा इह च। उरु ब्रह्मणे अस्मै क्षत्राय महि शर्म यच्छ स्वाहा। भुवनस्य पत्ये (ब्रह्मण) इदं न मम ॥ यदस्य कर्मणः अत्यरीरिचं यद्वान्यूनं इहाकरम्। अग्निष्टत् स्विष्टकृत् विद्वान् सर्वꣳस्विष्टꣳसुहुतं करोतु मे अग्नये स्विष्टकृते सुहुतहुते सर्वहुत आहुतीनां कामानाꣳ समर्द्धयित्रे स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृत इदं न मम ॥ (மேலே தமிழில் உள்ளபடி)

ओं भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा। प्रजापतय इदं न मम ॥ अनाज्ञातं यदाज्ञातं यज्ञस्य क्रियते मिथु। अग्ने तदस्य कल्पय त्वꣳहि वेत्थ यथा तथꣳ स्वाहा ॥ अग्नय इदं न मम ॥ पुरुषसंमितो यज्ञो यज्ञः पुरुषसंमितः। अग्ने तदस्य कल्पय त्वꣳहि वेत्थ यथातथꣳ स्वाहा ॥ अग्नय इदं न मम ॥ यत्पाकत्राः मनसा दीनदक्षाः न यज्ञस्य मन्वते मर्तासः। अग्निष्टत् होता क्रतुवित् विजानन् यजिष्ठः देवाꣳ ऋतुशः यजाति स्वाहा। अग्नय इदं न मम ॥ त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडः अवयासिसीष्ठाः। यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानः विश्वा द्वेषाꣳसि प्रमुमुग्धि अस्मत् स्वाहा। अग्नी वरुणाभ्यां इदं न मम ॥ सत्वन्नो अग्ने अवमो भवोती नेदिष्ठो अस्याः उषसो व्युष्टौ। अवयक्ष्वनः वरुणꣳ रराणः वीहि मृडीकꣳ सुहवो न एधि स्वाहा। अग्नीवरुणाभ्यां इदं न मम ॥

यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयङ्कृधि। मघवञ्छग्धि तव तन्न ऊतये विद्विषो विमृधो जहि स्वाहा। इन्द्राय मघवते इदं न मम ॥ स्वस्तिदाः विशस्पतिः वृत्रहा विमृधो वशी। वृषेन्द्रः पुर एतु नः स्वस्तिदाः अभयङ्करः स्वाहा। इन्द्राय अभ्यङ्कराय इदं न मम ॥ आभिः गीर्भिः यदतो न ऊनं आप्यायय हरिवो वर्द्धमानः। यदा स्तोतृभ्यो महि गोत्रा रुजासि भूयिष्ठभाजो अध ते स्याम स्वाहा। इन्द्राय हरिवते वर्द्धमानाय इदं न मम ॥

त्रयंबकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्द्धनम्। उर्वारुकमिव बन्धनात् मृत्यो मुक्षीय मा ऽमृतात् स्वाहा। त्रयंबकाय इदं न मम ॥ इदं विष्णुः विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम्। समूढमस्य पाꣳसुरे स्वाहा। विष्णव इदं न मम ॥ विष्णोरराटमसि स्वाहा। विष्णव इदं न गम। विष्णोः पृष्ठमसि स्वाहा। विष्णव इदं न मम ॥ विष्णोःश्नप्त्रे स्थः स्वाहा। विष्णव इदं न मम ॥ विष्णोः स्यूरसि स्वाहा। विष्णव इदं न मम ॥ विष्णोः ध्रुवमसि स्वाहा। विष्णव इदं न मम ॥ वैष्णवमसि विष्णवे त्वा स्वाहा। विष्णव इदं न मम ॥ भूःस्वाहा। अग्नय इदं न मम ॥ भुवः स्वाहा। वायव इदं न मम ॥ सुवः स्वाहा। सूर्याय इदं न मम ॥ ओंभूः भुवः सुवः स्वाहा। प्रजापतय इदं न मम ॥

अस्मिन् पूर्णमास/दर्श स्थालीपाक होम कर्मणि मध्ये संभावित मन्त्र लोप तन्त्र लोप आज्य लोप द्रव्य लोप न्यूनातिरेक विपर्यास विस्मृत विद्धयपराध प्रायश्चित्तार्थं सर्वप्रायश्चित्तहोमं होष्यामि। ओंभूः भुवः सुवः स्वाहा। प्रजापतय इदं न मम ॥

मध्ये संभावित समस्त वैकल्य प्रायश्चित्तार्थं केशवादि होमं करिष्ये ॥ केशवाय स्वाहा। केशवाय इदं न मम ॥ नारायणाय स्वाहा। नारायणाय इदं न मम ॥ माधवाय स्वाहा। माधवाय इदं न मम ॥ गोविन्दाय स्वाहा। गोविन्दाय इदं न मम ॥ विष्णवे स्वाहा। विष्णव इदं न मम ॥ मधुसूदनाय स्वाहा। मधुसूदनाय इदं न मम ॥ त्रिविक्रमाय स्वाहा। त्रिविक्रमाय इदं न मम। वामनाय स्वाहा। वामनाय इदं न मम ॥ श्रीधराय स्वाहा। श्रीधराय इदं न मम ॥ हृषीकेशाय स्वाहा। हृषीकेशाय इदं न मम ॥ पद्मनाभाय स्वाहा। पद्मनाभाय इदं न मम ॥ दामोदराय स्वाहा। दामोदराय इदं न मम ॥ वसुभ्यो रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः विश्वेभ्यः देवेभ्यः साद्धयेभ्यः

सऽस्रावभागेभ्यः स्वाहा ॥ वसुभ्यो रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः विश्वेभ्यो देवेभ्यः साद्धयेभ्यः सऽस्रावभागेभ्य इदं न मम ॥ विष्णवे स्वाहा । विष्णवे (परमात्मने) इदं न मम ॥ आज्य पात्रं उत्तरतो निधाय । प्राणायामः ॥

परिषेचनम् ॥ अदिते अन्वमऽस्थाः । अनुमते अन्वमऽस्थाः । सरस्वते अन्वमऽस्थाः ॥ देव सवितः प्रासावीः । वरुणं यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि ।

மேலே தமிழில் உள்ளபடி—

ओं भूर्भुवस्सुवरसेम् ॥ आत्मानं पत्नीञ्च प्रोक्ष्य ॥ प्रदक्षिणम् ॥

ब्रह्मन् वरं ते ददामि । ब्रह्मणे नमः सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥ सर्वोपचारान् कृत्वा ॥

स्वाहा । अग्नेः उपस्थानं करिष्ये । अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोद्धयस्मत् जुहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नम उक्तिं विधेम ॥ अग्नये नमः ॥ मन्त्र हीनं क्रिया हीनं भक्ति हीनं हुताशन । यदूधुतं तु मया देव परि पूर्णं तदस्तु ते ॥ प्रायश्चित्तानि अशेषाणि तपः कर्म आत्मकानि वै । यानि तेषां अशेषाणां कृष्णानुस्मरणं परम् ॥ श्री कृष्णाय नमः ॥ अभिवादये . . . . . भोः ।

होम साद्गुण्यार्थं अनाज्ञात त्रय मन्त्र जपं करिष्ये ॥ अनाज्ञातं यदाज्ञातं यज्ञस्य क्रियते मिथु । अग्ने तदस्य कल्पय त्वꣳ हि वेत्थ यथातथम् ॥ पुरुष सम्मितो यज्ञो यज्ञः पुरुष सम्मितः । अग्ने तदस्य कल्पय त्वꣳहि वेत्थ यथा तथम् ॥ यत्पाकत्राः मनसा दीनदक्षाः न यज्ञस्य मन्वते मर्तासः । अग्निष्टत् होता क्रतुवित् विजानन् यजिष्ठो देवाꣳ ऋतुशो यजाति ॥ इदं विष्णु विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढमस्य पाꣳसुरे ॥

बृहत्साम क्षत्रभृत् वृद्धवृष्णियं त्रिष्टुभौजः शुभितं उग्रवीरम् । इन्द्र स्तोमेन पञ्चदशेन मध्यमिदं वातेन सगरेण रक्ष ॥ इति भस्मधारणम् ॥ आचमनम् ॥

॥ अग्नि आत्मसमारोपणम् ॥

ममोपात्त . . . . . मरमेश्वर प्रीत्यर्थं अग्नेः आत्मसमारोपणं करिष्ये ॥

या ते अग्ने यज्ञिया तनूः तयेहारोहात्मा आत्मानम् । अच्छा वसूनि कृण्वन्नस्मे नर्या पुरूणि । यज्ञो भूत्वा यज्ञमासीद स्वां योनिम् । जातवेदो भुव आजायमानः सक्षय एहि ॥ (द्वा)

॥ अग्नि समित्समारोपणम् ॥

मन्त्रः :—

अयन्ते योनिः ऋत्वियो यनो जातो अरोचथाः । तं जानन्नग्न आरोहाथानो वर्द्धया रयिम् ॥

॥ अग्नयवरोपणम् ॥

आजुह्वानः सुप्रतीकः पुरस्तात् अग्ने स्वां योनिमा सीद साद्धया । अस्मिन् सधस्थे अद्धयुत्तरस्मिन् विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ॥ उद्बुद्धयस्वाग्ने प्रतिजागृह्येनमिष्टापूर्तं सꣳसृजेथामयञ्च । पुनः कृण्वऽस्त्वा पितरं युवानमन्वाताꣳसीत्त्वयि तन्तु मेतम् ॥

॥ पुण्याहवाचनम् ॥

मन्त्रः :—

इदं मे वरुण श्रुधीहवं अद्या च मृडय । त्वां अवस्युराचके । तत्त्वायामि ब्रह्मणा वन्दमानः तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः । अहेडमानो वरुण इह बोधि ऊरुश॰स मा न आयुः प्रमोषीः । अस्मिन् कुम्भे वरुणं ध्यायामि । वरुणं आवाहयामि । वरुणाय नमः आसनादि विवेदनान्तं कृत्वा । पुण्याहवाचन जप कर्मणि सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः । ओं भवद्भिः अनुज्ञातः पुण्याहं वाचयिष्ये । ओं वाच्यताम् ॥

यत्पुण्यं नक्षत्रम् । तद्वट् कुर्वीत उपव्युषम् । यदा वै सूर्य उदेति । अथ नक्षत्रमैति । यावति तत्र सूर्यो गच्छेत् । यत्र जघन्यं पश्येत् । तावति कुर्वीत यत् कारी स्यात् । पुण्याह एव कुरुते । पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु - ओं पुण्याहम् *[பதில்]*

स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नः तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिः दधातु । स्वस्ति भवन्तो ब्रुवन्तु । *பதில்* ओं स्वस्ति ।

ऋद्धयास्म हव्यैः नमसोपसद्य । मित्रन्देवं मित्रधेयन्नो अस्तु । अनूराधान् हविषा वर्द्धयन्तः । शतञ्जीवेम शरदस्सवीराः । ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवन्तु । *பதில்* ओं कर्म ऋद्धयताम् ॥ ऋद्धिः समृद्धिः । पुण्याहं समृद्धिः । शिवं कर्म । अस्तु ॥ शान्तिः - अस्तु ॥ पुष्टिः - अस्तु । ऋद्धिः - अस्तु । अविघ्नं अस्तु । आरोग्यं - अस्तु । धनधान्य समृद्धिः - अस्तु । गोब्राह्मणेभ्यः शुभं - भवतु । ईशान्यां बहिर्दशे अरिष्ट निरसनम् । अस्तु । सर्व शोभनं - अस्तु । सर्वाः संपदःसन्तु । ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः । सुरभि नो मुखाकरत् प्रण आयू॰षि तारिषत् । आपो हि ष्ठा मयोभुवः तान ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे । यो वः शिवतमो रसः तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः । तस्मा अरंगमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ।

हिरण्यवर्णाश्शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः । अग्निं या गर्भं दधिरे विरूपास्तान आपश्श॰स्योना भवन्तु । यासा॰राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यन्जनानाम् । मधुश्चुतश्शुचयो याः पावका स्तान आपश्श॰स्योना भवन्तु । यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति । याः पृथिवीं पयसोन्दन्ति शुक्रास्तान आपश्श॰स्योना भवन्तु । शिवेन मा चक्षुषा पश्यताप—श्शिवया तनुवोपस्पृशत त्वचं मे । सर्वां॰अग्नी॰रप्सुषदो हुवे वो मयि वर्चो बलमोजो निधत्त ॥

पवमानस्सुवर्जनः । पवित्रेण वित्तर्षणिः । यः पोता स पुनातु मा । पुनन्तु मा देवजनाः । पुनन्तु मनवो धिया । पुनन्तु विश्व आयवः । जातवेदः पवित्रवत् । पवित्रेण पुनहि मा । शुक्रेण देव दीदयत् । अग्ने क्रत्वा क्रतू॰रनु । यत्ते पवित्र मर्चिषि । अग्ने वितत मन्तरा । ब्रह्म तेन पुनीमहे । उभाभ्यां देव सवितः । पवित्रेण सवेन च । इदं ब्रह्म पुनीमहे । वैश्वदेवी पुनती देव्यागात् । यस्यै बह्वी स्तनुवो वीतपृष्ठाः । तया मदन्त स्सधमाद्येषु । वय॰स्याम पतयो रयीणाम् । वैश्वानरो रश्मिभिर्मा पुनातु । वातः प्राणेनेषिरो मयोभूः । द्यावा पृथिवी पयसा पयोभिः । ऋतावरी यज्ञिये मा पुनीताम् । बृहद्भिस्सवित स्तृभिः । वर्षिष्ठैः देवमन्मभिः । अग्ने दक्षैः पुनाहि मा । येन देवा अपुनत । येनापो दिव्यं कशः । तेन दिव्येन ब्रह्मणा । इदं ब्रह्म पुनीमहे । यः पावमानीरध्येति । ऋषिभिस्संभृत॰रसम् । सर्व॰स पूतमश्नाति । स्वदितं मातरिश्वना । पावमानीर्यो

अध्येति । ऋषिभिस्संभृत॰रसम् । तस्मै सरस्वती दुहे । क्षीर॰सर्पिर्मधूदकम् । पावमानीः स्वस्त्ययनीः । सुदुघा हि पयस्वतीः । ऋषिभिस्संभृतो रसः । ब्राह्मणेष्वमृत॰हितम् । पावमानीर्दिशन्तु नः । इमं लोकमथो अमुम् । कामान् थ्समर्धयन्तु नः । देवीर्देवैः समाभृताः । पावमानी स्वस्त्ययनीः । सुदुघा हि घृतश्चुतः । ऋषिभिः संभृतो रसः । ब्राह्मणेष्वमृत॰हितम् । येन देवाः पवित्रेण । आत्मानं पुनते सदा । तेन सहस्रधारेण । पावमान्यः पुनन्तु मा । प्राजापत्यं पवित्रम् । शतोद्याम॰हिरण्मयम् । तेन ब्रह्मविदो वयम् । पूतं ब्रह्म पुनीमहे । इन्द्रस्सुनीती सह मा पुनातु । सोमस्स्वस्त्या वरुणस्समीच्या । यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु मा । जातवेदा मोर्जयन्त्या पुनातु । भूर्भुवस्सुवः ।

तच्छंयोरावृणीमहे । गातुं यज्ञाय । गातुं यज्ञपतये । देवीस्स्वस्ति-रस्तु नः । स्वस्तिर्मानुषेभ्यः । ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम् । शन्नो अस्तु द्विपदे । शं चतुष्पदे । ओं शान्तिश्शान्तिश्शान्तिः ॥

மேலே வருண பூஜை யதாஸ்தானம் :—

वरुणाय नमः सकलाराधनैः स्वर्चितम् ।

तत्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानः । तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः । अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुश॰स मा न आयुः प्रमोषीः ॥

என்று வருண யதாஸ்தானம்.

ப்ரோக்ஷணம் :—

द्रुपदादिवेन्मुमुचानः । स्विन्नस्स्नात्वी मलादिव । पूतं पवित्रेणेवाज्यम् । आपश्शुन्धन्तु मैनसः ॥ भूर्भुवस्सुवः ॥

॥ ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

॥ श्राद्ध प्रयोगः ॥

[पवित्रं धृत्वा] अनुज्ञा :—

ओं नमस्सदसे नम स्सदसस्पतये नमः सखीनां पुरोगाणां चक्षुषे नमो दिवे नमः पृथिव्यै । हरिः ओम् ॥ सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः ॥ अशेषे हे परिषत् भवत्पादमूले मया समर्पितां इमां सौवर्णीं यत्किञ्चिद्दक्षिणां यथोक्त दक्षिणामिव स्वीकृत्य [प्राचीनावीती] . . . . . . गोत्रस्य . . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् पार्वण विधानेन प्रत्याब्दिक श्राद्धं कर्तुं योग्यतासिद्धिः अस्तु इति अनुगृहाण । ॥ योग्यतासिद्धिः अस्तु ॥

देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च । नमः स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ॥ इति तिलान् विकीर्य ॥ उपवीती ॥ देवताभ्यः . . . . नमः ॥ विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॥ प्राचीनावीती ॥ वसु रुद्र आदित्यस्वरूपा-स्मत् पितृ पितामह प्रपितामहेभ्यो नमः ॥ उपवीती—नमस्कारः ॥ प्राचीनाती ॥ स्वामिनः अस्मिन् दिवसे मम पितरं उद्दिश्य पार्वण विधानेन प्रत्याब्दिक श्राद्धं कर्तुं उत्सहे देशकाल पात्रादयः सर्वे पदार्थाः श्राद्धार्हाः भवन्तु इति भवन्तः अनुगृह्णन्तु । श्राद्धार्हाः सन्तु ॥ उपवीती ॥ [வடபுறம் நோக்கி]— श्राद्ध भूमिं गयां ध्यात्वा ध्यात्वा देवं जनार्दनम् ॥ प्राचीनावीती ॥ தென்புறம் நோக்கி]— वस्वादींश्च पितॄन् ध्यात्वा ततः श्राद्धं प्रवर्तये ॥ प्रवर्तय ॥ सप्तव्याधा दशार्णेषु मृगाः कालाञ्जने गिरौ । चक्रवाकाःशरद्वीपे हंसाः सरसि मानसे ॥ तेऽपि जाताः कुरुक्षेत्रे ब्राह्मणा वेदपारगाः । प्रस्थिता दीर्घमध्वानं यूयं तेभ्यो ऽवसीदथ ॥ अवसन्नास्स्मः ॥

दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः ॥ शुक्लां . . . . शान्तये ॥ प्राणायामः ॥ अपवित्रः पवित्रो वा . . . . . पुण्यतिथौ [प्राचीनावीती] . . . . . गोत्रस्य . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिक श्राद्धं संभवता नियमेन संभवता प्रकारेण संभवद्भिः उपचारैः संभवन्त्या दक्षिणया च पार्वणविधानेन करिष्ये ॥ उपवीती ॥ पुरुरवार्द्रव संज्ञकानां विश्वेषां देवानां इदं आसनम् । . . . . . गोत्रस्य . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिक श्राद्धे पुरूरवार्द्रव संज्ञक विश्वे देवार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः । प्राप्नोतु भवान् ॥ ओं तथा प्राप्नवानि ॥ प्राचीनावीती ॥ वसुरुद्रादित्य स्वरूपास्मत्पितृ पितामह प्रपितामहानां इदं आसनम् । . . . . गोत्रस्य . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिक श्राद्धे वसुरुद्रादित्यस्वरूपा-स्मत्पितृ पितामह प्रपितामहार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः । प्राप्नोतु भवान् ॥ ओं तथा प्राप्नवानि ॥

उपवीती ॥ मयि गृह्णामि अग्रे अग्निं रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय । मयि प्रजां मयि वर्चो दधामि अरिष्टास्स्याम तनुवा सुवीराः ॥ यो नो अग्निः पितरो हृत्स्वन्तरं मर्त्यो मर्त्यां॰ आविवेश । तमात्मन् परिगृह्णीमहे वयं मा सो अस्मां॰ अवहाय परागात् ॥ [ह] आत्मन्यग्निं गृहीत्वा उत्तरेणाग्निं दर्भान् संस्तीर्य ॥ மேலே தமிழில் உள்ளபடி— कूर्चमादाय - अस्मिन् मम पितुः पार्वण विधानेन प्रत्याब्दिक श्राद्धीय पार्वण होम कर्मणि ब्रह्माणं त्वां वृणे । [वृतोऽस्मि करिष्यामि] இது ப்ரம்ம வரணத்தில் உள்ளவர் சொல்ல வேண்டியது. ब्रह्मणे नमः सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥ . . . . .

वरुणाय नमः सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥ वरुणस्य इदं आसनम् ॥ प्रोक्षणी संस्कारः - दर्वी संस्कारः - आज्य संस्कारः ॥ प्राक् पात्रे यवान्निकीर्य ।

आम आगच्छन्तु देवो देवयानान् समुद्रान् सलिलान् सवर्णान् अस्मिन् यज्ञे सर्व कामान् लभन्ते, अक्षीयमाणं उपदुह्यन्तां इमान् लोकान् पुरुरवार्द्रव संज्ञक विश्वेभ्यो देवेभ्यः अपो वो गृह्णामि । "यवोसि धान्यराजोऽसि वारुणो मधु संयुतः । निर्णोदः सर्व पापानां पवित्रमृषिभिः स्मृतम् ॥" - इति । தமிழில் உள்ளபடி—

प्राचीनावीती ॥ . . . . , आम आगच्छन्तु पितरो देवयानान् समुद्रान् सलिलान् सवर्णान् अस्मिन् यज्ञे सर्व कामान् लभन्ते । अक्षीयमाणं उपदुह्यन्तां इमान् लोकान् वसु रुद्रादित्य स्वरूपा अस्मत्पितृ पितामह प्रपितामहेभ्यो अपो गृह्णमि । "तिलोसि सोमदेवत्यो गोसवे देवनिर्मितः । प्रत्नवद्भिः प्रत्तस्स्वधयाहि ॥" मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माद्ध्वीर्नः सन्त्वोषधीः । मधुनक्तमुतोषसि मधुमत्पार्थिव॰ रजः । मधुद्यौः अस्तु नः पिता । मधुमान्नो वनस्पतिः मधुमां॰ अस्तु सूर्यः ॥ माद्ध्वीः गावो भवन्तु नः ॥ सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयात् अमृतमसि मृत्योर्मा पाहि दिद्योन्मा पाहि अवेष्टा दन्तशूकाः ॥ [उपवीती] अप उप स्पृश्य ॥

प्राचीनावीती ॥ शन्नो देवीः अभिष्टय आपो भवन्तु पीतये । शंयोः अभिस्रवन्तु नः ॥ अर्चनम् ॥

उपवीती ॥ स्थल शुद्धिः ॥ अपेत वीत विच सर्पतातः येऽत्र स्थ पुराणा येच नूतनाः । अदादिदं यमो ऽवसानं पृथिव्या अक्रन् इमं पितरो लोकमस्मै ॥ उद्धृत्य अपः प्रोक्ष्य ॥

अपहता असुरा रक्षां॰सि पिशाचाः ये क्षयन्ति पृथिवीमनु ॥ अन्यत्रेतो गच्छन्तु यत्रैषां गतं मनः ॥

प्राचीनावीती ॥ उदीरतां अवर उत्परास उन्मद्धयमाः पितरः सोम्यासः । असुं य ईयुः अवृका ऋतज्ञाः तेनो ऽवन्तु पितरो हवेषु ॥

[उपवीती] अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतो ऽपिवा । यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरश्शुचिः ॥ भूर्भुवस्सुवो भूर्भुवस्सुवः ॥

पादप्रक्षालनम् ॥ स्थलपूजा :—

पुरूरवार्द्रव संज्ञकानां विश्वेषां देवानां पाद्यस्थाने इदं आसनम् । पाद्य स्थाने अयं कूर्चः । पाद्य स्थाने गन्धाक्षत पुष्प धूप दीपादि सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥

॥ प्राचीनावीती ॥ वसु रुद्र आदित्य स्वरूपाणां अस्मत्पितृ पितामह प्रपितामहानां पाद्यस्थाने इदं आसनम् । पाद्यस्थाने अयं कूर्चः ॥ पाद्यस्थाने तिल गन्धाक्षत पुष्प धूप दीपादि सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥

उपवीती ॥ . . . . . गोत्रस्य . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिक श्राद्धे पुरूरवार्द्रव संज्ञक विश्वेदेवाः स्वागतम् । इदं वः पाद्यम् ॥ समस्त संपत्-समवाप्ति हेतवः समुस्थितापत्कुल धूम केतवः । अपार संसार समुद्र सेतवः पुनन्तु मां ब्राह्मणपादपांसवः ॥ आधिव्याधिहरं नृणां मृत्यु दारिद्र्यनाशनम् ॥ श्री पुष्टि कीर्तिं वन्दे विप्र श्री पाद पङ्कजम् ॥ विप्रौघ दर्शनात् सद्यः क्षीयन्ते पापराशयः ॥ वन्दनात् मङ्गलावाप्तिः अर्चनात् अच्युत पदम् ॥

प्राचीनावीती ॥ . . . . . गोत्रस्य . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिक श्राद्धे वसु रुद्र आदित्य स्वरूपाः अस्मत्पितृ पितामह प्रपितामहाः स्वागतम् । इदं वः पाद्यम् । शन्नो देवीः अभिष्टये आपो भवन्तु

पीतये । शंयोः अभिस्रवन्तु नः ॥ आधिव्याधिहरं नृणां मृत्युदारिद्र्यनाशनम् । श्रीपुष्टिकीर्तिदं वन्दे विप्रश्रीपादपङ्कजम् ॥ विप्रौघदर्शनात् सद्यः क्षीयन्ते पापराशयः ॥ वन्दनात् मङ्गलावाप्तिः अर्चनाद् अच्युतं पदम् ॥

उपवीती ॥ पादौ प्रक्षाल्य आचम्य पवित्रं धृत्वा ॥

पुरूरवार्द्रवसंज्ञकानां विश्वेषां देवानां इदं आसनम् । अर्घः प्रदाय ॥ विश्वे देवार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः । प्राप्नोतु भवान् ॥ ॥ ओं तथा प्राप्नवानि ॥

प्राचीनावीती ॥ वसुरुद्र आदित्यस्वरूपाः अस्मत्पितृ पितामह प्रपितामहार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः । प्राप्नोतु भवान् ॥ ओं तथाप्राप्नवानि ॥

उपवीती ॥ हस्ते शुद्धोदकं प्रदाय । या दिव्या आपः पयसा संबभूवुः या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः । हिरण्यवर्णा यज्ञियाः ता न आपः शꣳस्योना भवन्तु ॥ . . . . गोत्रस्य . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिकश्राद्धे पुरूरवार्द्रव संज्ञक विश्वे देवाः इदं वो अर्घ्यम् ॥ पुनः शुद्धोदकम् प्रदाय पवित्रं पात्रे निदधाति ॥

प्राचीनावीती ॥ पवित्रं धृत्वा ॥ या दिव्या आपः . . . . शꣳस्योना भवन्तु ॥ . . . . गोत्रस्य . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिकश्राद्धे वसु रुद्र आदित्य स्वरूपाः अस्मत्पितृ पितामह प्रपितामहाः इदं वो अर्घ्यम् ॥ पुनः शुद्धोदकम् ॥

अथ उपचारः ॥ (उपवीती) पुरुरवार्द्रव संज्ञक विश्वेदेवाः आच्छादनार्थं इदं वस्त्रम् । इदं यज्ञोपवीतम् । उत्तरीयाभरणार्थं इदं उत्तरीयम् । हिरण्यम् । अलङ्करणार्थे भागशः अमीवो गन्धाः । उपचारार्थे पुनर्गन्धाः । माल्यार्थे पुष्पाणि श्रीतुलसीदलानि । पुष्पधूपदीपादि सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥

(प्राचीनावीती) वसुरुद्रादित्यस्वरूपाः अस्मत्पितृ पितामह प्रपितामहाः आच्छादनार्थं इदं वस्त्रम् । इदं यज्ञोपवीतम् । उत्तरीयाभरणार्थे इदं उत्तरीयम् । हिरण्यम् ।। अलङ्करणार्थे भागशः अमीवो गन्धाः । उपचारार्थे पुनर्गन्धाः । माल्यार्थे पुष्पाणि श्रीतुलसीदलानि । पुष्पधूपदीपादिसकलाराधनैः स्वर्चितम् ।। होमः ।।

अग्नि अप्रदक्षिणं परिषिच्य देवसवितः प्रसुव ॥ उपवीती ।। इध्मं आज्येन अभ्यज्य । अस्मिन् मम पितुः प्रत्याब्दिकश्राद्धीयपार्वणहोमकर्मणि ब्रह्मन् इध्मं आधास्ये । பதில் ओं आधत्स्व ।।

अयं त इध्म आत्मा जातवेदः तेन इन्धस्व वर्द्धस्व च इन्धि वर्द्धयचास्मान् । प्रजया पशुभिः ब्रह्मवर्चसेन अन्नाद्येन समेधय स्वाहा । अग्नये जातवेदस इदं न मम ।। इतरदर्व्या जुहोति ।। वायव्यादाग्नेयान्तम् । प्रजापतये मनवे स्वाहा ॥ प्रजापतय इदं न मम ।। प्रधानदर्व्या जुहोति । नैऋतादैशानान्तम् - इन्द्राय स्वाहा । इन्द्राय इदं न मम ।। अग्नये स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥ सोमाय स्वाहा । सोमाय इदं न मम ॥ अग्नये स्वाहा । अग्नय इदं न मम ।।

विश्वान् देवान् भवत्सु आवाहयिष्ये - विश्वेदेवाः शृणुतेमꣳ हवं मे ये अन्तरिक्षे य उप द्यविष्ठ । ये अग्निजिह्वा उत वा यजत्रा आसद्यास्मिन् बर्हिषि मादयद्ध्वम् ।। आगच्छन्तु महाभागा विश्वेदेवा महाबलाः । ये अत्र विहिताः श्राद्धे सावधाना भवन्तु ते ॥ . . . . . गोत्रस्य . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिकश्राद्धे पुरूरवार्द्रवसंज्ञकान् विश्वान् देवान् भवत्सु आवाहयामि ।। विश्वेषां देवानां इदं आसनम् । विश्वे देवार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः । प्राप्नोतु भवान् ।। ओं तथा प्राप्नवानि ॥

प्राचीनावीती ।। पितृपितामह प्रपितमहान् भवत्सु आवाहयिष्ये ।। आयात पितरः सोम्या गंभीरैः पथिभिः पूर्व्यैः । प्रजां अस्मभ्यं ददतः रयिञ्च दीर्घायुत्वञ्च शतशारदञ्च ।। . . . . . गोत्रस्य . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिकश्राद्धे वसु रुद्र आदित्य स्वरूपान् अस्मत्पितृ पितामह प्रपितामहान् भवत्सु आवाहयामि ।। पितृ पितामह प्रपितामहानां इदं आसनम् ॥ पितृपितामहप्रपितामहार्थे भवता क्षणः कर्तव्यः प्राप्नोतु भवान् ॥ ओं तथा प्राप्नवानि ।।

आपो देवीः प्रहिणुताग्निमेतं यज्ञं पितरो नो जुषन्तां मासीनां ऊर्जं ऊतये भजन्ते ते नो रयिं सर्ववीरान् नियच्छन्तु ।।

उद्धरिष्यामि अग्नौ करिष्यामि ।। काममुद्ध्रियतां काममग्नौ च क्रियताम् ।।

।। उपवीती ।। युक्तो वह जातवेदः पुरस्तात् अग्ने विद्धि कर्म क्रियमाणं यथेदं त्वं भिषग्भेषजस्य असि कर्ता त्वया गा अश्वान् पुरुषान् सनेम - स्वाहा । अग्नये जातवेदस इदं न मम ॥

या तिरश्ची निपद्यसे अहं विधरणी इति । तान्त्वा घृतस्य धारया अग्नौ संराधिनीं यजे स्वाहा ।। संराधिन्या इदं न मम ।। संराधिन्यै देव्यै स्वाहा ।। संराधिन्यै देव्या इदं न मम ॥ प्रसाधन्यै देव्यै स्वाहा । प्रसाधन्यै देव्या इदं न मम ।। ओं भूः स्वाहा । अग्नय इदं न मम ।। भुवः स्वाहा । वायव इदं न मम ।। सुवस्स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ।। ओं भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ।।

॥ प्रधान होमाः ॥

प्रचीनावीती ॥

* अन्नं श्रपयित्वा अभिघार्य प्रतिष्ठितं अभिघार्य दर्व्यां उपस्तीर्य द्विरवदाय सकृत् अभिघार्य ।

सोमाय पितृमते स्वधा नमः स्वाहा । सोमाय पितृमत इदं मम ॥ यमाय अङ्गिरस्वते पितृमते स्वधा नमः स्वाहा । यमाय अङ्गिरस्वते पितृमत इदं न मम ॥ याः प्राचीः संभवन्त्याप उत्तरतश्च याः । अद्भिः विश्वस्य भुवनस्य धर्त्रीभिः अन्तरन्यं पितुः दधे स्वधा नमः स्वाहा । पित्र इदं न मम ॥ अन्तर्दधे पर्वतैः अन्तर्मह्या पृथिव्या । दिवा दिग्भिः अनन्ताभिः ऊतिभिः अन्तरन्यं पितामहाद्धे स्वधा नमः स्वाहा । पितामहाय इदं न मम ॥ अन्तर्दध ऋतुभिः अहोरात्रैः ससन्धिभिः । अर्द्धमासैश्च मासैश्च अन्तरन्यं प्रपितामहाद्धे स्वधानमः स्वाहा । प्रपितामहाय इदं न मम ॥ पित्रे . . . . . शर्मणे स्वधा नमः स्वाहा । . . . . . शर्मणे पित्र इदं न मम ॥ पितामहाय . . . . . शर्मणे स्वधा नमः स्वाहा । . . . . . शर्मणे पितामहाय इदं न मम ॥ प्रपितामहाय . . . . . शर्मणे स्वधा नमः स्वाहा । . . . . . शर्मणे प्रपितामहाय इदं न मम ॥ यन्मे माता प्रलुलोभ चरति अननुव्रता । तन्मे रेतः पिता वृङ्तां आभुः अन्यः अवपद्यतां स्वधा नमः स्वाहा । पित्र इदं न मम । यन्मे पितामही प्रलुलोभ चरति अननुव्रता । तन्मे रेतः पितामहो वृङ्तां आभुरन्योऽवपद्यतां स्वधा नमः स्वाहा ।

---

*அன்னத்தை எடுத்து அத்துடன் இருக்கும் சாகத்தை வேறு ஒரு பாத்திரத்தில் வைத்து அன்ன பாத்திரத்தை அக்னியில் காட்டி அபிகாரம் செய்து கீழே வைத்து மீண்டும் அபிகாரம் செய்யவேண்டும். பிறகு அவதானம் செய்து ஹோமம் செய்யவேண்டும்.

पितामहाय इदं न मम ॥ यन्मे प्रपितामही प्रलुलोभ चरति अननुव्रता । तन्मे रेतः प्रपितामहो वृङ्तां आभुरन्योऽवपद्यतां स्वधा नमः स्वाहा । प्रपितामहाय इदं न मम ॥ ये चेह पितरः येच नेह याँश्च विद्मयाँ उ च न प्रविद्म । अग्ने तान् वेत्थ यदि ते जातवेदः तया प्रतꣳ स्वधया मदन्ति स्वधा नमः स्वाहा । ज्ञाताज्ञात पितृभ्य इदं न मम ॥ यद्वः क्रव्यादङ्गमदहः लोकान् अनयन् प्रणयन् जातवेदाः । तद्वोऽहं पुनरावेशयामि अरिष्टाः सर्वैः अङ्गैः संभवत पितरः स्वधा नमः स्काहा । पितृभ्य इदं न मम ॥ वहाज्यं जातवेदः पितृभ्यो यत्रैनान् वेत्थ निहितान् पराके । आज्यस्य कूल्या उप तान् क्षरन्तु सत्या एषां आशिषः सन्तु कामैः स्वधा नमः स्वाहा । पितृभ्य इदं न मम ॥ वहाज्यं जादवेदः पितामहेभ्यो यत्रैनान् वेत्थ निहितान् पराके । आज्यस्य कूल्या उप तान् क्षरन्तु सत्या एषां अशिषः सन्तु कामैः स्वधा नमः स्वाहा । पितामहेभ्य इदं न मम ॥ वहाज्यं जातवेदः प्रपितामहेभ्यो यत्रैनान् वेत्थ निहितान् पराके । आज्यस्य कूल्या उप तान् रक्षन्तु सत्या एषां आशिषः सन्तु कामैः स्वाहा । प्रपितामहेभ्य इदं न मम ॥

एवम् अन्नस्य जुहोति ॥

सोमाय पितृमते स्वधा नमस्स्वाहा । सोमाय पितृमत इदं न मम ॥ यमाय अङ्गिरस्वते पितृमते स्वधा नमः स्वाहा । यमाय अङ्गिरस्वते पितृमत इदं न मम ॥ याः प्राचीः संभवन्त्याप उत्तरतश्च याः । अद्भिः विश्वस्य भुवनस्य धर्त्रीभिः अन्तरन्यं पितुः दधे स्वधा नमः स्वाहा । पित्र इदं न मम ॥ अन्तर्दधे पर्वतैः अन्तर्मह्या पृथिव्या । दिवा दिग्भिः अनन्ताभिः ऊतिभिः अन्तरन्यं पितामहाद्धे स्वधा नमः स्वाहा । पितामहाय इदं न मम ॥ अन्तर्दध ऋतुभिः अहोरात्रैः ससन्धिभिः । अर्धमासैश्च मासैश्च अन्तरन्यं प्रपितामहाद्धे स्वधा नमः स्वाहा । प्रपितामहाय इदं न मम ॥ पित्रे . . . . शर्मणे स्वधा नमः स्वाहा । पित्र इदं न

मम ॥ पितामहाय . . . . शर्मणे स्वधा नमः स्वाहा । पितामहाय इदं न मम ॥ प्रपितामहाय . . . . शर्मणे स्वधा नमः स्वाहा । प्रपितामहाय इदं न मम ॥ यन्मे माता प्रलुलोभ चरति अननुव्रता । तन्मे रेतः पिता वृङ्क्तां आभुरन्योऽवपद्यता॑ स्वधानमः स्वाहा । पित्र इदं न मम ॥ यन्मे पितामही प्रलुलोभ चरति अननुव्रता । तन्मे रेतः पितामहो वृङ्क्तां आभुरन्योऽवपद्यता॑ स्वधानमः स्वाहा । पितामहाय इदं न मम ॥ यन्मे प्रपितामही प्रलुलोभ चरति अननुव्रता । तन्मे रेतः प्रपितामहो वृङ्क्तां आभुरन्योऽवपद्यता॑ स्वधानमः स्वाहा । प्रपितामहाय इदं न मम ॥ येचेह पितरो येच नेह यां॑श्च विद्मयां॑ उ च न प्रविद्म । अग्ने तान् वेत्थ यदि ते जातवेदः तया प्रत्तᳫं स्वधया मदन्ति स्वधा नमः स्वाहा ॥ ज्ञाताज्ञातपितृभ्य इदं न मम ॥ यद्वः क्रव्यादङ्गमदह लोकान् अनयन् प्रणयन् जातवेदाः । तद्वोऽहं पुनः आवेशयामि अरिष्टाः सर्वैः अङ्गैः संभवत पितरः स्वधानमः स्वाहा । पितृभ्य इदं न मम ॥ वहान्नं जातवेदः पितृभ्यो यत्रैनान् वेत्थ निहितान् पराके । अन्नस्य कूल्या उप तान् क्षरन्तु सत्या एषां आशिषः सन्तु कामैः स्वधा नमः स्वाहा । पितृभ्य इदं न मम ॥ वहान्नं जातवेदः पितामहेभ्यो यत्रैनान् वेत्थ निहितान् पारके । अन्नस्य कूल्या उप तान् क्षरन्तु सत्या एषां आशिषः सन्तु कामैः स्वधा नमः स्वाहा । पितामहेभ्य इदं न मम ॥ वहान्नं जातवेदः प्रपितामहेभ्यो यत्रैनान् वेत्थ निहितान् पराके । अन्नस्य कूल्या उप तान् क्षरन्तु सत्या एषां अशिषः सन्तु कामैः स्वधा नमः स्वाहा । प्रपितामहेभ्य इदं न मम ॥

अन्नहोमे सकृदुपस्तरणं द्विरवदानं सकृदभिघारणं, स्विष्टकृति सकृदुपस्तरणं सकृदवदानं द्विरभिघारणमिति ज्ञेयम् ॥

स्विष्टकृति सकृदुपस्तीर्य सकृदवदाय द्विरभिघायी अग्नये कव्यवाहनाय स्विष्टकृते स्वधा नमः । अग्नये कव्यवाहनाय स्विष्टकृत इदं न मम ॥ अहविष्यं स्वाहेत्युत्तरभस्मनि । अहविष्यं स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ मेक्षणं अग्नौ प्रहृति ॥ (उपवीती)

परिध्यञ्जनं लेपकार्यं प्रधानं दक्षिणतः अप्रधानं मध्ये आज्यस्थालीं उत्तरतः । किञ्चित् किञ्चित् समादाय प्रागारभ्य परिस्तृतेः ॥ दर्व्यामनक्त्यग्रमथाज्यधान्यां मध्यञ्च मूलं पुनराज्यधान्याम् । मध्यञ्च मूलं पुनराज्यधान्यामग्रञ्च दर्व्यान्तु तथा तृतीये ॥ तृणमेकमुपादाय परिधेस्सन्धिमुत्तरम् ॥ तृणञ्चानुप्रहृत्याथ त्रिरङ्गुल्याऽवमृश्य च ॥ घ्राणं चक्षुश्च पृथिवीं संस्पृश्याप उपस्पृशेत् ॥ निर्देशनञ्चाग्न्यभिमन्त्रणञ्च भूमौ निमार्ष्टि परिधिप्रहारः ॥ मध्यमं परिधिं पूर्वं प्रहृत्याथ सहोत्तरौ ॥ द्वे आघारसमिधौ च प्रहृत्य ॥

ओं भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ अनाज्ञातं यदाज्ञातं यज्ञस्य क्रियते मिथु । अग्ने तदस्य कल्पय त्व॑हि वेत्थ यथा तथाᳫं स्वाहा ॥ अग्नय इदं न मम ॥ पुरुषसंमितो यज्ञो यज्ञः पुरुषसंमितः । अग्ने तदस्य कल्पय त्व॑हि वेत्थ यथातथᳫं स्वाहा ॥ अग्नय इदं न मम ॥ यत्पाकत्राः मनसा दीनदक्षाः न यज्ञस्य मन्वते मर्तासः । अग्निष्टत् होता क्रतुवित् विजानन् यजिष्ठः देवा॑ ऋतुशः यजाति स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥ त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडः अवयासिसीष्ठाः । यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानः विश्वा द्वेषा॑सि प्रमुमुग्धि अस्मत् स्वाहा । अग्नीवरुणाभ्यां इदं न मम ॥ सत्वन्नो अग्ने अवमो भवोती नेदिष्ठो अस्याः उषसो व्युष्टौ । अवयक्ष्वनः वरुण॑ रराणः वीहि मृडीक॑ सुहवो न एधि स्वाहा । अग्नीवरुणाभ्यां इदं न मन ॥ यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि । मघवञ्छग्धि तव तन्न ऊतये विद्विषो विमृधो जहि स्वाहा । इन्द्राय मघवत इदं न मम ॥ स्वस्तिदा विशस्पतिः वृत्रहा विमृधो वशी । वृषेन्द्रः पुर एतु नः स्वस्तिदा अभयङ्करस्स्वाहा । इन्द्राय अभयङ्कराय इदं न मम ॥ आभिर्गीर्भिः यदतो न ऊनं

आप्यायय हरिवो वर्द्धमानः । यदा स्तोतृभ्यो महि गोत्रा रुजासि भूयिष्ठभाजो अध ते स्याम स्वाहा । इन्द्राय हरिवते वर्द्धमानाय इदं न मम ॥ त्रयंबकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्द्धनम् । उर्वारुकमिव बन्धनात् मृत्योः मुक्षीय माऽमृतात् स्वाहा । त्रयंबकाय इदं न मम ॥ इदं विष्णुः विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढमस्य पाᳬसुरे स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ विष्णो रराटमसि स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ विष्णोः पृष्ठमसि स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ विष्णोः श्नप्त्रे स्थः स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ विष्णोः स्यूरसि स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ विष्णोः ध्रुवमसि स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ वैष्णवमसि विष्णवे त्वा स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ भूः स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥ भुवः स्वाहा । वायव इदं न मम ॥ सुवः स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥ ओंभूर्भुवस्सुवस्स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥ अस्मिन् मम पितरपुद्दिश्य प्रत्याब्दिक श्राद्धीय पार्वण होम कर्मणि संभावित मन्त्रलोप क्रियालोप आज्यलोप न्यूनातिरेक विपर्यास विस्मृत विद्धि अपराध प्रायश्चित्तार्थं सर्वप्रायश्चित्त होमं होष्यामि— ओं भूर्भुवस्सुवः स्वाहा । प्रजापतय इदं न मम ॥

मध्ये संभावित समस्त वैकल्य प्रायश्चित्तार्थं केशवादि होमं करिष्ये— केशवाय स्वाहा । केशवाय इदं न मम ॥ नारायणाय स्वाहा । नारायणाय इदं न मम ॥ माधवाय स्वाहा । माधवाय इदं न मम ॥ गोविन्दाय स्वाहा । गोविन्दाय इदं न मम ॥ विष्णवे स्वाहा । विष्णव इदं न मम ॥ मधुसूदनाय स्वाहा । मधुसूदनाय इदं न मम ॥ त्रिविक्रमाय स्वाहा । त्रिविक्रमाय इदं न मम ॥ वामनाय स्वाहा । वामनाय इदं न मम ॥ श्रीधराय स्वाह । श्रीधराय इदं न मम ॥ हृषीकेशाय स्वाहा । हृषीकेशाय इदं न मम ॥ पद्मनाभाय स्वाहा । पद्मनाभाय

इदं न मम ॥ दामोदराय स्वाहा । दामोदराय इदं न मम ॥ वसुभ्यो रुद्रेभ्य आदित्येभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यः साद्धयेभ्यः सᳬस्राव भागेभ्यः स्वाहा । वसुभ्यो रुद्रेभ्य आदित्येभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यः साद्धयेभ्यः सᳬस्राव भागेभ्य इदं न मम ॥ प्राचीनावीती ॥ देवसवितः प्रासावीः । परिषेचनम् ॥ उपवीती ॥ प्रोक्षणम् ॥ अग्नेरुपस्थानम् ।

ब्राह्मण भोजनकालः—

उपवीती ॥ विश्वेदेवाः भोजनपात्रं यथासौख्यम् ॥

प्राचीनावीती ॥ पितृपितामहप्रपितामहाः भोजनपात्रं यथासौख्यम् ॥ उपवीती ॥ विश्वे देवाः भोजनस्थाने इदं आसनम् । विश्वे देवाः भोजनस्थाने क्षणः कर्तव्यः । इदं पात्रासनम् ॥

प्राचीनावीती ॥ पितृपितामहप्रपितामहाः भोजनस्थाने इदं आसनम् । पितृपितामहप्रपितामहाः भोजनस्थाने क्षणः कर्तव्यः । इदं पात्रासनम् ॥ हुतशेषं अन्नं पितृपात्रे निधाय । कर्तृ वाक्यम्—

सह वै देवानाञ्च असुराणाञ्च यज्ञौ प्रततौ आस्तां वयᳬस्वर्गं लोकमेष्यामो वयमेष्याम इति तेऽसुराः सन्नह्य सहसैव आचरन् ब्रह्मचर्येण तपसैव देवाः तेऽसुराः अमुह्यᳬ स्ते न प्राजानᳬ स्ते पराभवन् ते न स्वर्गं लोकमायन् प्रसृतेन वै यज्ञेन देवाः स्वर्गं लोकमायन् अप्रसृतेन असुरान् पराभावयन् प्रसृतो ह वै यज्ञोपवीतिनः यज्ञः अप्रसृतः अनुपवीतिनः यत्किञ्च ब्राह्मणो यज्ञोपवीती अधीते यजत एव तत् तस्मात् यज्ञोपवीत्येव अधीयीत याजयेत् यजेत वा यज्ञस्य प्रसृत्या अजिनं वासो वा दक्षिणतः उपवीय दक्षिणं बाहुं उद्धरते अवधत्ते सव्यमिति

यज्ञोपवीतं एतदेव विपरीतं प्राचीनावीतं संवीतं मानुषम् ॥ १ ॥

रक्षाꣳसि हवा पुरोनुवाके तपोग्रं अत्रिष्ठन्त तान् प्रजापतिः वरेण अपामन्त्रयत तानि वरं अवृणीत आदित्यो नः योद्धा इति तान् प्रजापतिः अब्रवीत् योधयध्वं इति तस्मात् उत्तिष्ठन्तं हवा तानि रक्षाꣳसि आदित्यं योधयन्ति यावदस्तं अन्वगात् तानि हवा एतानि रक्षाꣳसि गायत्रिया अभिमन्त्रितेन अंभसा शम्यन्ति तदु हवा एते ब्रह्मवादिनः पूर्वाभिमुखाः सन्ध्यायां गायत्र्याऽभिमन्त्रिता आप ऊर्द्ध्वं विक्षिपन्ति ता एता आपः वज्री भूत्वा तानि रक्षाꣳसि मन्दे हारुणे द्वीपे प्रक्षिपन्ति यत् प्रदक्षिणं प्रक्रमन्ति तेन पाप्मानं अवधून्वन्ति उद्यन्तं अस्तं यन्तं आदित्यं अभिध्यायन् कुर्वन् ब्राह्मणः विद्वान् सकलं भद्रं अश्नुते असावादित्यः ब्रह्मेति ब्रह्मैव सन् ब्रह्माप्येति य एवं वेद ॥ २ ॥ ओं तत्सत् ॥

போக்தாக்கள் :—

आब्रह्मन् ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतां आस्मिन् राष्ट्रे राजन्यः इषव्यः शूरो महारथो जायतां दोग्ध्री धेनुः वोढाऽनड्वान् आशुः सप्तिः पुरन्धिर्योषा जिष्णू रथेष्ठाः सभेयो युवा अस्य यजमानस्य वीरो जायतां निकामेनिकामे नः पर्जन्यो वर्षतु फलिन्यो न ओषधयः पच्यन्तां योगक्षेमो नः कल्पताम् ॥ १ ॥

आब्रह्मन् ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामित्याह । ब्राह्मण एव ब्रह्मवर्चसं दधाति । तस्मात् पुरा ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चस्यजायत । आऽस्मिन् राष्ट्रे राजन्य इषव्यश्शूरो महारथो जायतामित्याह । राजन्य एव शौर्यं महिमानं दधाति । तस्मात् पुरा राजन्य इषव्यश्शूरो महारथोऽजायत । दोग्ध्री धेनुरित्याह । धेन्वामेव पयो दधाति । तस्मात् पुरा दोग्ध्री धेनुरजायत । वोढाऽनड्वानित्याह । अनड्वाꣳहेव वीर्यं दधाति । तस्मात् पुरा वोढाऽनड्वानजायत । आशुस्सप्तिरित्याह । अश्व एव

जवं दधाति । तस्मात् पुराऽऽशुरश्वोऽजायत । पुरन्धिर्योषेत्याह । योषित्येव रूपं दधाति । तस्माथ्स्त्री युवतिः प्रिया भावुका । जिष्णू रथेष्ठा इत्याह । आ ह्वै तत्र जिष्णू रथेष्ठा जायते । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्ते । सभेयो युवेत्याह । यो वै पूर्ववयसी । स सभेयो युवा । तस्माद्युवा पुमान् प्रियो भावुकः । आऽस्य यजमानस्य वीरो जायतामित्याह । आ ह वै तत्र यजमानस्य वीरो जायते । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्ते । निकामेनिकामे नः पर्जन्यो वर्षत्वित्याह । निकामेनिकामे ह्वै तत्र पर्जन्यो वर्षति । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्ते । फलिन्यो न ओषधयः पच्यन्तामित्याह । फलिन्यो ह्वै तत्रौषधयः पच्यन्ते । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्ते । योगक्षेमो नः कल्पतामित्याह । कल्पते ह्वै तत्र प्रजाभ्यो योगक्षेमः । यत्रैतेन यज्ञेन यजन्ते ॥ २ ॥

नमः सहमानाय निव्याधिन आव्याधिनीनां पतये नमो नमः ककुभाय निषङ्गिणे स्तेनानां पतये नमो नमो निषङ्गिण इषुधिमते तस्कराणां पतये नमो नमो वञ्चते परिवञ्चते स्तायूनां पतये नमो नमो निचेरवे परिचरायारण्यानां पतये नमो नमः सृकाविभ्यो जिघाꣳसद्भ्यो मुष्णतां पतये नमो नमोऽसिमद्भ्यो नक्तं चरद्भ्यः प्रकृन्तानां पतये नमो नम उष्णीषिणे गिरिचराय कुलुञ्चानां पतये नमो नम इषुमद्भ्यो धन्वाविभ्यश्च वो नमो नम आतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नम आयच्छद्भ्यो विसृजद्भ्यश्च वो नमो नमोऽस्यद्भ्यो विध्यद्भ्यश्च वो नमो नम आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमो नमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमः ॥ ३ ॥

किꣳस्विदासीत् पूर्वचित्तिः किꣳस्विदासीत् बृहद्वयः । किꣳस्विदासीत् पिशङ्गिला किꣳस्विदासीत् पिलिप्पिला । द्यौरासीत् पूर्वचित्तिरश्व आसीत् बृहद्वयः । रात्रिरासीत् पिशङ्गिलाऽविरासीत् पिलिप्पिला ॥ कःस्विदेकाकी चरति क उ

स्विज्जायते पुनः । किꣳ स्विद्भिषस्य भेषजं किꣳस्विदावपनं महत् ॥ सूर्य एकाकी चरति चन्द्रमा जायते पुनः । अग्निर्हिमस्य भेषजं भूमिरावपनं महत् ॥ पृच्छामि त्वा परमन्तं पृथिव्याः पृच्छामि त्वा भुवनस्य नाभिम् । पृच्छामि त्वा वृष्णो अश्वस्य रेतः पृच्छामि वाचः परमं व्योम ॥ वेदिमाहुः परमन्तं पृथिव्या यज्ञमाहुर्भुवनस्य नाभिम् ॥ सोममाहुर्वृष्णो अश्वस्य रेतो ब्रह्मैव वाचः परमं व्योम ॥ ४ ॥

तेजसा वा एष ब्रह्मवर्चसेन व्यृद्ध्यते । योऽश्वमेधेन यजते । होता च ब्रह्मा च ब्रह्मोद्यं वदतः । तेजसाचैवैनं ब्रह्मवर्चसेन च समर्द्धयतः । दक्षिणतो ब्रह्मा भवति । दक्षिणत आयतनो वै ब्रह्मा । ब्राह्मस्पत्यो वै ब्रह्मा । ब्रह्मवर्चसमेवास्य दक्षिणतो दधाति । तस्मादक्षिणोऽर्द्धो ब्रह्मवर्चसितरः । उत्तरतो होता भवति । उत्तरत आयतनो वै होता । आग्नेयो वै होता । तेजो वा अग्निः । तेज एवास्योत्तरतो दधाति । तस्मादुत्तरोऽर्द्धस्तेजस्वितरः । यूपमभितो वदतः । यजमान देवत्यो वै यूपः । यजमानमेव तेजसा च ब्रह्मवचसेन च समर्द्धयतः । किꣳ स्विदासीत्पूर्वचित्तिरित्याह । द्यौर्वै वृष्टेः पूर्वचित्तिः । दिवमेव वृष्टिमवरुन्धे । किꣳस्विदासीत् बृहद्वय इत्याह । अश्वो वै बृहद्वयः । अश्वमेवावरुन्धे । किꣳस्विदासीत् पिशङ्गिलेत्याह । रात्रिर्वै पिशङ्गिला । रात्रिमेवावरुन्धे । किꣳस्विदासीत् पिलिप्पिलेत्याह । श्रीर्वै पिलिप्पिला । अन्नाद्यमेवावरुन्धे । कस्विदेकाकी चरतीत्याह । असौ वा आदित्य एकाकी चरति । तेज एवावरुन्धे । क उ स्विज्जायते पुनरित्याह । चन्द्रमा वै जायते पुनः । आयुरेवावरुन्धे । किꣳस्विद्भिषस्य भेषजमित्याह । अग्निर्वै हिमस्य भेषजम् । ब्रह्मवर्चसमेवावरुन्धे । किꣳस्विदावपनं महदित्याह । अयं वै लोक आवपनं महत् । अस्मिन्नेव लोके प्रतितिष्ठति । पृच्छामि त्वा परमन्तं पृथिव्या इत्याह । वेदिर्वै परोऽन्तः पृथिव्याः ।

वेदिमेवावरुन्धे । पृच्छामि त्वा भुवनस्य नाभिमित्याह । यज्ञो वै भुवनस्य नाभिः । यज्ञमेवावरुन्धे । पृच्छामि त्वा वृष्णो अश्वस्य रेत इत्याह । सोमो वै वृष्णो अश्वस्य रेतः । सोमपीथमेवावरुन्धे । पृच्छामि वाचः परमं व्योमेत्याह । ब्रह्म वै वाचः परमं व्योम । ब्रह्मवर्चसमेवावरुन्धे ॥ ५ ॥

वैश्वदेवपात्रं अन्वारभ्य अभिघार्य । ओं भूर्भुवस्सुवः । तत्सवितुः वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ देव सवितः प्रसुव ॥ हस्तोदकं दत्त्वा । पृथिवी ते पात्रं द्यौः अपिधानं ब्रह्मणस्त्वा मुखे जुहोमि ब्राह्मणानां त्वा प्राणापानयोः जुहोमि अक्षितमसि मैषां क्षेष्ठा अमुत्रामुष्मिन् लोके । सर्वं अन्नं अभिमृश्य—इदं विष्णुः विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढमस्य पाꣳसुरे । स्वाहा विष्णो हव्यं रक्षस्व । इदं अन्नं अमृतस्वरूपं आतृप्तेः दत्तं दास्यमानञ्च गयेयं भूमिः गदाधरो भोक्ता अन्नञ्च ब्रह्म अहञ्च ब्रह्म भोक्ता च ब्रह्म भोक्ता गदाधरः सुवर्णमयं पात्रं अक्षयवटच्छायायां गयायां विष्णुपादादि समस्तपादेषु दत्तम् ॥ विश्वेभ्यो देवेभ्यः सव्यञ्जनं इदं अन्नं सपरिकरं यावद्भोक्तुं शक्यं तावत्तुभ्यमहं विश्वेभ्यो देवेभ्यः संप्रददे न मम ॥ सत्यं त्वर्तेन परिषिञ्चामि । यथा सौकर्यं परिषेचनम् ॥

प्राचीनावीती ॥ अभिघार्य । ओं भूर्भुवस्सुवः । तत्सवितुः वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ देव सवितः प्रसुव ॥ हस्तोदकं दत्त्वा । पृथिवी ते पात्रं द्यौः अपिधानं ब्रह्मणस्त्वा मुखे जुहोमि ब्राह्मणानां त्वा प्राणापानयोः जुहोमि अक्षितमसि मैषां क्षेष्टा अमुत्रामुष्मिन् लोके । सर्वं अन्नं अभिमृश्य । इदं विष्णुः विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढमस्य पाꣳसुरे । स्वधा विष्णो कव्यं रक्षस्व । इदं इदं कव्यं अमृतस्वरूपं आतृप्तेः दत्तं दास्यमानञ्च

गयेयं भूमिः गदाधरो भोक्ता अन्नञ्च ब्रह्म अहञ्च ब्रह्म भोक्ताच ब्रह्म भोक्ता गदाधरः रजतमयं पात्रं अक्षयवटच्छायायां गयायां ईशानादिचतुर्दशपादेषु दत्तम् ॥

वसुरुद्रादित्यस्वरूपास्मत् पितृ पितामहप्रपितामहानां तृप्त्यर्थं सव्यञ्जनं अन्नं सपरिकरं यावद्भोक्तुं शक्यं तावत्तुभ्यं अहं वसु रुद्रादित्य स्वरूपास्मत् पितृ पितामह प्रपितामहेभ्यः संप्रददे नमः न मम ॥

सत्यं त्वर्तेन परिषिञ्चामि । यथासौकर्यं परिषेचनम् ॥

उपवीती ॥ ओं भूर्भुवस्सुवः । तत्सवितुः वरेण्यं । भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् । देव सवितः प्रसुव । विष्णो अन्नं रक्षस्व ॥

एको विष्णुः महद्भूतं पृथग्भूतानि अनेकशः । त्रीन् लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः । पितरमुद्दिश्य प्रत्याब्दिक श्राद्धे पुरूरवार्द्रव संज्ञक विश्वेदेवस्वरूपी, ॥ प्राचीनावीती—वसु रुद्रादित्य स्वरूपास्मत् पितृ पितामह प्रपितामहस्वरूपी; ॥ उपवीती—प्रत्यक्षमहाविष्णुस्वरूपी, ॥ प्राचीनावीती—सर्वाकारो भगवान् श्री हरिः जनार्दनः प्रीयताम् ॥ तत् सत् ब्रह्मार्पणमस्तु ॥ उपवीती - ईशान विष्णु कमलासन कार्तिकेय वह्नित्रयार्क रजनीश गणेश्वराणाम् । क्रौञ्चामरेन्द्र कलशोद्भव काश्यपानां पादान्नमामि सततं पितृ मुक्ति हेतोः । गया-श्राद्धं गयाश्राद्धं अक्षयवटः अक्षयवटः अक्षयवटः ॥ गया गया गया ॥

पुरुरवार्द्रव संज्ञक विश्वेदेवाः अमृतं भवतु अमृतोपस्तरणमसि ॥ प्राचीनावीती—वसु रुद्रादित्य स्वरूपास्मत् पितृ पितामह प्रपितामहाः अमृतं भवतु अमृतोपस्तरणमसि ॥ उपवीती—प्रत्यक्ष महाविष्णो अमृतं भवतु अमृतोपस्तरणमसि ॥ प्राचीनावीती—देवाश्च पितरः समकाले सर्वत्र अमृतं भवतु । हरिः ॥

श्रद्धायां प्राणे निविष्टोऽमृतं जुहोमि शिवो मा विश अप्रदाहाय प्राणायस्वाहा ।

श्रद्धायां अपाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि शिवो मा विश अप्रदाहाय अपानायस्वाहा । श्रद्धायां व्याने निविष्टोऽमृतं जुहोमि शिवो मा विश अप्रदाहाय व्यानायस्वाहा । श्रद्धायां उदाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि शिवो मा विश अप्रदाहाय उदानायस्वाहा । श्रद्धायां समाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि शिवो मा विश अप्रदाहाय समानायस्वाहा। ब्रह्मणे स्वाहा ॥ उपवीती—ब्रह्मणि म आत्मा अमृतत्वाय ॥

स्वामिनः यथाशक्ति राक्षोघ्नान् वैष्णवान् अन्यांश्च मन्त्रान् पितृसूक्तानि धर्म इतिहास पुराणानि च यावच्छक्यं अभिश्रावयिष्ये ॥ स्वामिनःदेशकालौ अतीतौ रात्रौ यथा क्षुत् न बाधते तथा मौनेन भोक्तव्यम् ॥ यथा सौकर्यम् ॥ अस्तु ।

अभिश्रवणमन्त्रजपः

भोतमान्ते कर्ता—

अहमस्मि प्रथमजा ऋतस्य । पूर्वं देवेभ्यो अमृतस्य नाभिः । यो मा ददाति स इ देवमावाः । अहमन्नमन्नमदन्तमद्मि । पूर्वमग्नेरपि दहत्यन्नम् । यत्तौ हासाते अहमुत्तरेषु । व्यात्तमस्य पशवः सुजम्भम् । पश्यन्ति धीराः प्रचरन्ति पावकाः । जहाम्यन्यं न जहाम्यन्यम् । अहमन्नं वशमिच्चरामि । समानमर्थं पर्येमि भुञ्जत् । को मामन्नं मनुष्पो दयेत । पराके अन्नं निहितं लोक एतत् । विश्वैर्देवैः पितृभिर्गुप्तमन्नम् । यदद्यते लुप्यते यत् परोप्यते । शततमी सा तनूर्भे बभूव । महान्तौ चरू सकृदूदुग्धेन पप्रौ । दिवञ्च पृथ्वि पृथिवीञ्च

साकम् । तत्सम्पिबन्तो न मिनन्ति वेधसः । नैतद्भूयो भवति नो कनीयः । अन्नं प्राणमन्नमपानमाहुः । अन्नं ब्रह्माणो जरसं वदन्ति । अन्नमाहुः प्रजननं प्रजानाम् । मोघमन्नं बिन्दते अप्रचोताः । सत्यं ब्रवीमि वध इत्स तस्य । नार्यमणं पुष्यति नो सखायम् । केवलाघो भवति केवलादी । अहंमेघः स्तनयन् वर्षन्नस्मि । मामदन्त्यहमद्म्यन्यान् । अहꣳसदमृतो भवामि । मदादित्या अधिसर्वे तपन्ति ॥

कर्त्ता— पुरूरावर्द्रवसंज्ञकविश्वेदेवाः मधु मधु संपन्नम् ।

भोक्ता— आसीत् संपन्नम ।

कर्ता— पुरूरवार्द्रवसंज्ञक विश्वेदेवाः तृप्तास्स्थ ।

भोक्ता—तृप्ताः स्मः ॥

प्राचीनावीती :—

कर्ता—वसु रुद्रादित्य स्वरूपाऽस्मत्पितृ पितामह प्रपितामहाः अन्नं पानीयम् ।

भोक्ता—सर्वं संपूर्णम् ॥

कर्ता—पितृ पितामह प्रपितामहाः मधु मधु संपन्नम् ।

भोक्ता—आसीत् संपन्नम् ॥

कर्ता—पितृ पितामह प्रपितामहाः तृप्तास्स्थ ।

भोता—तृप्ताः स्मः ॥

उपवीती—दक्षिणत उत्तरां भुवं जलेन अभ्युक्ष्य । असोमपाश्च ये देवा यज्ञभाग विवर्जिताः । तेषां अन्नं प्रदास्यामि विकिरं वैश्वदैविकम् । पुनः मार्जनम ॥ प्राचीनावीती (पूर्ववतः पश्चिमां भुवं जलेन अभ्युक्ष्य) असंस्कृत प्रमीता ये त्यागिन्यो याः कुलस्त्रियः । दास्यामि तेभ्यो विकिरं अन्नं ताभ्यश्च पैतृकम् । पुनः मार्जनम् । उपवीती—द्विराचम्य ॥

प्राचीनावीती— (दक्षिणाग्रान् दर्भान् उच्छिष्ट सन्निधौ निक्षिप्य तत्र तिलोदकं तूष्णीं तत्र अवाचीनपाणिः पिण्डं ददाति) ये अग्निदग्धा येऽनग्निदग्धा ये वा जाताः कुले मम । भूमौ दत्तेन पिण्डेन तृप्ता यान्तु परां गतिम् ॥ अग्निदग्धेभ्यः अनग्निदग्धेभ्यः अस्मत् कुल प्रसूतमृतेभ्यः अयं पिण्डः स्वधा नमः ॥ अग्निदग्धाश्चानग्निदग्धाश्च मार्जयन्तां एतद्धस्तिलोदकम् ॥ (उपवीती) विश्वे देवाः अमृतापिधानमसि । (प्रचीनावीती) वसु रुद्रादित्य स्वरूपास्मत् पितृ पितामह प्रपितामहाः अमृतापिधानमसि । (उपवीती) प्रत्यक्षमहाविष्णो अमृता-पिधानमसि । (प्राचीनावीती) (वायस पिण्डं काकेभ्यः प्रक्षिप्य) । (उपवीती) (पादौ प्रक्षाल्य आचम्य)

भोजनानन्तरम् —

पुरूरवार्द्रव संज्ञक विश्वेदेवाः इयं वः तृप्तिः ।

अस्तु तृप्तिः ॥

पुरूरवार्द्रव संज्ञक विश्वेदेवाः रोचत इति ब्रूत ।

अस्तु रोचते ॥

विश्वेदेवाः प्रीयन्ताम् ।

प्रीयन्तां विश्वेदेवाः ॥

(प्राचीनावीती) पितृ पितामह प्रपितामहाः इयं वः तृप्तिः ।

अस्तु तृप्तिः ॥

पितृ पितामह प्रपितामहाः स्वदितमिति ब्रूत ।

अस्तु स्वदितम् ॥

पितृ पितामह प्रपितामहाः प्रीयन्ताम् ।

प्रीयन्तां यजमानस्य पितृ पितामह प्रपितामहाः ॥

(उपवीती) पूरूरवार्द्रव संज्ञक विश्वेदेवाः भोजनान्ते इयं वो दक्षिणा। अस्तु दक्षिणा ॥ इदं वः तांबूलम्। अस्तु ताम्बूलम् ॥ (प्रचीनावीती) पितृपितामह प्रपितामहाः भोजनान्ते इयं वो दक्षिणा। अस्तु दक्षिणा ॥ इदं वः तांबूलम्। अस्तु तांबूलम् ॥ (उपवीती) देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च। नमः स्वधायै स्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ॥ यानिकानिच पापानि जन्मान्तरकृतानि च। तानि तानि विनश्यन्तु प्रदक्षिण पदे पदे ॥ नमो वः पितरो रसाय नमो वः पितरः शुष्माय नमो व. पितरो जीवाय नमो वः पितरः स्वधायै नमो वः पितरो मन्यवे नमो वः पितरो घोराय पितरो नमो वो य एतस्मिन् लोके स्थ युष्माꣳस्तेऽनु येऽस्मिन् लोके मांतेऽनु य एतस्मिन् लोके स्थ यूयं तेषां वसिष्ठा भूयास्त येऽस्मिन् लोके अहं तेषां वसिष्ठो भूयासम् ॥ देवेभ्यो नमः। (प्राचीनावीती) पितृ पितामह प्रपितामहेभ्यो नमः। (उपवीती) नमस्कारः। देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च। नमः स्वधायैस्वाहायै नित्यमेव नमो नमः ॥

(प्राचीनावीती) स्वामिनः अस्मिन् दिवसे मम पितरं उद्दिश्य प्रत्याब्दिकश्राद्धं मया कृतं इदं यथोक्तं यथाशास्त्रं गयाश्राद्धफलदं अक्षयतृप्तिकरञ्च भूयादिति भवन्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ यथोक्तमस्तु, यथाशास्त्रमस्तु, गयाश्राद्धफलदमस्तु अक्षयतृप्तिकरं अस्तु ॥ (उपवीती) अन्नशेषः किं क्रियताम्। इष्टैः सह उपभुज्यताम् ॥ दातारो नो-ऽभिवर्द्धन्तां वेदाः सन्ततिरेव नः। श्रद्धा च नो मा व्यपगात् बहु देयञ्च नो ऽस्तु ॥

दातारो वो ऽभिवर्द्धन्तां वेदाः सन्ततिरेव वः। श्रद्धा च वो मा व्यपगात् बहुदेयञ्च वो ऽस्तु ॥

अन्नं च नः बहु भवेत् अतिथीꣳश्च लभेमहि। याचितारश्च नः सन्तु मा च याचिष्म कञ्चन। अन्नं च वः बहु भवेत् अतिथीꣳश्च लभध्वम्। याचितारश्च वः सन्तु मा च याचिढ्वं कञ्चन ॥ (उपवीती) ओम्। (प्राचीनावीती) स्वधा। अस्तु स्वधा ॥

स्वादुषꣳसदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रे श्रितःशक्तीवन्तो गभीराः। चित्रसेनाः इषुबला अमृदृघाः सतोवीरा उरवो व्रातसाहाः ॥ ब्राह्मणासः पितरः सोम्यासः शिवे नो द्यावापृथिवी अनेहसा। पूषा नः पातु दुरितादृतावृधो रक्षामाकिर्नो अघशꣳस ईशत। सुवर्ण वस्ते मृगो अस्या दन्तो गोभिः सन्नद्धा पतति प्रसूता। यत्रा नरः सञ्च वि च द्रवन्ति तत्रास्मभ्यं इषवः शर्म यꣳसन् ॥

(उपवीती) अष्टावष्टौ अन्येषु धिष्णियेषु उपदधाति अष्टाशफाः पशवः पशूनेव अवरुन्धे षण्मार्जालीये षड्वा ऋतव ऋतवः खलु वै देवाः पितर ऋतून् एव देवान् पितॄन् प्रीणाति ॥ तिष्ठति—अक्षतारोपणम् आशीर्वादः। सर्वस्याप्त्यै सर्वस्य जित्यै सर्वमेव तेन आप्नोति सर्वं जयति। (प्राचीनावीती) अनेन मया कृतेन पितरमुद्दिश्य प्रत्याब्दिकश्राद्धेन वसु रुद्रादित्यस्वरूपाः अस्मत् पितृ पितामह प्रपितामहाः नित्यतृप्ताः भूयासुः इति भवन्तः अनुगृह्णन्तु। नित्यतृप्ताः सन्तु ॥

इह ब्राह्मणेभ्यः गन्धपुष्पादिकं देयम् ॥

(प्राचीनावीती) उत्तिष्ठित वसु रुद्रादित्य स्वरूपाः अस्मत् पितृ पितामह प्रपितामहाः (उपवीती) विश्वेर्देवैः सह ॥

वाजे वाजे ऽवत वाजिनो नो धनेषु विप्रा अमृता ऋतज्ञाः। अस्य मध्वः पिबत मादयध्वं तृप्ता यात पथिभिः देवयानैः ॥ पत्रशाकादिदानेन क्लेशिता यूयमीदृशाः। तत् क्लेशजातं चित्तेतु विस्मृत्य क्षन्भुमर्हथ ॥ इति ब्राह्मणान् सोपचारं विसृजति ॥

॥ पिण्डप्रदानम् ॥

शुक्लांबर . . . . शान्तये ॥ ओं भूः . . . . ममोपात्त समस्त दुरितक्षयद्वारा परमेश्वरप्रीत्यर्थं अद्य पूर्वोक्त एवङ्गुण विशेषणविशिष्टायां अस्यां पुण्यतिथौ (प्राचीनावीती) . . . . . गोत्रस्य . . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः अद्यास्मिन् प्रत्याब्दिक श्राद्धे पिण्डप्रदानं करिष्ये ॥ (दर्भान् दक्षिणाग्रान् परिस्तीर्य तत्र तिलोदकं ददाति) मार्जयन्तां पितरस्सोम्यासः । मार्जयन्तां पितामहाः सोम्यासः । मार्जयन्तां प्रपितामहाः सोम्यासः ॥ ततः पिण्डम् ॥ एतत्ते तत . . . शर्मन् ये च त्वामनु । एतत्ते पितामह . . . . शर्मन् ये च त्वामनु । एतत्ते प्रपितामह . . . . शर्मन् ये च त्वामनु । पुनः तिलोदकम् ॥ मार्जयन्तां पितरः सोम्यासः । मार्जयन्तां पितामहाः सोम्यासः । मार्जयन्तां प्रपितामहाः सोम्यासः ॥ अत्र आञ्जनाभ्यञ्जने —एतत्ते तत . . . . शर्मन् आञ्जनमांक्ष्व अभ्यञ्जनं अभ्यंक्ष्व । एतत्ते प्रपितामह . . . . शर्मन् आञ्जनमांक्ष्व अभ्यञ्जनं अभ्यंक्ष्व । अत्र दर्शां छित्वा पिण्डेषु न्यस्यति—एतानि वः पितरो वासांस्यतो नोऽन्यत् पितरो मायूद्ढ्वम् । एतानि वः पितामहा वासांस्यतो नोऽन्यत् पितामहा मायूद्ढ्वम्। एतानि वः प्रपितामहा वासांस्यतो नोऽन्यत् प्रपितामहा मायूद्ढ्वम् ॥ पिण्डपात्रं संक्षाल्य । पुत्रान् पौत्रान् अभितर्पयन्तीः आपो मधुमतीः इमाः । स्वधां पितृभ्यो अमृतं दुहाना आपो देवीः उभयाꣳ स्तर्पयन्तु । (नदीरिमा उदन्वतीः वेतस्विनीः सुतीर्थ्याः अमुष्मिन्लोक उप वः क्षरन्तु तृप्यत तृप्यत तृप्यत) न्युञ्जपात्रं पाणी व्यत्यस्य दक्षिणमुत्तरं उत्तरञ्चदक्षिणं नमस्कारैरुपतिष्ठते ॥ नमो वः पितरो रसाय । नमो वः पितरः शुष्माय । नमो वः पितरो जीवाय । नमो वः पितरः स्वधायै । नमो वः पितरो मन्यवे नमो वः पितरो घोराय । पितरो नमो वो य एतस्मिन्

लोकेस्थ युष्माꣳस्तेऽनु ये ऽस्मिन् लोके मां तेऽनु य एतस्मिन् लोकेस्थ यूयं तेषां बसिष्ठा भूयास्त ऽस्मिन् लोके अहं तेषां बसिष्ठो भूयासम् ॥ नैवेद्यं—सर्वोपचारान् समर्पयामि ॥

अथ तिलोदकम्—एष ते तत मधुमाꣳऊर्मिः सरस्वान् यावान् अग्निश्च पृथिवी च तावत्यस्य मात्रा तावानस्य महिमा तावन्तमेनं भूतं ददामि यथाग्निरक्षितो ऽनुपदस्त एवं मह्यं पित्रे अक्षितः अनुपदस्तः स्वधा भवतां तꣳस्वधां अक्षितं तैः सहोपजीव . . . . . शर्मन् ऋचस्ते महिमा । एष ते पितामह मधुमाꣳऊर्मिः सरस्वान् यावान् वायुश्च अन्तरिक्षं च तावत्यस्य मात्रा तावानस्य महिमा तावन्तमेनं भूतं ददामि यथा वायुरक्षितो ऽनुपदस्त एवं मह्यं पितामहायाक्षितो ऽनुपदस्तः स्वधा भवतां तꣳस्वधां अक्षितं तैः सहोपजीव . . . . शर्मन् यजुꣳषि ते महिमा । एष ते प्रपितामह मधुमाꣳऊर्मिः सरस्वान् यावान् आदित्यश्च द्यौश्च तावत्यस्य मात्रा तावानस्य महिमा तावन्तमेनं भूतं ददामि यथाऽऽदित्यो ऽक्षितो ऽनुपदस्त एवं मह्यं प्रपितामहायाक्षितो ऽनुपदस्तः स्वधा भवतां तꣳस्वधां अक्षित तैः सहोपजीव . . . . . शर्मन् सामानि ते महिमा ।

परायात पितरः सोम्या गंभीरैः पथिभिः पूर्व्यैः । अथ पुनरायात नो गृहान् हविरत्तु सुप्रजसः सुवीराः । तृप्यत तृप्यत तृप्यत ॥ (उपवीती) ओं भूर्भुवस्सुवः प्राणे निविष्टो ऽमृतं जुहोमि ब्रह्मणि म आत्मा अमृतत्वाय ॥ (प्राचीनावीती) पिण्डपितृदेवताभ्यो नमः यथास्थानंप्रतिष्ठापयामि (उपवीती) ओं आचम्य ।

बृहत्साम क्षत्रभृद्वृद्धवृष्णियं त्रिष्टुभौजः शुभितं उग्रवीरम् । इन्द्रस्तोमेन पञ्चदशेन मध्यमिदं वातेन सगरेण रक्ष ॥

॥ पवित्रं विसृज्य आचामति ॥

॥ परेऽहनि तर्पणम् ॥

शुक्लांबर . . . . . शान्तये ॥ श्रीगोविन्द गोविन्द अद्य श्रीभगवतः महापुरुषस्य विष्णोराज्ञया प्रवर्तमानस्य आद्यब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे श्वेतवराह कल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमपादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे . . . . शाकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनीनां षष्टयाः संवत्सराणां मध्ये . . . . नाम संवत्सरे . . . . अयने . . . . ऋतौ . . . . मासे . . . . पक्षे . . . . पुण्यतिथौ . . . . वासरयुक्तायां . . . . नक्षत्रयुक्तायां एवंगुणविशेषणविशिष्टायामस्यां . . . . . पुण्यतिथौ (प्राचीनावीती) . . . . गोत्रस्य . . . . शर्मणः पितृभूतस्य मम पितुः पूर्वेषुः प्रत्याब्दिकश्राद्धाङ्गं तिलतर्पणं करिष्ये ॥ (उपवीती) अप उपस्पृश्य ॥

(प्राचीनावीती) आयात पितरः सोम्या गम्भीरैः पथिभिः पूर्व्यैः । प्रजां अस्मभ्यं ददतो रयिञ्च दीर्घायुत्वञ्च शतशारदञ्च ॥ अस्मिन् कूर्चे पितृ पितामहः प्रपितामहान् आवाहयामि । सकलाराधनैः स्वर्चितम् ।

उदीरतां अवर उत्परास उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः । असुं य ईयुः अवृका ऋतज्ञाः ते नोऽवन्तु पितरो हवेषु । . . . . गोत्रान् . . . . शर्मणः वसुरूपान् पितॄन् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

अङ्गिरसो नः पितरो नवग्वा अथर्वाणः भृगवः सोम्यासः । तेषां वयꣳसुमतौ यज्ञियानां अपि भद्रे सौमनसे स्याम ॥ . . . . गोत्रान् . . . . शर्मणः वसु रूपान् पितॄन् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

आयन्तु नः पितरः मनोजवसः अग्निष्वात्ताः पथिभिः देवयानैः । अस्मिन् यज्ञे स्वधया मदन्तु अधिब्रुवन्तु ते अवन्तु अस्मान् ॥ . . . . गोत्रान् . . . . शर्मणः वसुरूपान् पितॄन् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

ऊर्जं वहन्तीः अमृतं घृतं पयः कीलालं परिस्रुतं स्वधास्थ तर्पयत मे पितॄन् ॥ . . . . गोत्रान् . . . . शर्मणः रुद्ररूपान् पितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

पितृभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधानमः । पितामहेभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधानमः । प्रपितामहेभ्यः स्वधाविभ्यः स्वधानमः । अक्षन् पितरः । . . . . गोत्रान् . . . . शर्मणः रुद्ररूपान् पितामहान् स्वधनामस्तर्पयामि ॥

ये चेह पितरः ये च नेह याꣳश्च विद्म याꣳउ च न प्रविद्म । अग्ने तान् वेत्थ यदि ते जातवेदः तया प्रत्तꣳ स्वधया मदन्ति ॥ . . . . गोत्रान् . . . . शर्मणः रुद्ररूपान् पितामहान् स्वधानमस्तर्पयमि ॥

मधु वाता ऋतायते मधुक्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीः नः सन्त्वोषधीः । . . . . गोत्रान् . . . . शर्मणः आदित्यरूपान् प्रपितामहान् स्वधनमस्तर्पयामि ॥

मधु नक्तमुतोषसि मधुमत् पार्थिवꣳरजः । मधु द्यौः अस्तु नः पिता ॥ . . . . गोत्रान् . . . . शर्मणः आदित्यरूपान् प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

मधुमान्नो वनस्पतिः मधुमाँ अस्तु सूर्यः । माध्वीः गावो भवन्तु नः ॥
. . . गोत्रान् . . . शर्मणः आदित्यरूपान् प्रपितामहान् स्वधानमस्तर्पयामि ॥

उर्जवहन्तीः अमृतं घृतं पयः कीलालं परिस्रुतं स्वधास्थ तर्पयत मे पितॄन् ॥
(उपवीती) . . . . नमस्कारः ॥

(प्राचीनावीती) उत्तिष्ठत पितरः प्रेत शूराः यमस्य पन्थां अनवेता पुराणम् ।
दत्तात् अस्मासु द्रविणं यच्च भद्रं प्रणो ब्रूतात् भागधान् देवतासु ॥ अस्मात्
कूर्चात् पितॄन् यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि ॥ तृप्यत तृप्यत तृप्यत ॥

॥ पवित्रं विसृज्य आचमेत् ॥

—o—